2018 ജനുവരി, വില ₹50

കൂട്

56

പ്രകൃതിയുടെ സ്പന്ദനം

പുഴയും ലതയും

56
9 772348 281007

www.koodumagazine.com

Oushadhi
തിളങ്ങുന്ന മുഖകാന്തി
നൈസർഗ്ഗികമായി...
വരട്ടുമഞ്ഞൾ, കസ്തൂരിമഞ്ഞൾ, മല്ലി, മഞ്ചട്ടി,
രാമച്ചം, അമുക്കുരം, വയമ്പ്, ചെറുപയർ,
മുൾട്ടാനിമിട്ടി തുടങ്ങിയ ആയുർവേദ മൂലികകൾ
ഉപയോഗിച്ച് തയ്യാറാക്കുന്ന ഔഷധി ഫേസ്പാക്ക്
നിങ്ങളുടെ മുഖചർമ്മങ്ങളിലെ കറുത്ത പാടുകൾ,
മുഖക്കുരു എന്നിവ അകറ്റി ചർമ്മത്തെ കൂടുതൽ
മിനുസമാർന്നതും തിളക്കമേറിയതുമാക്കുന്നു.
ഔഷധി
ഫേസ്പാക്ക്
MRP
Rs. 96/-
only
Oushadhi
Face Pack
Nature's own way to fairness
The Pharmaceutical Corporation (IM) Kerala Ltd
Kuttanellur, Thrissur-680 014. Ph: 0487-2459377, 2353550 (Off)
Fax: 0487-2351675, 2459378. Email: marketing@oushadhi.org
An ISO 9001:2008 Certified Company
ഔഷധി
ഒരു കേരള സർക്കാർ സ്ഥാപനം
www.oushadhi.org
The largest producer of ayurvedic medicines in public sector of the country

കൂട്
പ്രകൃതിയുടെ സ്പന്ദനം

KOODU NATURE MAGAZINE

പുസ്തകം 5, ലക്കം 9, വില ₹50

പരിസ്ഥിതി, കൃഷി, ആരോഗ്യം തുടങ്ങിയ
മേഖലകളിൽ സമഗ്രമായ ഇടപെടൽ

കവർസ്റ്റോറി: പുഴയും ലതയും

08 **നിറഞ്ഞൊഴുകിയ പുഴ**

12 **ലത: പോരാട്ടത്തിലെ ജ്ഞാനസമ്പത്ത്**
സി.ആർ. നീലകണ്ഠൻ

14 **ഊർജ്ജദായിനിയായ പുഴ**
എസ്.പി. രവി

17 **പുഴകളുടെ പുനർജ്ജീവനം**
എൻ.കെ. സുകുമാരൻ നായർ

22 **കേരളത്തിലെ ജലദൗർലഭ്യം: ആത്മപരിശോധന അനിവാര്യം**
ഡോ. എ. ലത

38 **കേരളത്തിലെ തുമ്പികൾ**
ജീവൻ ജോസ്

39 **ശലഭചിത്രങ്ങൾ**
ബൈജു പാലുവള്ളി

40 **ചിറകടികൾ**
പ്രവീൺ ജെ.

27 **കോളിലെ കിളിയൊച്ചകൾ**
ഋത്വിക് റസാഖ്/റാഫി കല്ലേറ്റുങ്കര

33 **വനരാഷ്ട്രീയത്തിലെ ചേരിപ്പോരുകൾ**
വിവേക് മേനോൻ

42 **സസ്യജാലകം**
വി.സി. ബാലകൃഷ്ണൻ

43 **ഉരഗങ്ങൾ**
ഡോ. മുഹമ്മദ് ജാഫർ പാലോട്ട്

44 **ഉഭയജീവികൾ**
സന്ദീപ് ദാസ്

46 **പരിസ്ഥിതി വാർത്തകൾ**

50 **പ്രശ്നോത്തരി**

യാത്രക്കാരൻ
28 **മിഷ്മിയിലെ വനദേവതമാർ**
അഭിലാഷ് രവീന്ദ്രൻ

അനുസ്മരണം
36 **തുമ്പികളുടെ കൂട്ടുകാരന് അശ്രുകണങ്ങൾ**
കെ.ബി. സഞ്ജയൻ

ഡോ. ലതയുടെ ആത്മാവിനു നിത്യശാന്തി നേരുന്നു

കൂട് മാസികക്ക് എന്റെ അഭിനന്ദനങ്ങൾ. കുറച്ചു മാസങ്ങൾക്കപ്പുറം ഷൊർണ്ണൂർ റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ ട്രെയിൻ കാത്ത് നിൽക്കുന്നതിനിടയിൽ മുഷിച്ചിൽ മാറ്റുവാനുള്ള നടത്തത്തിനിടയിലാണ് പുസ്തകക്കടയിൽ പുസ്തകങ്ങൾക്കിടയിൽ കെ.കെ. നീലകണ്ഠൻ മാഷിന്റെ ചിത്രം കണ്ണിലുടക്കിയത്. പുസ്തകമെടുത്തു നോക്കിയപ്പോൾ 'കൂട് പ്രകൃതിയുടെ സ്പന്ദനം' എന്ന പേരും മനസ്സിൽ പതിഞ്ഞു. താളുകൾ മറിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ പിന്നെയും ഇഷ്ടം കൂടി. അൻപതു രൂപ വില അൽപ്പം കൂടുതലായി തോന്നി; എങ്കിലും വാങ്ങി. ആ ട്രെയിൻ യാത്രയിൽ വായന എന്ന എന്റെ കൈമോശം വന്ന ഒരനുഗ്രഹം വീണ്ടും എന്നിൽ നിറക്കാൻ കാരണമായി. എനിക്കിപ്പോൾ അറുപത്തി രണ്ട് വയസ്സായി. മക്കളും കൊച്ചുമക്കളുമായി. കൗമാരത്തിൽ തുടങ്ങി യൗവ്വനത്തിന്റെ ജീവിത സംഘർഷങ്ങളിൽ വെച്ച് എനിക്കു കൈമോശം വന്നതായിരുന്നു വായന. അതിനിടയിൽ മനസ്സിൽ ആഴത്തിൽ അടയാളപ്പെട്ടുപോയ ഒരു എഴുത്തും വ്യക്തിയുമായിരുന്നു നീലകണ്ഠൻ മാഷ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു പഴയ ഫോട്ടോയിലൂടെതന്നെ വാർദ്ധക്യത്തിൽ, വായിക്കുക എന്ന എന്റെ പഴയ ശീലം വീണ്ടും എന്നിലേക്ക് തിരികെയെത്തിയത് ഒരു അത്ഭുതമായി മാത്രമേ ഞാനിന്നു കാണുന്നുള്ളൂ. തീർച്ചയായും അതിന് തിരി തെളിച്ചത് കൂട് മാസികയാണ്. വായന മരിക്കുന്നില്ല എന്ന പറച്ചിലിന്റെ ആഴങ്ങൾ കൂടുതലായി മനസ്സിലാക്കുന്നത് ഇപ്പോഴാണ്. അടുത്ത മാസത്തിലും കൂട് തേടി പുസ്തകക്കടകളിൽ അലഞ്ഞെങ്കിലും റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ നിന്നു തന്നെയാണ് ലഭിച്ചത്. പിന്നീട് വരിക്കാരനായി. ഓരോ പതിപ്പും ഒന്നിനൊന്ന് മികച്ചതാവുന്നുണ്ട്. ഹരിത വിദ്യാലയം എന്ന പതിപ്പിനെയൊക്കെ എങ്ങനെയാണ് അഭിനന്ദിക്കേണ്ടത് എന്ന് എനിക്ക് വാക്കുകളിൽ പറയാൻ കഴിയുന്നില്ല. എന്തായാലും വായിക്കുവാനൊന്നുമായിട്ടില്ലെങ്കിലും മിഴിവാർന്ന ചിത്രങ്ങളിലൂടെ എന്റെ കൊച്ചു മക്കളും ഇപ്പോൾ കൂടിനെ അറിഞ്ഞു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഏറെ നന്ദിയോടെ നിർത്തുന്നു.

കെ.കെ. കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ, ചെറുതുരുത്തി.

കഴിഞ്ഞ രണ്ടു വർഷമായി കൂടിന്റെ വരിക്കാരിയാണ് ഞാൻ. കവർ ചിത്രത്തിന്റെ ഭംഗി കണ്ടിട്ടാണ് ഞാൻ ആദ്യമായി

കൂട് വാങ്ങിയത്. കൂട് ഒരു ചിത്രവായനയായിട്ടാണ് എനിക്ക് അനുഭവപ്പെടാറ്. ഡിസംബർ ലക്കത്തിന്റെ കവർചിത്രം മായികമായ ഒരനുഭൂതിയായിരുന്നു. മനുഷ്യന്റെ കാഴ്ചകൾക്ക് അപ്പുറത്തേക്ക് ചെന്നെത്തുന്ന ക്യാമറക്കാഴ്ചകളുടെ കൃത്യത. വെറും കാഴ്ച്ചയിൽ നാം ശ്രദ്ധിക്കുക പോലുമില്ലാത്ത ഒരു ചെറുജീവിയിൽ പ്രപഞ്ചമൊരുക്കിയിരിക്കുന്ന വർണ്ണ വിന്യാസങ്ങൾ, മനോഹാരിതകൾ... തീർച്ചയായും ഇത് സംരക്ഷണത്തിന്റെ പാഠങ്ങൾതന്നെയാണ്. കവർ ചിത്രങ്ങളെ ആസ്വദിച്ച് വിലയിരുത്തിക്കഴിയുമ്പോൾ പലപ്പോഴും എനിക്കു തോന്നിയിട്ടുള്ള ഒരു പോരായ്മ, കേവലം അതു പകർത്തിയ ആളുകളുടെ പേരിനപ്പുറം ആ വ്യക്തികളെ അൽപ്പം കൂടി വിശദമായി പരിചയപ്പെടുത്തിയിരുന്നെങ്കിൽ നന്നായിരുന്നു എന്ന്. പുഴക്കുവേണ്ടി പ്രവർത്തിച്ചിരുന്ന ഒരു വ്യക്തി എന്നതിനപ്പുറം ഡോ. ലതയെപ്പറ്റി കൂടുതലൊന്നും അറിയില്ലായിരുന്നുവെങ്കിലും നിറഞ്ഞൊഴുകുന്ന പുഴയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ വിന്യസിച്ച അവരുടെ ഒരു ഫോട്ടോ ഏറെ അന്വേഷണങ്ങളിലേക്ക് വഴി തുറക്കുന്നു. അണിയറ ശിൽപ്പികൾക്ക് അഭിനന്ദനങ്ങൾ.

ഫാത്തിമ ഇർഫാൻ, ഒലവക്കോട്, പാലക്കാട്.

വായിക്കേണ്ട വരികൾ

നിർദ്ദിഷ്ട അതിരപ്പിള്ളി, കാരപ്പാറ-കുരിയാർ കുട്ടി പദ്ധതികളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ലത നടത്തിയ പഠനങ്ങളും വിദ്യാഭ്യാസ പ്രവർത്തനങ്ങളും നദീ സംരക്ഷണ രംഗത്തെ മികച്ച മാതൃകയാണ്. നദീ സംയോജനത്തെ തന്റെ പഠന-മനനങ്ങളിലൂടെ അവൾ എതിർത്തു. പുഴക്ക് ജീവനുണ്ടെന്നും പുഴയുടെ സമഗ്രമായ വ്യക്തിത്വ പഠനത്തിലൂന്നി മാത്രമേ എന്തുതരം വികസനവും അനുവദിക്കാവൂ എന്നും അവൾ ശഠിച്ചു. നിലച്ചു പോകുന്ന പുഴയുടെ ഒഴുക്ക് സ്വപ്നത്തിൽ പോലും ലതക്ക് സ്വീകരിക്കാൻ പറ്റുമായിരുന്നില്ല.

സൂചീമുഖി മാസിക,
ഡിസംബർ 2017

കവർ ചിത്രം

ഡോ. എ. ലത

Painting/Cover Design/Acko

നിങ്ങളുടെ പ്രതികരണങ്ങൾ ഞങ്ങളെ അറിയിക്കുക

കൂട് മാസിക, അമ്മൻ കോവിൽ റോഡ്,
കോട്ടപ്പുറം, പൂത്തോൾ പി.ഒ., തൃശ്ശൂർ 680004
koodumasika@gmail.com
facebook.com/KooduMagazine

നഷ്ടങ്ങളുടെ വർഷം

നഷ്ടങ്ങളുടെ വർഷമായിരുന്നു 2017. ഡോ. ലതയുടെ വിയോഗത്തിന്റെ ആഘാതത്തിൽനിന്നു മോചിതരാകും മുൻപേ പ്രശസ്ത തുമ്പി നിരീക്ഷകനായ സി.ജി. കിരണും പരിസ്ഥിതി കേരളത്തിനു നഷ്ടമായി. ഡോ. ലത ആദ്യ ലക്കത്തിന്റെ കവർസ്റ്റോറി എഴുതിയതു മുതൽ കൂടിന്റെ സഹചാരിയായിരുന്നു. ഡേവിഡ് രാജുവിന്റെയൊപ്പം കൂട് മാസികയിൽ തുമ്പികളെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു സ്ഥിരം പംക്തി എഴുതി വരികയായിരുന്നു സി.ജി. കിരൺ. പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണത്തിന് തങ്ങളുടേതായ രീതിയിൽ ഏറ്റവും മികച്ച സംഭാവന നൽകിയവരായിരുന്നു ഇരുവരും.

ശാസ്ത്രവിജ്ഞാനത്തിന്റെ അനന്ത സാധ്യതകളെ പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണത്തിന്റെ പ്രായോഗിക ഇടപെടലുകളിലേക്ക് സമർത്ഥമായി സമന്വയിപ്പിച്ചു എന്നതാണ് പരിസ്ഥിതികേരളത്തിന് ഡോ. ലതയുടെ സംഭാവന. ഈയൊരു ശാസ്ത്ര വിജ്ഞാന പിൻബലം തന്നെയാണ് അവരെ ഭരണകൂടത്തിലുള്ളവർക്കുകൂടി സുസമ്മതയായ പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തകയാക്കി മാറ്റിയത്. നയരൂപീകരണരംഗത്ത് പരിസ്ഥിതിക്ക് കോട്ടം തട്ടാത്ത രീതിയിൽ നിയമങ്ങളെ ഏകോപിപ്പിക്കാൻ അവരുടെ ഇടപെടലുകൾക്കായിട്ടുണ്ട്. കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെയും സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെയും പാരിസ്ഥിതികമായ നിരവധി സംശയങ്ങൾ ദൂരീകരിക്കാൻ ഡോ. ലതയുടെ ഉറച്ച നിലപാടുകൾക്കായിട്ടുണ്ട്. ചാലക്കുടിപ്പുഴ എന്ന ഒരു തട്ടകത്തിൽനിന്നാണ് അവരുടെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളും നടത്തിയിരുന്നത്. ഇന്നത്തെ നിലയിൽ ചാലക്കുടിപ്പുഴ ഒഴുകുന്നതിന് റിവർ റിസർച്ച് സെന്ററിന്റെ സംഭാവനകൾ ചെറുതല്ല. സബ്നയടക്കമുള്ള ഒരു യുവനിരയെ തന്റെ പിന്നിൽ വാർത്തെടുക്കാൻ ഡോ. ലതക്കായിട്ടുണ്ട്. ചാലക്കുടിപ്പുഴയടക്കമുള്ള കേരളത്തിലെ നദികളുടെ സംരക്ഷണത്തിന്റെ ഭാവി ഈ യുവതലമുറയിൽ നിക്ഷിപ്തമാണ്. കേരളത്തിനു വെളിയിലും ലതയുടെ പുഴ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വളരെയധികം ശ്രദ്ധയാകർഷിച്ചിരുന്നു. ഒഴുകുന്ന നദികളെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനങ്ങളിലും അവയുടെ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും ഇന്ത്യയിൽ തന്നെ ഒന്നാം നിരയിൽ നിൽക്കുന്നു ഡോ. ലത. പുഴയുടെ പുനരുജ്ജീവനവുമായും ജല മാനേജ്മെന്റുമായും ബന്ധപ്പെട്ട നിരവധി ആശയങ്ങളെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുമായി ഏകോപിപ്പിച്ച് പ്രവർത്തിക്കാൻ അവർക്കായിട്ടുണ്ട് എന്നത് ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു വസ്തുതയാണ്. അതിരപ്പിള്ളി പദ്ധതിക്കെതിരായ സമരംപോലെ ഇത്രയും ദൈർഘ്യമുണ്ടായ ഒരു പരിസ്ഥിതി സമരം കേരളം കണ്ടിട്ടില്ല. ദശകങ്ങളോളം കിണഞ്ഞു പരിശ്രമിച്ചിട്ടും വൈദ്യുതി ബോർഡിനോ മാറി മാറി വരുന്ന ഭരണകൂടങ്ങൾക്കോ ലതയുടെയും കൂട്ടരുടെയും വിജ്ഞാനത്തെയോ നിശ്ചയദാർഢ്യത്തെയോ ഇതുവരെ തോൽപ്പിക്കാനായിട്ടില്ല.

> **പ്രകൃതി സംരക്ഷണത്തിനായി സ്വന്തം ജീവിതം തന്നെ മാറ്റി വെച്ച് തങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്ത നിയോഗം പൂർണ്ണമാക്കുന്നതിനുമുന്നേ മടങ്ങേണ്ടിവന്ന ഡോ. ലതക്കും സി.ജി. കിരണും നമുക്ക് നൽകാൻ കഴിയുന്ന ഏറ്റവും വലിയ ആദരം, അവർ തുടങ്ങിവച്ച സംരക്ഷണ ദൗത്യങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്ത് കൂടുതൽ ഊർജ്ജത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുക എന്നതു മാത്രമാണ്.**

ഡേവിഡ് രാജുവുമായി ചേർന്ന് സി.ജി. കിരൺ രചിച്ച 'കേരളത്തിലെ തുമ്പികൾ' എന്ന പുസ്തകം കേരളത്തിലെ തുമ്പിപ്രേമികൾക്ക് ലഭിച്ച വിലമതിക്കാനാവാത്ത സമ്മാനമായിരുന്നു. പക്ഷികളെയും ചിത്രശലഭങ്ങളെയും നിരീക്ഷിക്കുന്നവരുടെയത്രയും എണ്ണമില്ല തുമ്പി നിരീക്ഷകരുടെ. അതുകൊണ്ടു തന്നെ കിരണിന്റെ വിയോഗം കേരളത്തിലെ തുമ്പി നിരീക്ഷണശാഖയെ വല്ലാതെ തളർത്തും എന്നതിനു സംശയമില്ല.

2013 മെയ് മാസം കൂട് മാസികയുടെ ആദ്യ ലക്കത്തിന്റെ കവർസ്റ്റോറിയായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഡോ. ലതയുടെ 'കേരളത്തിലെ ജലദൗർലഭ്യം: ആത്മപരിശോധന അനിവാര്യം' എന്ന ലേഖനം അവരോടുള്ള ആദരസൂചകമായി ഈ ലക്കത്തിൽ പുനഃപ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നു.

പ്രകൃതി സംരക്ഷണത്തിനായി സ്വന്തം ജീവിതം തന്നെ മാറ്റി വെച്ച് തങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്ത നിയോഗം പൂർണ്ണമാക്കുന്നതിനുമുന്നേ മടങ്ങേണ്ടിവന്ന ഡോ. ലതക്കും സി.ജി. കിരണും നമുക്ക് നൽകാൻ കഴിയുന്ന ഏറ്റവും വലിയ ആദരം, അവർ തുടങ്ങിവച്ച സംരക്ഷണ ദൗത്യങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്ത് കൂടുതൽ ഊർജ്ജത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുക എന്നതു മാത്രമാണ്. അവരുടെ ഓർമ്മകൾ പരിസ്ഥിതി കേരളത്തിന് പ്രകൃതി സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ കൂടുതൽ കരുത്തു പകരട്ടെ.

എഡിറ്റർ

എഡിറ്റർ
മുരളീധരൻ വി.
അസോസിയേറ്റ് എഡിറ്റർ
സി. താജുദ്ദീൻ
എഡിറ്റർ ഓഫ് ഫോട്ടോഗ്രാഫി
ഡോ. ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ പുളിക്കൽ
ദിലീപ് അന്തിക്കാട്
സബ് എഡിറ്റർ
സന്ദീപ് ദാസ്
വി.കെ. സുനിൽകുമാർ
ആർട്ട് ഡയറക്ടർ
അക്കോ
ഡിസൈനർ
ജോ തയ്യിൽ

ടെക്നിക്കൽ സപ്പോർട്ട്
അബു ബിലാൽ
സിവീഷ് ശിവരാമൻ
ഉപദേശക സമിതി
പ്രൊഫ. ഇ. കുഞ്ഞികൃഷ്ണൻ
ഡോ. പി.എസ്. ഈസ
ഡോ. പി.ഒ. നമീർ
ഡോ. മുഹമ്മദ് ജാഫർ പാലോട്ട്
പ്രവീൺ ജെ
സുഹാസ് കേച്ചേരി

പ്രതിനിധികൾ
ഖത്തർ: നൗഫൽ പതരി
യു.ഏ.ഇ: സേതുമാധവൻ
ഫൈസൽബാവ
ബഹ്റൈൻ: പ്രേംജിത്ത് നാരായണൻ
സുനിൽ ഓണംകുളം

Volume 5, Issue 9
Kootu Prakrithiyude Spandanam
January 2018

Printed and Published by Muraleedharan V., Veluthamessery, Cheruvaloor P.O., Thrissur 680308, on behalf of Muraleedharan V., and Printed at Nirmala HiPrint, Ayyanthole, Thrissur and published at Amman Kovil Road, Kottappuram, Poothole PO, Thrissur District, Kerala 680004

കൂട് മാസിക, അമ്മൻ കോവിൽ റോഡ്
കോട്ടപ്പുറം, പൂത്തോൾ പി.ഒ., തൃശ്ശൂർ 680004
+91 9495504602
koodumasika@gmail.com
koodumasika.com

കൂട്ടിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന ലേഖനങ്ങളുടെ ആശയങ്ങളും അഭിപ്രായങ്ങളും ലേഖകരുടേത് മാത്രം. പരസ്യങ്ങളിലെ അവകാശവാദങ്ങൾക്ക് കൂട് മാസിക ഉത്തരവാദിയായിരിക്കില്ല.

പറക്കും ഭീമൻ

പറക്കാൻ കഴിയുന്ന ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും ഭാരം കൂടിയ പക്ഷി (കോറി ബസ്റ്റാർഡ് Kori bustard) എന്നതൊക്കെ ശരി. പക്ഷേ, ഈ ആഫ്രിക്കക്കാരന് പറക്കൽ അത്ര ഇഷ്ടമൊന്നുമല്ല. ഒരു നിവർത്തിയുണ്ടെങ്കിൽ പുൽമേടുകളിലും സാവന്നകളിലും കൂടി നടക്കുകയേ ഉള്ളൂ. 19 കിലോയോളം ഭാരം കൊണ്ട് പറക്കുകയെന്നത് അത്ര എളുപ്പമല്ലെന്ന് കക്ഷിക്കുതന്നെ അറിയാം. ആണിന്റെ കാര്യം പറയുകയേ വേണ്ട! പെണ്ണിനേക്കാൾ ഇരട്ടി ഭാരമുണ്ടാകും ആണിന്.

Photo: Shaji Panikar

Camera: Canon1D, **Lens:** EF300mm f/2.8
Shutter Speed: 1/1600sec, **Aperture value:** f/6.3
ISO speed: 400, **Focal Length:** 600 mm

നിറഞ്ഞൊഴുകിയ പുഴ

പുഴയെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ ലതയെ ഓർമ്മ വരും

വി.എസ്. സുനിൽകുമാർ, കൃഷി വകുപ്പു മന്ത്രി

'എത്രയും സൗമ്യയായിട്ടുള്ള ഒരു പോരാളി' ലതയെ അങ്ങനെ വിശേഷിപ്പിക്കാം എന്ന് തോന്നുന്നു. പുഴയെയും, പരിസ്ഥിതിയെയും സംരക്ഷിക്കാനായി കേരളത്തിൽ നടന്നിട്ടുള്ള പോരാട്ടങ്ങളിൽ ഏറ്റവും വലുതായിരുന്നു ചാലക്കുടി പുഴ സംരക്ഷിക്കുവാൻ വേണ്ടിയുള്ള സമരം. ആ സമരത്തിന് നെടുനായകത്വം വഹിക്കുകയും എല്ലാ അർത്ഥത്തിലും അതിന്റെ ശാസ്ത്രീയമായ അടിത്തറയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് എന്തുകൊണ്ട് ചാലക്കുടിപ്പുഴയെ സംരക്ഷിക്കണം, എന്തുകൊണ്ടാണ് അതിരപ്പിള്ളി പദ്ധതി വേണ്ട എന്ന് പറയുന്നത് തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളിലെല്ലാം വളരെ ശാസ്ത്രീയമായി ഒരദ്ധ്യാപികയെപ്പോലെ സംസാരിച്ച് ജനങ്ങളേയും മറ്റെല്ലാവരേയും ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തുവാൻ അവർക്കായി. എഴുത്തിലൂടെയും പ്രസംഗങ്ങളിലൂടെയും മറ്റെല്ലാ നിലകളിലുമുള്ള സംഘാടനത്തിലൂടെയും പഴയ തലമുറയോടും, പുതിയ തലമുറയോടും സംവദിച്ചുകൊണ്ട് അതിരപ്പിള്ളി സമര സംഘാടനത്തിൽ ഡോ. ലത നടത്തിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഒരിക്കലും വിസ്മരിക്കാനാവാത്തവയാണ്. കൃഷി ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിലെ ജോലി രാജിവച്ചാണ് ലത ഈ രംഗത്തേക്ക് വന്നത്. എം.എസ്.സിയും, പി.എച്ച്.ഡിയും ഒക്കെ എടുത്തത് കൃഷിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണെങ്കിലും ആ മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് ജീവിതം തുടങ്ങിയതെങ്കിലും ഭൂമിയെയും ജലത്തെയും അതിന്റെ വിശുദ്ധികളെക്കുറിച്ചുമെല്ലാം ഉത്തമമായ ബോധ്യമുള്ള ലത രാസവളങ്ങളും കീടനാശിനികളും ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ടുള്ള കൃഷിസമ്പ്രദായത്തെ പിൻതുണച്ചുകൊണ്ട് ഒരു പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തക എന്ന നിലയിൽ ജോലിയിൽ തുടരാൻ സാധിക്കാതെ വന്നപ്പോഴാണ് രാജിവച്ചത്. ഇന്നായിരുന്നുവെങ്കിൽ ലത രാജിവെക്കേണ്ടി വരില്ലായിരുന്നു എന്നാണ് എനിക്ക് തോന്നുന്നത്. കാരണം ലതയെപ്പോലുള്ള നല്ല ഉദ്യോഗസ്ഥരെ ഞങ്ങൾ കൃഷി ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് തേടികൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഒരു വലിയ ലക്ഷ്യത്തിന് വേണ്ടിയാണ് അവർ ജീവിതം തന്നെ മാറ്റിമറിച്ചത്. പുഴയെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ ലതയെ ഓർമ്മ വരുന്നതുപോലെ പുഴയുടെ ഒരു പര്യായമായി അവർ മാറി. ●

Photo/River Research Centre

ലതചേച്ചി ഇതൊക്കെയായിരുന്നു

സത്യാന്വേഷണം, അത് ഏറ്റവും സൂക്ഷ്മമാകുന്നിടത്താണ് അറിവുകൾ പിറക്കുന്നത്. ആ അറിവുകളാണ് വിജയങ്ങളായി വളരുന്നത്... അതിരപ്പിള്ളി സമരം ഒരു വിജയമായി ഒഴുകുന്നത് ലത എന്ന സത്യാന്വേഷത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മതകളിലൂടെയാണ്.

ശരത്ത് എസ്., കേരളീയം.

അതിരപ്പിള്ളി സമരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ് ഞാൻ ലതചേച്ചിയെ ആദ്യമായി കാണുന്നത്. ചില മെറ്റീരിയൽസ് കേരളീയത്തിലേക്ക് കിട്ടുവാനായും അതിനെക്കുറിച്ച് എഴുതുവാനുമൊക്കെയായിട്ടാണ് ഞാൻ ലതചേച്ചിയെ സമീപിക്കുന്നത്. ഡാമിനെതിരായുള്ള ഒരു കൺസെപ്റ്റ് വെച്ചിട്ടാണ് ആദ്യ ശ്രമങ്ങൾ. ആദ്യം അതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ അത്ര ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. 2008-ൽ അതിരപ്പിള്ളിയിൽ അനിശ്ചിതകാല നിരാഹരസമരം തുടങ്ങുന്നതിന് തൊട്ടുമുമ്പായി ഒരു ലക്കം ചെയ്യാനായിട്ടാണ് ലതചേച്ചിയെ കാണാനായി പോകുന്നത്. പക്ഷേ, ഡാമെന്നതിനുമപ്പുറം പുഴ എന്ന സമഗ്രതയെക്കുറിച്ചായിരുന്നു ലതചേച്ചി സംസാരിച്ചത്. അത് ശരിക്കും എന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിനെ തിരുത്തുന്നതായിരുന്നു. കാരണം അതിരപ്പിള്ളിയിൽ ഡാം വന്നു കഴിഞ്ഞാൽ അവിടെ നശിക്കുന്ന ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ സമ്പന്നത എന്ന ഒരു ഫോക്കസായിരുന്നു എനിക്കുണ്ടായിരുന്നത്. ലത ചേച്ചി പക്ഷേ, ചാലക്കുടി പുഴയുടെ ഒഴുക്ക് എന്ന ആശയമായിരുന്നു കൂടുതലായി സംസാരിച്ചത്. അപ്പോൾ അന്നു തന്നെ ഒഴുകുന്ന പുഴ എന്ന ഒരു രീതിയിലാണ് അവരുടെ പ്രവർത്തന മേഖല എന്ന് മനസ്സിലായി. ശരിക്കും ഒരു ഡാം വിരുദ്ധ സമരത്തിൽ അങ്ങനെയൊരു ഫോക്കസ് പ്രധാനമാണെന്ന് അന്നാണ് മനസ്സിലാവുന്നത്. എനിക്ക് അങ്ങനെ ഒരു ബോധ്യം അന്നാണ് കിട്ടുന്നത്. കാരണം സൈലന്റ്‌വാലിയുടെയൊക്കെ കാര്യത്തിൽ സൈലന്റ്‌വാലി എന്ന പ്രദേശത്തിന്റെ ജൈവവൈവിധ്യ സമ്പന്നതയെ കുറിച്ചായിരുന്നു കൂടുതൽ മെറ്റീരിയൽസും എഴുത്തുകളുമൊക്കെ ഉണ്ടായിരുന്നത്. നാച്വറലിസ്റ്റുകൾ അവിടെപ്പോയി പഠിച്ച് തയ്യാറാക്കിയതായിരുന്നു അവയൊക്കെ. അതിന്റെയെല്ലാം അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളായിരുന്നു നടന്നിരുന്നത്. അതിൽ നിന്നൊക്കെ വ്യത്യസ്തമായിട്ടായിരുന്നു ലതചേച്ചിയൊക്കെ വർക്ക് ചെയ്തിരുന്നത്. റിവർ ഇക്കോളജി എന്ന ഒരാശയത്തെയായിരുന്നു കൂടുതലായും അടിസ്ഥാനമാക്കിയിരുന്നത്. പുഴക്ക് സ്വതന്ത്രമായി ഒഴുകാനുള്ള അവകാശം, അതിന് വേണ്ടിയായിരുന്നു അവർ വാദിച്ചിരുന്നത്. അത് എന്റെയൊക്കെ കാഴ്ച്ചപ്പാടിനെ മാറ്റിയ ഒരു വസ്തുതയാണ്. ലത ചേച്ചി എപ്പോഴും പുഴയുടെ മേൽത്തടവും, കീഴ്ത്തടവും എന്നുള്ള ഒരു രീതിയിലായിരുന്നു സമീപിച്ചിരുന്നത്. ഈ രണ്ട് ഭാഗങ്ങളിലും ഉണ്ടാകുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ വ്യത്യസ്തമാണ് എന്ന് പഠിച്ച് പുഴയെയും പുഴയുടെ പ്രശ്നങ്ങളേയും സമഗ്രമായി കാണുന്ന ഒരു രീതിയിയിരുന്നു ചേച്ചിക്കുണ്ടായിരുന്നത്. അത് സംസാരത്തിൽ മാത്രമല്ല, പ്രവർത്തനങ്ങളിലേക്കും എത്തിച്ചിരുന്നു. അന്ന് കേരളത്തിൽ നടന്നിരുന്ന പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളിലെല്ലാം പഠനത്തിന്റെ അപര്യാപ്തത ഉണ്ടായിരുന്നു. ശാസ്ത്രീയമായ വിവരങ്ങളുടെ ഒരപര്യാപ്തത. പക്ഷേ, അതിരപ്പിള്ളിയിൽ ലതചേച്ചി വിജയിക്കുവാനുള്ള ഒരു പ്രധാന കാരണം കൃത്യമായ മെറ്റീരിയൽസ് വെച്ചായിരുന്നു പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നതുതന്നെയാണ്. അതിനോടൊപ്പം തന്നെ കലയുടേതായ ഒരു സ്പർശമുണ്ടായിരുന്നു. അതായിരിക്കും ചിലപ്പോൾ ചെറുപ്പക്കാരെ കൂടുതൽ ആകർഷിച്ചിട്ടുണ്ടാവുക. എന്തായാലും ലത ചേച്ചിയെ അനുസ്മരിക്കേണ്ടത് അവർ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടർന്നു കൊണ്ടുതന്നെയായിരിക്കണം. ●

പഠനങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി ഒരു ജീവിതകാലം മുഴുവൻ മാറ്റിവെച്ച ഒരു വ്യക്തി എന്ന രീതിയിലാണ് ലത ചേച്ചി എന്നെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുള്ളത്...

റംസീന ഉമൈബ, പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തക

എന്റെ സ്വദേശം മലപ്പുറമാണ്, എന്റെ ഡിഗ്രി പഠനകാലത്താണ് ഞാൻ തൃശ്ശൂരിലേക്ക് വരുന്നത്. അപ്പോൾ കേരളീയത്തിലൂടെ ലതച്ചേച്ചിയുടെ ചില എഴുത്തുകൾ വായിക്കുകയും, അതിലൂടെയാണ് ലത എന്ന വ്യക്തിയിലേക്ക് കൂടുതലായി എത്തപ്പെടുകയും ഒക്കെ ചെയ്യുന്നത്. പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ രംഗത്ത് ആക്ടിവിസം എന്നുള്ള ഒരു നിലയിലായിരുന്നു ഞാൻ കൂടുതലായി ഇടപെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നത്. അങ്ങനെ നിലനിൽക്കുമ്പോൾ ഡിഗ്രി കഴിയുന്നതോടെ ഞാൻ കൂടുതലായി തിരിച്ചറിഞ്ഞത് അങ്ങനെ ആക്ടിവിസത്തിൽ മാത്രം നമ്മൾ നിന്നാൽ പോരാ, പരിസ്ഥിതി വിഷയങ്ങൾ പറയുമ്പോൾ തന്നെ അതിന് കുറച്ചുകൂടി ഒരു ആധികാരികത വേണം എന്നാണ്. വളരെ ആധികാരികമായി വേണം ഈ വിഷയം പറയാൻ. ആ ഒരു ബോധ്യം മനസ്സിൽ വന്നപ്പോഴാണ് ഞാൻ എന്റെ പി.ജി. എൻവയോൺമെന്റൽ സ്റ്റഡീസ് ആക്കാൻ തീരുമാനിക്കുന്നത്. അതേ നിലയിൽ തന്നെ തുടരുവാനാണ് ഇപ്പോഴും എന്റെ തീരുമാനം. അത്തരം ഒരു നിലപാടെടുക്കുവാൻ എന്നെ സ്വാധീനിച്ച ഒരുപാട് വ്യക്തികളിൽ ഒരാൾ ലതച്ചേച്ചിയാണ്. അവർ കുറച്ച് കൂടി എന്നെ സ്വാധീനിക്കുന്നത് എങ്ങനെയെന്നു വെച്ചാൽ പരമ്പരാഗതമായ പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളുടേയും ഇടപെടലുകളുടേയും ഒരു ചട്ടക്കൂടുണ്ടല്ലോ? അതിനെല്ലാമപ്പുറത്ത് നിന്നുകൊണ്ട് ആക്ടിവിസ്റ്റുകൾ ഉന്നയിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ കുറച്ചുകൂടി ആധികാരികത കൊടുക്കുവാനുള്ള അല്ലെങ്കിൽ ആ ആധികാരികതക്കുവേണ്ടിയുള്ള പഠനങ്ങൾ നടത്താൻ തയ്യാറുള്ള; ആ പഠനങ്ങൾക്കായ് ഒരു ജീവിതകാലം മുഴുവൻ മാറ്റിവച്ച ഒരു വ്യക്തി എന്ന രീതിയിലാണ് ലതച്ചേച്ചി എന്നെ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുള്ളത്. ചേച്ചി ചെയ്തിരുന്ന കാര്യങ്ങളുടെ തുടർച്ച ഇനി ഉണ്ടാവേണ്ടത് വരും തലമുറയിൽ നിന്നോ അല്ലെങ്കിൽ നമ്മളെപ്പോലെയുള്ള ചെറുപ്പക്കാരിൽ നിന്നോ ആണ്. ഇപ്പോൾ ഞാൻ പി.എച്ച്.ഡിയുടെ എൻട്രൻസിന് വേണ്ടിയുള്ള പഠനങ്ങൾ നടത്തുകയാണ്. അതിന്റെ ഭാഗമായി കേരളീയത്തിന്റെ പഴയ ലക്കങ്ങൾ എടുക്കുകയും ലതച്ചേച്ചിയുടെ വർക്കുകളൊക്കെ കൂടുതലായി ശ്രദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുകയുണ്ടായി. പരിസ്ഥിതി സങ്കൽപ്പങ്ങളിൽ വന്നിട്ടുള്ള മാറ്റങ്ങളുടെ ചരിത്രം പരിശോധിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു പഠനമായി എന്റെ തീസിസ് മാറ്റണമെന്നാണ് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നത്. അപ്പോൾ അങ്ങനെയുള്ള ഒരു ചരിത്രാന്വേഷണത്തിൽ ലതച്ചേച്ചിയെന്നെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അതായത് ചില ആശയങ്ങൾ പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പ്രത്യേകിച്ചും അതിരപ്പിള്ളി സമരത്തിൽ ലത എന്ന വ്യക്തിയെടുത്ത റോള് പഠനത്തെ എങ്ങനെയാണ് മുമ്പോട്ട് കൊണ്ടുപോകേണ്ടത് എന്ന കാര്യത്തിൽ എന്നെ ഒരുപാട് സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്. ●

Photo/River Research Centre

നമ്മുടെ ജീവിതത്തിൽ ജലം അല്ലെങ്കിൽ പുഴ എങ്ങനെയാണ് നമ്മളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്...

സബ്ന (റിവർ റിസർച്ച് സെന്റർ - സ്കൂൾ ഫോർ റിവർ, പ്രോഗ്രാം കോ-ഓർഡിനേറ്റർ)

റിവർ റിസർച്ച് സെന്ററിലേക്ക് ഞാൻ എത്തപ്പെടുന്നത് 2010-ലാണ്. അതിൽ സ്കൂളുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ കോ-ഓർഡിനേറ്റർ ആയാണ് ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചു തുടങ്ങുന്നത്. പലപ്പോഴും എനിക്ക് ഈ ഒരു മേഖലയിൽ വിജയിക്കാനാവുമോ എന്നൊരു സംശയം എന്നിൽ ശക്തമായിരുന്നു തുടക്കത്തിൽ. അപ്പോഴൊക്കെ കുട്ടികളോട് ഇടപഴകുവാനും പുഴകളെക്കുറിച്ച് പഠിക്കാനുള്ള മനസ്സുമുണ്ടെങ്കിൽ ഒരു പ്രശ്നവുമില്ലെന്ന ധൈര്യം ലതച്ചേച്ചിയാണ് എനിക്ക് തന്നിരുന്നത്. ഒരു പരീക്ഷണമെന്ന നിലയിലാണ് ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചു തുടങ്ങിയത്. ഇപ്പോൾ ഈ രംഗത്ത് സജീവമായി നിലനിൽക്കുവാനുള്ള ഊർജ്ജം, അത് ഇനിയും ലതച്ചേച്ചിയായിരിക്കും. ആദ്യം ഏറെ ഔപചാരികമായ ഒരു ബന്ധമായിരുന്നു ഞങ്ങൾക്കിടയിലുണ്ടായിരുന്നത്. പിന്നീട് ഞങ്ങൾക്കിടയിലെ അകലങ്ങൾ കുറഞ്ഞു കുറഞ്ഞു വന്നു. ലതച്ചേച്ചിയുടെ യാത്രകളുടെയും, ക്ലാസുകളുടെയുമൊക്കെ ഒരു ഭാഗമാക്കി എന്നെ മാറ്റി. അത് നമ്മൾ കൂടുതൽ കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാൻ വേണ്ടിയുള്ള ലതച്ചേച്ചിയുടെ ബോധപൂർവ്വമായ ശ്രമമായിരുന്നുവെന്ന് ഇപ്പോൾ കൂടുതലായി മനസ്സിലാവുന്നുണ്ട്. മരണശേഷം ലതച്ചേച്ചിയെക്കുറിച്ചാലോചിക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങളുടെ അറിവു വർദ്ധിക്കുവാനായി ലതച്ചേച്ചി മനഃപൂർവ്വം പല കാര്യങ്ങളും ചെയ്തിരുന്നു എന്ന് മനസ്സിലാവുന്നുണ്ട്. ഇടപെടലുകൾക്ക് പല മേഖലകൾ ഉണ്ടായിരുന്നപ്പോഴും, ഇടപെടലുകളുണ്ടായപ്പോഴുമെല്ലാം ലതച്ചേച്ചിയുടെ പ്രധാന ഫോക്കസ് പുഴ തന്നെയായിരുന്നു. റിവർ റിസർച്ച് സെന്ററിലേക്ക് പുതുതായി വരുന്ന ആളുകളെയെല്ലാം ആ ഒരു ഫോക്കസിലേക്ക് കൊണ്ടുവരുവാൻ ചേച്ചി എപ്പോഴും ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. എല്ലാവരുടെയും കാര്യത്തിൽ അത് സാധ്യമായിട്ടില്ല എങ്കിൽപ്പോലും ഈ ഒരു വിഷയത്തിൽ ഫോക്കസ് ചെയ്ത് സ്ഥിരതയോടെ പോകുവാനുള്ള ഒരു പ്രചോദനം എപ്പോഴും ചേച്ചി തന്നിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിനു പുറത്ത് ഈ രംഗത്ത് പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഒരുപാടു പേരെ ഞാൻ പരിചയപ്പെടുന്നത് ചേച്ചിയിലൂടെയാണ്. അപ്പോഴാണ് ശരിക്കും ചേച്ചിയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ആഴവും പരപ്പും ശരിയായി മനസ്സിലാക്കി തുടങ്ങുന്നത്. ഒരുപാട് സൗഹൃദങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു ചേച്ചിക്ക്. അതെല്ലാം ഏറ്റവും ക്രിയാത്മകമായി പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. എല്ലാ കാര്യങ്ങളും വ്യത്യസ്തമായ കാഴ്ചപ്പാടുകളിൽ അവതരിപ്പിക്കുവാൻ ചേച്ചിക്ക് സവിശേഷമായ കഴിവുണ്ടായിരുന്നു. നമ്മുടെ ജീവിതത്തിൽ ജലം അല്ലെങ്കിൽ പുഴ എങ്ങനെയാണ് നമ്മളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് എന്ന രീതിയിൽ സംസാരിക്കുവാൻ ലതച്ചേച്ചിക്കു പറ്റുമായിരുന്നു. അങ്ങനെ സംസാരിക്കുമ്പോഴേ നമ്മൾ അത് ശ്രദ്ധിക്കുകയുള്ളൂ, നമുക്കത് ഒരു അനുഭവമായി തോന്നുകയുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടുതന്നെ സ്കൂൾ ഫോർ റിവർ എന്ന പദ്ധതിയിൽ കുട്ടികളെ ഇത് ബോധ്യപ്പെടുത്തുന്ന തരത്തിലായിരിക്കണം പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്ന് ഞങ്ങൾ തീരുമാനിക്കുന്നത്. കുട്ടികളെ ഒരിക്കലെങ്കിലും പുഴയിലിറക്കിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവർ അത് മറക്കില്ല. പുഴയുടെ അടുത്തിരുന്നിട്ടാണ് അവരോട് പുഴയെക്കുറിച്ച് സംസാരിക്കുന്നതെങ്കിൽ ആ അനുഭവം എപ്പോഴും അവരുടെ മനസ്സിലുണ്ടായിരിക്കും. അങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കിയാൽ അവരൊരിക്കലും പുഴയെ പിന്നെ മറക്കില്ല. അങ്ങനെ ഏറെ ശാസ്ത്രീയമായി കാര്യങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കുമ്പോഴും അതിൽ ഇത്തരത്തിലുള്ള വൈകാരിക ഘടകങ്ങൾകൂടി ഉൾച്ചേർക്കുവാൻ ചേച്ചി ശ്രമിച്ചിരുന്നു. അത് എത്ര മുതിർന്നവരുടെ മുൻപിലായാലും ചെറിയ കുട്ടികളുടെയിടയിലായാലും. ലതച്ചേച്ചി നമുക്കിടയിൽനിന്ന് വിടവാങ്ങുമ്പോൾ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ ഇവർ റിസർച്ച് സെന്ററിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്ന ശൂന്യത വാക്കുകൾകൊണ്ട് പറയാൻ കഴിയുന്നതല്ല. പക്ഷേ, ചേച്ചി ചെയ്തിരുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ തുടർച്ചകൾ വളരെ ശക്തമായി തന്നെ മുൻപോട്ടു കൊണ്ടുപോകും എന്നുതന്നെയാണ് ചേച്ചിക്കുള്ള ഒരു സമർപ്പണം എന്ന രീതിയിൽ എനിക്കു പറയാനുള്ളത്. ●

അച്ഛൻ ലതചേച്ചിയോടു പറഞ്ഞു എന്റെ മോളെ ഞാൻ ലതയുടെ കയ്യിൽ ഏൽപ്പിക്കുന്നുവെന്ന്...

ഗീത വാഴച്ചാൽ, ഊരു മൂപ്പത്തി, വാഴച്ചാൽ

ചേച്ചിയെ ഞാൻ കാണണത് ഏഴിലോ, എട്ടിലോ പഠിക്കണ കാലത്താണ്. ആ സമയത്ത് ചേച്ചി ഇവിടെ അച്ഛനെ കാണാനാണ് വരുന്നത്. ശാന്തിചേച്ചിയൊക്കെ അന്ന് ഇവിടെ ക്യാമ്പ് നടത്തുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അതിരപ്പിള്ളി വിഷയം വന്നപ്പോൾ ചേച്ചി അതിന്റെ കാര്യങ്ങളെല്ലാം ഞങ്ങൾക്ക് പറഞ്ഞു തന്നു. കേട്ടപ്പോൾ എനിക്കും വലിയ താൽപര്യമായി. ചേച്ചിയുടെ പിന്തുണയോടു കൂടിയാണ് ഞാൻ എന്റെ സമൂഹത്തിന് വേണ്ടി പ്രവർത്തിച്ചു തുടങ്ങുന്നത്. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ ലതചേച്ചി അച്ഛനോട് ചോദിച്ചു, മോളെക്കൊണ്ട് അതിരപ്പിള്ളിക്ക് കേസ് കൊടുക്കാൻ തയ്യാറാണോ എന്ന്. അപ്പോൾ അച്ഛൻ പറഞ്ഞു, അവൾക്കിഷ്ടമാണെങ്കിൽ അങ്ങനെയാവാം എന്ന്. എന്നോട് ചോദിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ അച്ഛനോട് ചോദിക്കാൻ പറഞ്ഞു. അതിന് ശേഷം കേസ് കൊടുത്തു. അച്ഛൻ ലതചേച്ചിയോടു പറഞ്ഞു എന്റെ മോളെ ഞാൻ ലതയുടെ കയ്യിൽ ഏൽപ്പിക്കുന്നുവെന്ന്. അങ്ങനെയാണ് ഞാൻ ചേച്ചിയുടെ കൂടെ വർക്ക് ചെയ്ത് തുടങ്ങുന്നത്. അതിനുശേഷം ഊരിൽ കുട്ടിക്കൂട്ടമൊക്കെ രൂപീകരിച്ചു. ഈ പുഴയിൽ എത്രയിനം മത്സ്യങ്ങളുണ്ട്, കാട്ടിലെത്ര മരങ്ങളുണ്ട്, കിളികളുണ്ട്, പൂക്കളുണ്ട്, പഴങ്ങളുണ്ട് എന്നൊക്കെ കുട്ടികളെ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തി. അതോടെ ഇവിടുത്തെ കുട്ടികളും ലതച്ചേച്ചിയെ മനസ്സിലാക്കാൻ തുടങ്ങുകയായിരുന്നു. ചേച്ചിയുടെ കൂടെക്കൂടി കുറച്ചു നാളുകൾ കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും ലതച്ചേച്ചി എനിക്ക് സ്വന്തം ചേച്ചിയായി മാറി. എന്തു കാര്യം ഉണ്ടായാലും ഞാൻ ചേച്ചിയെ വിളിച്ച് പറയും. എനിക്ക് അറിയാത്തകാര്യം ഉണ്ടെങ്കിൽ ചേച്ചിയോട് ചോദിക്കും അങ്ങനെയായിരുന്നു. ●

ലത: പോരാട്ടത്തിലെ ജ്ഞാനസമ്പത്ത്

സി.ആർ. നീലകണ്ഠൻ

ഡോ. ലതയെക്കുറിച്ച് എനിക്കുള്ള ഓർമ്മകൾ രണ്ട് പതിറ്റാണ്ടോളം പഴക്കമുള്ളതാണ്. ചാലക്കുടിപ്പുഴ സംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു മേധാ പട്കർ പങ്കെടുത്ത ഒരു പരിപാടിയിൽ വെച്ചാണ് ആദ്യ കൂടിക്കാഴ്ച എന്നാണോർമ്മ. പാരിസ്ഥിതിക വിജ്ഞാനത്തേക്കാൾ അതിന്റെ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ അധിക താല്പര്യമുള്ള എനിക്ക് ആദ്യ കൂടിക്കാഴ്ച തന്നെ വ്യത്യസ്ത അനുഭവമായിരുന്നു. മേധക്ക് മുന്നിൽ ലത പുഴയുടെ പ്രശ്നങ്ങളും അതിരപ്പിള്ളി അണക്കെട്ട് എന്ന ആശയത്തിന്റെ പ്രശ്നങ്ങളും കൃത്യമായും വ്യക്തമായും നിരത്തുന്നത് അത്ഭുതത്തോടെ കേട്ടു നിന്നു. ശാസ്ത്രീയമായ അറിവുകളുടെ പിൻബലത്തിൽ യുക്തിഭദ്രമായി കാര്യങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്ന വളരെ കുറച്ചു പേർ മാത്രമേ കേരളത്തിൽ ഉള്ളൂ. വിവിധ പാരിസ്ഥിതിക വിഷയങ്ങളിൽ ഇടപെടുമ്പോഴും ഈ ദൗർബ്ബല്യം മിക്കപ്പോഴും അനുഭവപ്പെട്ടിരുന്നു. ആ സമയത്താണ് ഇങ്ങനെ ഒരു വ്യക്തിയെ കാണുന്നത്. ആ ഒറ്റക്കാരണം കൊണ്ടു തന്നെ ലതയോട് ആരാധനയോടെയുള്ള ഒരടുപ്പവും എന്നെന്നും നിലനിന്നു. പിന്നെ അതിരപ്പിള്ളി അടക്കം നിരവധി വിഷയങ്ങളിൽ ഒരുമിച്ചു നിന്ന് പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് അവസരമുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഓരോ തവണയും ബഹുമാനം വർധിച്ചു വന്നിട്ടേയുള്ളൂ. ലതയും ഉണ്ണികൃഷ്ണനും ഒപ്പം തണലിലെ ഉഷയും ജയകുമാറും ശ്രീധറുമെല്ലാം ഒരൊറ്റ കുടുംബമെന്ന രീതിയിൽ അടുപ്പക്കാരായി മാറി.

ചാലക്കുടിപ്പുഴയെന്നല്ല കേരളത്തിലെയും ഇന്ത്യയിലെയും ഒരു പരിധിവരെ ലോകത്തിന്റെ തന്നെ പലഭാഗത്തുമുള്ള പല പ്രധാന പുഴകളെയും പറ്റി ലതക്കുള്ള അറിവുകൾ എത്ര അഗാധമാണെന്നു പിന്നീട് പല ഘട്ടങ്ങളിലായി ബോധ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ലതയോടൊപ്പം പുഴ സംബന്ധിച്ച പല ദേശീയ-അന്തർദ്ദേശീയ സമ്മേളനങ്ങളിലും പങ്കെടുത്ത അനുഭവങ്ങളുണ്ട്. ഞാനൊക്കെ മിക്കപ്പോഴും അതിൽ നിന്നും പഠിക്കാനുള്ള അവസരമായാണ് ഉപയോഗിക്കാറുള്ളത്. ലതയുടെ അവതരണങ്ങൾക്ക് ആ വേദികളിൽ കിട്ടിയ സ്വീകാര്യത എന്നെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അറിവിനുമേൽ അതിനിശിതമായ കൃത്യതയോടെ ഒരു തരം പൊടിപ്പും തൊങ്ങലുമില്ലാതെ ലത ഗഹനമായ വിഷയങ്ങൾ ലളിതമായി അവതരിപ്പിക്കും. നർമ്മദ സമരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു തന്നെ ലത നൽകിയ അറിവുകൾ ചെറുതല്ല. കേരളത്തിലെ ഓരോ നദിയുടെയും ഒഴുക്കുകൾ ലത പഠനവിധേയമാക്കിയിരുന്നു. അവയിൽ നാം നടത്തി

Photo/ Tinson Thomas

യിട്ടുള്ള ഇടപെടലുകൾ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ലത വിവരിക്കുമായിരുന്നു.

നദികളെ തമ്മിൽ ബന്ധിപ്പിക്കുക എന്ന തീർത്തും അസാധ്യവും പ്രകൃതിവിരുദ്ധവുമായ പദ്ധതിയെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു സെമിനാറിൽ ലതയും മുൻ കേന്ദ്ര ജലവകുപ്പു സെക്രട്ടറിയും ഒരു വിദഗ്ദ്ധനുമായ യശഃശരീരനായ രാമസ്വാമി അയ്യരും പങ്കെടുത്ത ഒരു ദേശീയ സെമിനാറിൽ നദികളുടെ ഒഴുകാനുള്ള അവകാശം എന്ന വിഷയം ലത അവതരിപ്പിച്ചു. ഒരു നദി എന്നാൽ കേവലം വെള്ളമൊഴുകുന്ന ഒരു ചാൽ അല്ലെന്നും അതൊരു സങ്കീർണ്ണമായ ആവാസവ്യവസ്ഥയാണെന്നും ലത പറഞ്ഞപ്പോഴാണ് എനിക്ക് അതിന്റെ യഥാർത്ഥ ഗൗരവം ബോധ്യമായത്. അണക്കെട്ടിന് താഴെ നദി ഇല്ലാതാകുന്നു. നദികളെ അണകെട്ടി തടയുകയോ അതിനെ വഴി തിരിച്ചു വിടുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ അതൊഴുകിയിരുന്ന വഴിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ജീവജാലങ്ങളോടും മനുഷ്യരോടും സസ്യങ്ങളോടും കൃഷിയോടും സംസ്കാരങ്ങളോടും നാം ചെയ്യുന്ന തെറ്റിന്റെ ഗൗരവം ഇതിലൂടെ നമുക്ക് ബോധ്യമാകും.

ഒരു സമരത്തിന് പിന്നിൽ എത്ര ഗഹനമായ പഠനങ്ങൾ ആവശ്യമാണെന്ന് എന്നെ ബോധ്യപ്പെടുത്തിയതും അതിരപ്പിള്ളി പോരാട്ടമാണ്. തെരുവിൽ നടക്കുന്ന എല്ലാ പോരാട്ടങ്ങളുടെയും പിന്നിൽ ഇത്തരം ഗവേഷണാത്മക പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്താൻ കഴിഞ്ഞാൽ മാത്രമേ സമരം വിജയിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ കഴിയൂ. അതുകൊണ്ടാണ് വൈദ്യുത ബോർഡും സർക്കാരും യൂണിയനുകളും മറ്റു സ്ഥാപിത താൽപ്പര്യക്കാരും ഒത്തുപിടിച്ചിട്ടും അതിരപ്പിള്ളി അണക്കെട്ടെന്ന സങ്കൽപം നടക്കില്ലെന്ന് ഉറപ്പിക്കാൻ കഴിഞ്ഞത്. രണ്ടു വട്ടം അതിന്റെ പാരിസ്ഥിതികാനുമതി കോടതിയിൽ തള്ളിപ്പോകാനുള്ള കാരണം ലതയും കൂട്ടരും നടത്തിയ പഠനങ്ങൾ തന്നെയാണ്. മൂന്നാം വട്ടവും അത് തള്ളേണ്ടതായിരുന്നു. എന്നാൽ ജയറാം രമേഷ് കേന്ദ്രമന്ത്രി ആയപ്പോൾ ആ അനുമതി പിൻവലിച്ചതിനാൽ തൽക്കാലം അതൊഴിവായി എന്നു മാത്രം. മാധവ് ഗാഡ്ഗിൽ സമിതി കേരളത്തിൽ വിശദമായ ചർച്ച നടത്തിയ വ്യക്തികളിൽ ഒരാൾ ലതയായിരുന്നു. പശ്ചിമഘട്ടത്തെ കേരളത്തിന്റെ ജലഗോപുരമെന്നു ഗാഡ്ഗിൽ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു. അത്തരമൊരു ജലഗോപുരത്തിൽ നിന്നും കേരളത്തിന്റെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളിലേക്കും ജലമെത്തിക്കുന്ന ഭൂമിയുടെ ആർട്ടറികളും വെയിനുകളുമാണ് നദികൾ എന്നതിനാൽ അവയെക്കുറിച്ച് ഏറ്റവുമധികം അറിവുള്ള ലതയെ കാണാതിരിക്കാൻ കഴിയില്ലല്ലോ.

മുല്ലപ്പെരിയാർ വിവാദം കേരളത്തെ ഇളക്കിമറിച്ച കാലത്ത് ഇനിയും ഒരു അണക്കെട്ട് ആ നദിയിൽ സ്ഥാപിക്കുക എന്ന നിർദ്ദിഷ്ട പരിഹാരത്തിന്റെ അപകടം വിളിച്ചു പറയാൻ എനിക്കൊക്കെ ധൈര്യം തന്നത് ലതയാണ് എന്ന് നിസ്സംശയം പറയാം. അവിടെ ചപ്പാത്തിൽ ആദ്യം സമരം 2006-ൽ ആരംഭിക്കുന്ന യോഗം ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തത് ഈയുള്ളവനാണ്. ആ യോഗത്തിൽ ഡോ. ലതയും സംസാരിച്ചിരുന്നു. ഒരു രാഷ്ട്രീയ കക്ഷിയും അന്നതിൽ ഒരു താല്പര്യവും പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നാൽ പിന്നീട് ഒരു ദിവസം എല്ലാവരും ആ പന്തലിൽ എത്തി. പക്ഷേ, ഒരു പരിഹാരവും ഉണ്ടായില്ല. ഈ ബഹളത്തിനിടക്കെല്ലാം ഉറച്ച ശബ്ദത്തിൽ ഇതിന്റെ ശരിയായ പരിഹാരം ഉറച്ച ശബ്ദത്തിൽ ലത പറഞ്ഞു കൊണ്ടേയിരുന്നു. കേരളത്തിലെ നദികളെക്കുറിച്ച് ഇത്രയേറെ അറിവുള്ള ലതയെപ്പോലുള്ളവരെ അന്തർസംസ്ഥാന നദീജലക്കരാറുകളെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു ചർച്ചകളിലും സർക്കാരുകൾ പങ്കെടുപ്പിച്ചിരുന്നില്ല എന്നതു തന്നെയാണ് നമ്മുടെ ദുര്യോഗം. അറിവില്ലെന്നു മാത്രമല്ല സ്ഥാപിത താല്പര്യങ്ങൾ പലതുമുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥ-രാഷ്ട്രീയ താല്പര്യങ്ങൾക്കിടയിൽ കേരളത്തിന്റെ താല്പര്യങ്ങൾ മുങ്ങിപ്പോകുന്നതിന്റെ ദുരന്തമാണ് നാം ഇന്നു കാണുന്നത്. ജയറാം രമേഷും, രാമസ്വാമി അയ്യരും, മേധാ പട്കറുമെല്ലാം ലതയെ ഇത്രമാത്രം ബഹുമാനിച്ചിരുന്നു എന്ന സത്യം കേരളത്തിൽ വളരെ കുറച്ചു പേർക്കേ അറിയുമായിരുന്നുള്ളൂ. മരണം അനിവാര്യമായ ഒന്നാണ്, അത് നമ്മെ വല്ലാതെ ദുഃഖിപ്പിക്കുമെങ്കിലും. ഇതിനു മുമ്പ് ഇതുപോലെ വേദനിച്ചത് പാരിസ്ഥിതിക സാമൂഹ്യ പോരാട്ടങ്ങളിൽ സിനിമ എന്ന തന്റെ മാധ്യമത്തിലൂടെ അതിശക്തമായി പങ്കാളിയായ സി. ശരത്ചന്ദ്രന്റെ അകാല വേർപാടിലാണ്. ലതയോടുള്ള നമ്മുടെ കടമ പൂർത്തീകരിക്കേണ്ടത് ഈ പോരാട്ടം തുടരുക വഴി മാത്രമാണ്. കുറെ യുവാക്കളെ ഈ പോരാട്ടത്തിന്റെ വഴിയിലെത്തിക്കാൻ ലതക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട് എന്നത് പ്രത്യാശ നൽകുന്നു. ലതയുടെ വേർപാടിൽ അക്ഷരാർത്ഥത്തിൽ പൊട്ടിക്കരഞ്ഞ അതിരപ്പിള്ളി സമരത്തിലെ സഹോദരിമാർ തന്നെ ഈ പോരാട്ടം മുന്നോട്ടു പോകുമെന്നതിന്റെ സൂചനയായി കരുതാം. ഒരു വിദഗ്ധയെന്നതിനപ്പുറം വളരെ അടുത്ത ഒരു സുഹൃത്തിനെ നഷ്ടപ്പെട്ടു എന്നത് ആ ദുഃഖത്തിന്റെ ആഴമേറുന്നതാക്കുന്നു. ●

ലതയോടുള്ള നമ്മുടെ കടമ പൂർത്തീകരിക്കേണ്ടത് ഈ പോരാട്ടം തുടരുക വഴി മാത്രമാണ്. കുറെ യുവാക്കളെ ഈ പോരാട്ടത്തിന്റെ വഴിയിലെത്തിക്കാൻ ലതക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട് എന്നത് പ്രത്യാശ നൽകുന്നു.

Photo/River Research Centre

ഊർജ്ജദായിനിയായ പുഴ

എസ്.പി. രവി

ജീവദായിനികളാണ് പുഴകൾ. സഞ്ചാരപഥങ്ങളിലെല്ലാം ജലവും എക്കലും പോഷണങ്ങളും പകരുന്ന, വ്യത്യസ്ത ആവാസവ്യവസ്ഥകളെ കോർത്തിണക്കുന്ന പ്രകൃതിയിലെ അതിസുന്ദരമായ പ്രതിഭാസം. ഈ വിശേഷണങ്ങൾ പക്ഷേ, വർത്തമാനകാലത്തിൽ പറയാൻ നമുക്കാകില്ല. പുഴകളെ സ്നേഹിക്കുകയും ആരാധിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സംസ്കാരം ചരിത്രത്താളുകളിൽ മറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. പുഴകൾക്കിന്ന് അവരുടെ പ്രയാണം പൂർത്തിയാക്കാനാകുന്നില്ല, അവയുടെ ധർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കാനാകുന്നില്ല. ഒഴുകുകയെന്നത് പുഴകളുടെ അടിസ്ഥാന അവകാശവും ധർമ്മവുമാണെന്ന് ഭരണകൂടങ്ങളും നിയമസംവിധാനങ്ങളും പൊതുസമൂഹവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നില്ല.

കേരളത്തിലെ മിക്ക പുഴകളും വർഷത്തിൽ 365 ദിവസവും ഒഴുകിയിരുന്നു എന്ന വസ്തുത നമ്മുടെ സ്മൃതിമണ്ഡലത്തിൽ നിന്നു പോലും മാഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. ഒഴുക്ക് നിലച്ചും അഴുക്ക് നിറഞ്ഞും പുഴകൾ ഇന്ന് നൊമ്പരക്കാഴ്ചകളാണ്. മനുഷ്യവംശത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പിന് വേണ്ടിയെങ്കിലും പുഴകളെ (കാടുകളെയും) വീണ്ടെടുത്തേ മതിയാകൂ എന്ന ദശാസന്ധിയിലാണ് ലോകം. പുതിയ സഹസ്രാബ്ദത്തിൽ ഇന്ത്യയിൽ ഇതിനായി ഉയർന്നിരുന്ന ഏറ്റവും ശക്തമായ ശബ്ദം ലതയുടേതായിരുന്നു.

ഡോ. എ. ലതയെ വിശേഷിപ്പിക്കേണ്ടതെങ്ങനെയാണ്? കാർഷികശാസ്ത്രം പഠിച്ചതിനാൽ കൃഷി ശാസ്ത്രജ്ഞയെന്നോ? തെരഞ്ഞെടുത്ത പ്രവർത്തന മേഖലയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രജ്ഞയെന്നോ? സമരങ്ങളിലെ സജീവ സാന്നിദ്ധ്യം കണക്കിലെടുത്ത് ആക്ടിവിസ്റ്റെന്നോ? അതോ വളരെ നന്നായി പാടുകയും ചിത്രം വരയ്ക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന കലാകാരിയെന്നോ? ഈ വിശേഷണങ്ങളെല്ലാം ലതയ്ക്ക് ചേരും. എന്നാൽ അതിനെല്ലാം ഉപരി കഴിഞ്ഞ ഒന്നര പതിറ്റാണ്ടോളം ലത ലോകത്തെ പുഴകളുടെ നാവായിരുന്നു. ഇവയുടെ സൗന്ദര്യവും അവയുടെ വേദനകളും പൊതുസമൂഹത്തിനു മുന്നിലും ഭരണകൂടങ്ങളുടെ മുന്നിലും എത്തിച്ചിരുന്ന നാവ്.

പുഴ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെയായിരുന്നില്ല ലതയുടെ തുടക്കം. പഠനകാലത്ത് പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന പാഠങ്ങൾ ഡോ. സതീശ് ചന്ദ്രനിൽ നിന്ന് കേട്ടുപഠിച്ച ലതയ്ക്ക് കാടുകളും അവിടുത്തെ പക്ഷികളും മറ്റ് ജീവികളും പ്രിയങ്കരമാകാതെ

തരമില്ലല്ലോ. വാഴച്ചാലിൽ പ്രകൃതിപഠനക്ലാസ്സിൽ പങ്കെടുക്കുന്നതിനിടയിൽ പുഴയിലിറങ്ങിയപ്പോഴാണോ അതിന്റെ ഒഴുക്കുമായി ലത താദാത്മ്യം പ്രാപിച്ചത്? (ചോദിച്ചില്ല ഒരിക്കലും). അതിരപ്പിള്ളി ജലവൈദ്യുത പദ്ധതിക്കെതിരായ സമരത്തിൽ സജീവമായതോടെയാണ് പുഴ ലതയുടെ പ്രധാന പ്രവർത്തനമണ്ഡലമാകുന്നത്. അതിരപ്പിള്ളി സമരത്തിൽ ലതയുടെ പങ്ക് ചരിത്രമാണ്.

അതിരപ്പിള്ളി പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആദ്യത്തെ തെളിവെടുപ്പിനുള്ള ഇടവേളയിൽ മുന്നൊരുക്കങ്ങളുടെ ഭാഗമായാണ് ലതയും ഉണ്ണികൃഷ്ണനും മധുസൂദനനും ചാലക്കുടി പുഴത്തടത്തിലെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ജനപ്രതിനിധികളുമായി സംസാരിക്കുന്നത്. അന്ന് തെളിവെടുപ്പിൽ (2002 ഫെബ്രുവരി ആറിന് തൃശൂർ ടൗൺ ഹാളിൽ) ഏഴു തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പദ്ധതി നടപ്പാക്കരുതെന്നാവശ്യപ്പെട്ടത് പദ്ധതിയുടെ പ്രയോക്താക്കൾക്ക് വലിയ തിരിച്ചടി തന്നെയായിരുന്നു (അവർക്കനുകൂലമായി പറയാൻ ഒരു പഞ്ചായത്തംഗത്തെ പോലും കൊണ്ടുവരാനായില്ല). അന്ന് സമരത്തിന്റെ ഭാഗമായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുമായി സ്ഥാപിച്ച ബന്ധം പിന്നീട് പുഴ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളിലേക്ക് വളർത്തിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിന് മുൻകയ്യെടുത്തതും ലത തന്നെയായിരുന്നു. തെളിവെടുപ്പിന് ശേഷമുള്ള പ്രതിനിധികൾക്കായി നിരവധി പരിപാടികളാണ് പുഴ സംരക്ഷണ സമിതി നടത്തിയത്. ഇന്നും ഈ ബന്ധം ദൃഢമായി തന്നെ നിലനിൽക്കുന്നു. മെച്ചപ്പെട്ട ജല മാനേജ്മെന്റിന് വേണ്ടിയുള്ള ശ്രമങ്ങളിലും പുഴയുടെ പുനരുജ്ജീവനുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചർച്ചകളിലുമെല്ലാം തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പിക്കാനുള്ള ചുമതല ഇന്നും പ്രധാനമായും രജനീഷാണ് നിർവ്വഹിക്കുന്നത്.

പഠന-ഗവേഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടുതൽ ഊർജ്ജിതമാക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് റിവർ റിസർച്ച് സെന്റർ സ്ഥാപിക്കുന്നത്. പ്രവർത്തന മണ്ഡലം കൂടുതൽ വിപുലമാക്കാനുള്ള ലതയുടെ താൽപര്യവും അതിരപ്പിള്ളി സമരക്കാർ എന്ന ലേബൽ മൂലം ഞങ്ങളോടടുക്കാൻ മടിച്ചുനിന്നവർക്കൊരു വാതിലാകുമെന്ന ചിന്തയും കൂടി RRC രൂപീകരണത്തിന് പിന്നിലുണ്ടായിരുന്നു. അന്നുമുതൽ ഇന്നുവരെ ഒല്ലൂരിലെ 'കാർത്തിക' തന്നെയാണ് RRC യുടെ ആസ്ഥാനം. കൃഷി ഓഫീസർ എന്ന തനിക്ക് ചേരാത്ത കുപ്പായം ലത അഴിച്ചുവച്ച കാലം മുതൽ 'കാർത്തിക' ഉണ്ണികൃഷ്ണന്റെയും ലതയുടേയും മാലതിടീച്ചറുടേയും മാത്രം വീടായിരുന്നില്ല. മധുവിനും മഞ്ജുവിനും മീരയ്ക്കും മറ്റ് പലർക്കും സ്വന്തം വീടിനേക്കാൾ സ്വാതന്ത്ര്യവും അടുപ്പവും കാർത്തികയിലുണ്ടായിരുന്നു. ശക്തമായ വ്യക്തിബന്ധമുണ്ടെങ്കിലേ തൊഴിൽപരമായ ബന്ധം സാധ്യമാകൂ എന്നുറച്ച് വിശ്വസിച്ചിരുന്നു ലത. കൂടെയുള്ളവരുടേയും അവരുടെ കുടുംബാംഗങ്ങളുടേയും ക്ഷേമം സ്വന്തം കാര്യമായിത്തന്നെയാണ് ലത കണക്കാക്കിയിരുന്നത്.

പരിസ്ഥിതി രംഗത്ത് പൊതുവിലും ജലമേഖലയിൽ വിശേഷിച്ചും കേരളത്തിലുണ്ടായിരുന്നതിനേക്കാൾ സ്നേഹവും അംഗീകാരവും ലതയ്ക്ക് കേരളത്തിനു വെളിയിൽ നിന്നും ലഭിച്ചിരുന്നു. വളരെ ചുരുങ്ങിയ കാലം കൊണ്ടാണ് - അഞ്ചോ ആറോ വർഷത്തെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കൊണ്ട് - ലത ഈ സ്ഥാനം നേടിയത്. ഹിമാൻശു താക്കറും, ശ്രീപദ് ധർമ്മാധികാരിയുമാണ് ലതയെ കേരളത്തിന് പുറത്തെത്തിക്കുന്നതിൽ ആദ്യ പങ്കു വഹിച്ചവർ. പിന്നീട് കെ.ജെ. ജോയിയും കൂട്ടരുമായി ചേർന്ന് 'ഫോറം ഫോർ പോളിസി ഡയലോഗ് ഓൺ വാട്ടർ കോൺഫ്ളിക്റ്റ്സ് ഇൻ ഇന്ത്യ' രൂപീകരിച്ചതോടെ (2005-ൽ) സംസ്ഥാനത്തിനു പുറത്തുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടുതൽ വ്യാപകമാകുകയായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ ജലമേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഒട്ടുമിക്ക വിദഗ്ദ്ധരുമായും ബന്ധപ്പെടാൻ ഈ കാലഘട്ടത്തിൽ കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇതിൽ പലരുമായും വ്യക്തിബന്ധങ്ങൾ വളർത്തിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിനും ലത ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഈ ബന്ധങ്ങളോരോന്നും തന്റെ ആശയങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ പ്രചാരവും സ്വീകാര്യതയും ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും തന്റെ അറിവിന്റെ മണ്ഡലം വിപുലമാക്കുന്നതിനും വിദഗ്ദ്ധമായി ഉപയോഗപ്പെടുത്താനായി എന്നതാണ് ലതയുടെ വിജയത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന ഘടകം. ഓരോ യാത്രയും, ഓരോ സമ്മേളനവും സൗഹൃദങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനുമുള്ള അവസരമായിരുന്നു. ഓരോ സൗഹൃദവും അറിവിന്റേയും തിരിച്ചറിവിന്റേയും കൊടുക്കൽ വാങ്ങലുകൾക്കുള്ള അവസരവുമായിരുന്നു. ജലത്തെക്കുറിച്ചു മാത്രം പറഞ്ഞിരുന്ന നിരവധി വിദഗ്ദ്ധരെക്കൊണ്ട് പുഴകളെക്കുറിച്ചും പുഴത്തടങ്ങളെക്കുറിച്ചും സംസാരിപ്പിക്കാൻ ലതയ്ക്കായിട്ടുണ്ട്. വളരെ ചുരുങ്ങിയ കാലം കൊണ്ട് പുഴകളെ സംബന്ധിച്ച ഏറ്റവും ആധികാരിക ശബ്ദമായി ലത അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടെങ്കിൽ അത് വിഷയത്തിലുള്ള അറിവ് കൊണ്ടുമാത്രമായിരുന്നില്ല, മറിച്ച് സമീപനരീതികളും അവതരണ ശൈലി കൊണ്ടും കൂടിയായിരുന്നു.

സന്ദർശിച്ച വിദേശരാജ്യങ്ങളെല്ലാം (തായ്ലാന്റ്, നെതർലാന്റ്, ആസ്ട്രേലിയ, നേപ്പാൾ, ഇറ്റലി, മെക്സിക്കോ, ബംഗ്ലാദേശ്...) ചാലക്കുടിപ്പുഴയിലെ അനുഭവങ്ങൾ പങ്കുവച്ച ലത ഓരോ യാത്രയും ലോകത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ പുഴകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു നടക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാനുള്ള അവസരമായി കൂടി ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു. ഈ അറിവുകളും അനുഭവങ്ങളും കൂടെയുള്ളവരുമായി പങ്കുവയ്ക്കണമെന്നതും ലതയ്ക്ക് നിർബന്ധമായിരുന്നു.

പഠന-ഗവേഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടുതൽ ഊർജ്ജിതമാക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് റിവർ റിസർച്ച് സെന്റർ സ്ഥാപിക്കുന്നത്. പ്രവർത്തന മണ്ഡലം കൂടുതൽ വിപുലമാക്കാനുള്ള ലതയുടെ താൽപര്യവും അതിരപ്പിള്ളി സമരക്കാർ എന്ന ലേബൽ മൂലം ഞങ്ങളോടടുക്കാൻ മടിച്ചുനിന്നവർക്കൊരു വാതിലാകുമെന്ന ചിന്തയും കൂടി ഞങ്ങ രൂപീകരണത്തിന് പിന്നിലുണ്ടായിരുന്നു.

ഭരണസംവിധാനങ്ങളുമായി സംവദിക്കേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യം ലത തിരിച്ചറിഞ്ഞിരുന്നു. കക്ഷിരാഷ്ട്രീയ ചായ്വുകളില്ലാതിരുന്നതിനാൽ പ്രകൃതിയുടേയും പുഴയുടേയും പുഴയെ ആശ്രയിക്കുന്ന മനുഷ്യരുടേയും മറ്റ് ജീവജാലങ്ങളുടേയും രാഷ്ട്രീയം മാത്രം പറഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ ഭരിക്കുന്നതാരാണെന്ന് നോക്കാതെ തന്നെ ഇടപെടാനാകുമായിരുന്നു. പരിസ്ഥിതി, ജലം, വനം, തുടങ്ങിയ മേഖലകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ നയരൂപീകരണ ചർച്ചകളിൽ സജീവമായി ഇടപെടാൻ എന്നും ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. ജനങ്ങളുമായി നേരിട്ട് ഇടപഴകി പ്രവർത്തിച്ച അനുഭവങ്ങൾക്കും ശാസ്ത്രീയ വിശകലനങ്ങൾക്ക് വിധേയമാക്കി ഉരുത്തിരിച്ചെടുക്കുന്ന ആശയങ്ങൾക്കും നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും പലപ്പോഴും നല്ല സ്വീകാര്യതയുണ്ടാകാറുണ്ട്. പരിസ്ഥിതി ആഘാത പഠന വിജ്ഞാപനത്തിലെ ഭേദഗതിക്കെതിരെ പരിസ്ഥിതി മന്ത്രാലയത്തിലേക്ക് മാർച്ച് നടത്തിയപ്പോൾ അതിന്റെ ഭാഗമാകാ

നും പുഴകളിലെ പാരിസ്ഥിതിക നീരൊഴുക്കിനായി ഇതേ മന്ത്രാലയത്തിൽ സമ്മർദ്ദം ചെലുത്താനും ഒരേ സമയം തയ്യാറാകുന്നതിലെ ആർജ്ജവം ചുരുക്കം ചില ആളുകൾക്ക് മാത്രം അവകാശപ്പെടാവുന്നതാണ്. പാർട്ടി സമ്മേളനത്തിനായി കോഴിക്കോട് വന്ന വേളയിൽ അന്ന് പരിസ്ഥിതി മന്ത്രിയായിരുന്ന അന്തരിച്ച അനിൽ മാധവ് ദവെ, ഡോ. ലതയെ പരിചയമുണ്ടോ എന്ന് അന്വേഷിച്ചതായി തൃശ്ശൂർക്കാരനായ ബി.ജെ.പി. നേതാവ് അഡ്വ. ഗോപാലകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞിരുന്നു. മന്ത്രാലയത്തിൽ ലത എത്രമാത്രം ശ്രദ്ധിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നതിന്റെ ദൃഷ്ടാന്തമാണിത്.

അവസാന ദശകത്തിൽ ലത പ്രധാനമായും സംസാരിച്ചിരുന്നത് പുഴകളിലെ പാരിസ്ഥിതിക നീരൊഴുക്ക് ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതിനെക്കുറിച്ചും പുഴകളുടേയും പുഴത്തടങ്ങളുടേയും സമഗ്രമായ പുനരുജ്ജീവനത്തേയും പരിപാലനത്തെയും കുറിച്ചുമായിരുന്നു. ആസ്ട്രേലിയയിലെ മുറേ ഡാർലിങ്ങ് നദിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു നടക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നിന്ന് പ്രചോദനം ഉൾക്കൊണ്ടാണ് പാരിസ്ഥിതിക നീരൊഴുക്കിനായി (Environmental Flow) ലത വാദിച്ചു തുടങ്ങിയത്. പിന്നീട് ഛത്തീസ്ഗഢിലും ഒഡീഷയിലുമായി മഹാനദിയിലെ പാരിസ്ഥിതിക നീരൊഴുക്കിനെ സംബന്ധിച്ച പഠനസംഘത്തിൽ പ്രധാനിയായെങ്കിലും രോഗം മൂലം അതിൽ ഭാഗികമായി മാത്രമേ പങ്കെടുക്കാനായുള്ളൂ. പാരിസ്ഥിതിക നീരൊഴുക്ക് എന്ന സങ്കൽപ്പത്തെ എങ്ങനെ സമഗ്രമാക്കാമെന്ന ശ്രമമാണ് ആദ്യഘട്ട പഠനത്തിൽ പ്രധാനമായും നടത്തിയത്. പുഴയുടെ ജൈവ ആവാസവ്യവസ്ഥ നിലനിർത്തുന്നതിനും പുഴയെ ആശ്രയിക്കുന്നവരുടെ അടിസ്ഥാന ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റപ്പെടുന്നതിനും ജല ഗുണനിലവാരം ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനും എല്ലാം പര്യാപ്തമായ നീരൊഴുക്കാണ് പാരിസ്ഥിതികമായ നീരൊഴുക്കെന്നും ഒരു പുഴയിൽ തന്നെ സ്ഥല-കാലങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് ഈ നീരൊഴുക്കിന്റെ തോത് വ്യത്യസ്തമായിരിക്കുമെന്നും പറയാനാണിവർ ശ്രമിച്ചത്.

പുഴകളുടെ പുനരുജ്ജീവനത്തെക്കുറിച്ച് ലത ഇന്ത്യയ്ക്കകത്തും പുറത്തും സംസാരിച്ചത് ചാലക്കുടിപ്പുഴയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ്. ഗംഗ ആക്ഷൻ പ്ലാനും പമ്പ ആക്ഷൻ പ്ലാനുമെല്ലാം പ്രധാനമായും മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിൽ ഊന്നുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർദ്ദേശിച്ചപ്പോൾ പുഴയുടെ ഉയർന്ന വൃഷ്ടി പ്രദേശങ്ങളിലെ പരിസ്ഥിതി പുനഃസ്ഥാപനം, നിലവിലെ അണക്കെട്ടുകളുടെ പ്രവർത്തന പുനഃക്രമീകരണം, പുഴയിലെ പാരിസ്ഥിതിക നീരൊഴുക്ക് ഉറപ്പുവരുത്തൽ, മലിനീകരണ നിയന്ത്രണം, മണൽ വാരൽ നിയന്ത്രണം, പുഴത്തീരങ്ങളുടെ ജൈവസംരക്ഷണം പുഴത്തടത്തിലെ ജലസംരക്ഷണം തുടങ്ങിയ സമഗ്ര നിർദ്ദേശങ്ങളാണ് ചാലക്കുടിപ്പുഴയ്ക്കായുള്ള രേഖയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയത്. വിവിധ സർക്കാർ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റുകൾക്കൊപ്പം ത്രിതല പഞ്ചായത്തുകൾക്കും പുഴയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിവിധ ജനവിഭാഗങ്ങൾക്കും പ്രധാന റോൾ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു ഈ രേഖ. അവതരിപ്പിച്ച

Photo/River Research Centre

വേദികളിലെല്ലാം വലിയ സ്വീകാര്യത നേടിയ ഈ നിർദ്ദശങ്ങൾ പക്ഷേ, ഇന്നും കടലാസിൽ തന്നെയാണ്. പുഴകൾക്കൊപ്പം തന്നെ പശ്ചിഘട്ടമലനിരകളേയും ലത ഹൃദയത്തോടുചേർത്തു വച്ചിരുന്നു. വെള്ളമായും അന്നമായും ഔഷധമായും അനുകൂല കാലാവസ്ഥയായും ഈ മലനിരകൾ നമുക്ക് നൽകുന്ന സേവനങ്ങളെപ്രതിയല്ല, മറിച്ച് ഇവിടേക്കുള്ള ഓരോ യാത്രയും നൽകിയിരുന്ന നിറവിനെ പ്രതിയായിരുന്നു ലത സഹ്യനെ സ്നേഹിച്ചത്. 2010-ൽ കേന്ദ്രസർക്കാർ പശ്ചിഘട്ട സംരക്ഷണത്തിനായി പ്രൊഫ. മാധവ് ഗാഡ്ഗിലിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രജ്ഞരുടെ

ഒരു പുഴയെ അറിയുക മനുഷ്യ സാധ്യമല്ല. അത്ര ആഴവും പരപ്പുമുണ്ടതിന്. ഇതിൽ തനിക്ക് കഴിയാവുന്നത്ര കാര്യങ്ങൾ അറിയാനും അറിഞ്ഞത് മറ്റുള്ളവർക്ക് പകരാനുമാണ് ലത ശ്രമിച്ചത്.

സമിതിയെ നിയോഗിക്കുന്നത് ലതയും സുഹൃത്തുക്കളും നടത്തിയ നിരന്തര ശ്രമങ്ങളെ തുടർന്നാണ്. ഗാഡ്ഗിൽ കമ്മിറ്റി റിപ്പോർട്ടിൽ ജല മേഖലയെ സംബന്ധിച്ച് മുന്നോട്ട് വച്ച നിർദ്ദേശങ്ങൾ മിക്കവാറും ലതയുടെ സംഭാവനയാണ്. സ്ഥാപിത താൽപര്യ സംരക്ഷണത്തിനായി വിവിധ സംസ്ഥാനങ്ങൾ ഈ റിപ്പോർട്ടിനെ എതിർത്തുവെങ്കിലും ജലമേഖലയിലെ നിർദ്ദേശങ്ങളെ ആരും എതിർത്തിരുന്നില്ലെന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഗാഡ്ഗിൽ കമ്മിറ്റി റിപ്പോർട്ട് നടപ്പിലാക്കുവാനായി കേരളത്തിൽ ഏറ്റവുമധികം പ്രചാരണം നടത്തിയ മൂന്ന് പേരിൽ ഒരാൾ ലതയായിരുന്നു. ഡോ. വി.എസ്. വിജയനും ഡോ. ടി.വി. സജീവുമായിരുന്നു മറ്റ് രണ്ടുപേർ. ഈ റിപ്പോർട്ടിനായി ദേശീയ ഹരിത ട്രിബ്യൂണലിനെ സമീപിച്ചവരിലും ലതയുണ്ടായിരുന്നു. കാലഘട്ടത്തിന്റെ അനിവാര്യതയായ പരിസ്ഥിതിക്കിണങ്ങുന്ന ജീവിതശൈലിക്ക് വേണ്ട വിലപ്പെട്ട നിർദ്ദേശങ്ങളുള്ള ഈ റിപ്പോർട്ട് നടപ്പാക്കാത്തതിൽ ഏറെ ദുഃഖവും രോഷവും ലതയ്ക്കുണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും ഇന്നലെ ഈ റിപ്പോർട്ടിനെ തള്ളിപ്പറഞ്ഞവർ ഉൾപ്പെടെ ഏറെ വൈകാതെ ഇതിലെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഓരോന്നായി സ്വീകരിക്കുമെന്ന് ലത ഉറച്ചു വിശ്വസിച്ചു. അതിന് വേണ്ട തന്ത്രങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളുമാണ് പരിസ്ഥിതി രംഗത്തുള്ളവരിൽ നിന്നുണ്ടാകേണ്ടത് എന്ന് പറയുമായിരുന്നു.

സഹപ്രവർത്തകരിൽ നിന്നും സുഹൃത്തുക്കളിൽ നിന്നും താൻ സംവദിച്ചിരുന്ന കുഞ്ഞുങ്ങളിൽ നിന്നും പ്രകൃതിയിൽ നിന്നും പുഴകളിൽ നിന്നുമെല്ലാം ഊർജ്ജം ഉൾക്കൊണ്ടാണ് ലത പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ ഇതിനെല്ലാമുപരി ലതയുടെ ശക്തിസ്രോതസ്സ് ഉണ്ണികൃഷ്ണനായിരുന്നു. ഒരുമിച്ച് ജീവിച്ച ഇരുപത്തിരണ്ട് വർഷവും ഇടവും വലവും നിന്ന് ലതയ്ക്ക് പ്രചോദനമായത്, പ്രോത്സാഹനമായത്, സഹായകമായത് ഉണ്ണിയുടെ ശാന്തവും ശക്തവുമായ സാന്നിദ്ധ്യമാണ്. ലത ശരിയാണെന്ന ഉത്തമ ബോദ്ധ്യത്തിൽ ഒരു നിയോഗം പോലെ തന്റെ താൽപര്യങ്ങളെ മാറ്റിവച്ചുപോലും ലതയ്ക്കൊപ്പം നിൽക്കുന്ന ഉണ്ണി ഞങ്ങൾക്കെപ്പോഴും അത്ഭുതമായിരുന്നു. ഉണ്ണിയില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ നമ്മളറിഞ്ഞ ലത ഉണ്ടാകുമായിരുന്നില്ലെന്നു തന്നെയാണ് കരുതുന്നത്.

ഒരു പുഴയെ അറിയുക മനുഷ്യ സാധ്യമല്ല. അത്ര ആഴവും പരപ്പുമുണ്ടതിന്. ഇതിൽ തനിക്ക് കഴിയാവുന്നത്ര കാര്യങ്ങൾ അറിയാനും അറിഞ്ഞത് മറ്റുള്ളവർക്ക് പകരാനുമാണ് ലത ശ്രമിച്ചത്. പുഴകളെ പഠിക്കാൻ കൂടുതൽ കൂടുതലാളുകൾ തയ്യാറാകണമെന്നാഗ്രഹിക്കുമ്പോഴും പൊതു സമൂഹം വിശേഷിച്ച് ഇന്നത്തേയും നാളത്തെയും കുട്ടികൾ പുഴയെ സ്നേഹിക്കുകയും പുഴയുമായുള്ള ജൈവബന്ധം വീണ്ടെടുക്കുകയും ചെയ്താൽ മാത്രമേ പുഴകൾ ഇനിയുമൊഴുകയുള്ളൂ എന്ന് ലത വിശ്വസിച്ചിരുന്നു.

ലതയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഒരു ചെറിയ അംശം മാത്രമാണിവിടെ കുറിച്ചിരിക്കുന്നത്. 'കൂട്' ടീമിന്റേതുൾപ്പടെ മറ്റ് കുറിപ്പുകൾ ലതയുടെ ജീവിതത്തിലേക്കും പ്രവർത്തനങ്ങളിലേക്കും കൂടുതൽ വെളിച്ചം പകരുക തന്നെ ചെയ്യും. ലതയുമായി അടുത്തിടപഴകിയ പരമാവധിയാളുകളുമായി സംസാരിച്ച് ലതയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെയും ചിന്തകളെയും രേഖപ്പെടുത്താൻ ആരെങ്കിലും തയ്യാറാവുകയാണെങ്കിൽ അത് ഏറെ പേർക്ക് പ്രചോദനമാകും എന്ന ഇ.എം. സതീശന്റെ ആഗ്രഹം ഞാനും പങ്കു വെക്കുന്നു. ●

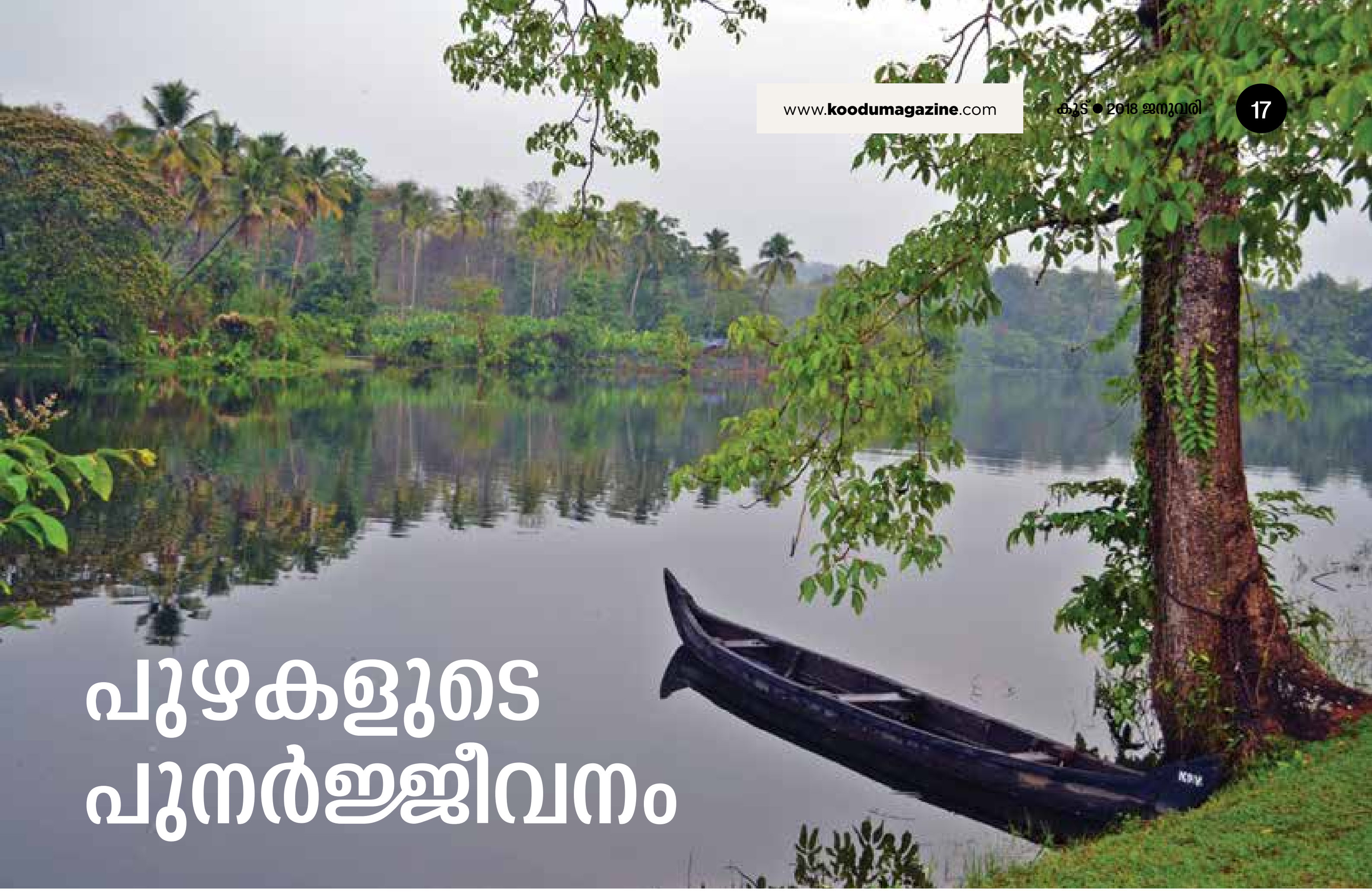

പുഴകളുടെ പുനർജ്ജീവനം

Koodu Photo Desk

എൻ.കെ. സുകുമാരൻ നായർ

മരണാസന്നയായ ചെറിയ പുഴകളെ പുനർജീവിപ്പിക്കുന്നതിനും നവീകരിക്കുന്നതിനുമുള്ള ജനകീയ കൂട്ടായ്മകളുടെ വിജയഭേരി 2017 ജൂൺ, ജൂലൈ, ആഗസ്റ്റ് മാസങ്ങളിൽ കേരളത്തിലെങ്ങും മാറ്റൊലി കൊണ്ടു. നൂറു നൂറു കൈകളുടെ കൂട്ടായ്മയിൽ പ്രത്യാശയിലേക്ക് ചാലുകീറുന്ന ഒട്ടേറെ ശുഭവാർത്തകൾ വാർത്താമാധ്യമങ്ങളിൽ നിറഞ്ഞു നിന്നു. സംസ്ഥാനസർക്കാരിന്റെ പിൻതുണയോടെ, ജനകീയ കൂട്ടായ്മകൾ വീണ്ടെടുക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചത് പത്തോളം പുഴകളും ഒട്ടനവധി കുളങ്ങളുമാണ്.

വരട്ടാർ

നീരൊഴുക്കു നിലച്ച് ഏതാണ്ടില്ലാതായ വരട്ടാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവനത്തിനു വേണ്ടി 2017 മെയ് 29-ാം തീയതി ബഹു. ധനമന്ത്രി ഡോ. തോമസ് ഐസക്കിന്റെയും ജലവിഭവ വകുപ്പുമന്ത്രി അഡ്വ. മാത്യു ടി. തോമസിന്റെയും നേതൃത്വത്തിൽ നടന്ന വരട്ടാർ പുഴ നടത്തമാണ് വാർത്തകളിൽ വലിയ പ്രാധാന്യം ലഭിച്ചത്. കഴിഞ്ഞ അമ്പതു വർഷങ്ങളായി നീരൊഴുക്കു നിലച്ച് കയ്യേറ്റക്കാരുടെ പിടിയിലായ വരട്ടാറിന്റെ പുനർജ്ജനനം ഒരു പ്രദേശത്തിന്റെയാകെ സ്വപ്നമായിരുന്നു (2017 ഫെബ്രുവരി ലക്കം കൂട് മാസിക - വരട്ടാറിനു ബലിയിടാം - ലേഖനം). വരട്ടാറുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കോയിപ്രം, ഇരവിപേരൂർ, കുറ്റൂർ, തിരുവൻവണ്ടൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലും ചെങ്ങന്നൂർ മുനിസിപ്പാലിറ്റിയിലും ജനകീയ സമിതികൾ രൂപീകരിച്ച് പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുകയും ആറന്മുള എം.എൽ.എ. വീണാ ജോർജ്ജ്, ചെങ്ങന്നൂർ എം.എൽ.എ. അഡ്വ. കെ.കെ. രാമചന്ദ്രൻ നായർ എന്നിവരുടെ നിരന്തര സാന്നിദ്ധ്യവും സംസ്ഥാനത്തെ സാംസ്കാരിക പ്രവർത്തകരുടേയും സിനിമാ പ്രവർത്തകരുടേയും ഇടപെടലും നാട്ടുകാരിൽ വലിയ ശുഭപ്രതീക്ഷക്കു വഴിതെളിയിച്ചു. കക്ഷി രാഷ്ട്രീയത്തിനതീതമായി എല്ലാവരും കൈകോർക്കുന്നുവെന്ന പ്രതീതിയും വളർന്നു. പ്രവർത്തനത്തിനാവശ്യമായ 28 ലക്ഷത്തോളം രൂപ പൊതുസംഭാവനയായി ലഭിച്ചു എന്നുള്ളതും പരാതികളില്ലാതെ ഇവ ചെലവഴിച്ച് കണക്കുകൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു എന്നുള്ളതും കേരളത്തെ സംബന്ധിച്ച് ചെറിയ കാര്യമല്ല.

വരട്ടാർ രണ്ടു ഭാഗങ്ങളിലായിട്ടാണ് കണക്കാക്കുന്നത്. ഒന്ന് പമ്പയുടെ പഴയകാല ഒഴുക്കുപഥം നാലു കിലോമീറ്റർ ദൈർഘ്യമുള്ള ആദിപമ്പ. രണ്ടാമത്തേത് ആദിപമ്പയിൽ പുതുക്കുളങ്ങരയിൽ നിന്നാരംഭിച്ച് മണിമലയാറ്റിൽ ഇരമല്ലിക്കരയിൽ ചേരുന്ന 9.60 കി.മീ. ദൈർഘ്യം വരുന്ന യഥാർത്ഥ വരട്ടാർ.

അനിയന്ത്രിതമായ മണൽഖനനം

കക്ഷി രാഷ്ട്രീയത്തിനതീതമായി എല്ലാവരും കൈകോർക്കുന്നുവെന്ന പ്രതീതിയും വളർന്നു. പ്രവർത്തനത്തിനാവശ്യമായ 28 ലക്ഷത്തോളം രൂപ പൊതുസംഭാവനയായി ലഭിച്ചു എന്നുള്ളതും പരാതികളില്ലാതെ ഇവ ചെലവഴിച്ച് കണക്കുകൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു എന്നുള്ളതും കേരളത്തെ സംബന്ധിച്ച് ചെറിയ കാര്യമല്ല.

വരട്ടാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവനം

മൂലം പമ്പയുടെ അടിത്തട്ട് 5-6 മീറ്റർ താഴ്ന്നതാണ് ആദിപമ്പയിലേക്കും വരട്ടാറിലേക്കുമുള്ള നീരൊഴുക്ക് നിലച്ചതിന്റെ പ്രധാന കാരണം. നീരൊഴുക്ക് നിലച്ച നദിയിൽ കരിമ്പും മറ്റ് കൃഷികളും ചെയ്തു. വർഷക്കാലങ്ങളിൽ എക്കൽ മണ്ണടിഞ്ഞ് ആദിപമ്പയുടേയും വരട്ടാറിന്റെയും അടിത്തട്ട് ഉയരുകയും മണൽഖനനം മൂലം പമ്പാനദിയുടെ അടിത്തട്ട് താഴ്ന്നുകൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്തു. 1964 വരെ സമ്പുഷ്ടമായിരുന്ന ജലസ്രോതസ്സ് ക്രമേണ നീരൊഴുക്ക് നിലച്ച് മൃതപ്രായമാകുകയും ചെയ്തു. 2017 മാർച്ച് - ഏപ്രിൽ മാസങ്ങളിലുണ്ടായ രൂക്ഷമായ ജലക്ഷാമം ഈ പ്രദേശത്താകെ അനുഭവപ്പെട്ടു. പമ്പാ പരിരക്ഷണ സമിതിയുടെ അപേക്ഷയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ 2016 നവംബറിൽ കോഴിക്കോട് സി.ഡബ്ല്യു.ആർ.ഡി.എം. ഉം, 2017 ഫെബ്രുവരിയിൽ സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡും ഈ പ്രദേശത്തെ ജലഗുണനിലവാരം പരിശോധിച്ചു. വരട്ടാറിന്റെ തീരപ്രദേശങ്ങളിലെ ജലഗുണനിലവാരം വളരെ മോശപ്പെട്ടതായി കാണുകയുണ്ടായി. ഈ തിരിച്ചറിവ് സാധാരണ ജനങ്ങൾക്ക് പുഴകളിൽ നീരൊഴുക്ക് ഉണ്ടാകേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത ബോധ്യപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തു. നാട്ടുകാരൊന്നാകെ വരട്ടാറിലൂടെയുള്ള നീരൊഴുക്ക് പുനഃസ്ഥാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സജീവമായി സന്തോഷത്തോടെ മുന്നിട്ടിറങ്ങി.

വരട്ടാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഇപ്പോൾ (2017 ഡിസംബർ) ഏറെക്കുറെ സ്തംഭനാവസ്ഥയിലാണ്. ആദിപമ്പയിലെ നീരൊഴുക്ക് പുനഃസ്ഥാപിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞു. ആദിപമ്പയിൽ ആഗസ്റ്റ് രണ്ടിനു മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ സാന്നിധ്യത്തിൽ പള്ളിയോടങ്ങളുടെ വള്ളംകളിയും നടത്തി. ആദിപമ്പയിൽ നിന്ന് വരട്ടാറിലേക്കുള്ള ഒഴുക്കുവഴിയിലുണ്ടായിരുന്ന മണൽതിട്ടകൾ മാറ്റി. ഇടവിട്ട് പലസ്ഥലങ്ങളിലും വരട്ടാറിന്റെ നീരൊഴുക്ക് പുനഃസ്ഥാപിക്കുവാനുള്ള വീതിയും ആഴവും കൂട്ടുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ, തിരുവൻവണ്ടൂരിൽ നന്നാടു മുതൽ ഇരമല്ലിക്കര വരെ രണ്ടര കി.മീ. വരട്ടാറിന്റെ വീണ്ടെടുക്കൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്നിട്ടില്ല. വരട്ടാറിനു കുറുകെ പുതുക്കുളങ്ങരയുള്ള ചപ്പാത്ത് ജനകീയ പങ്കാളിത്തത്തോടെ ജൂണിൽ പൊളിച്ചു മാറ്റിയിരുന്നു. പക്ഷേ ഡിസംബറിൽ വീണ്ടും ജനങ്ങൾ തന്നെ പണപ്പിരിവു നടത്തി ഒരു ലക്ഷം രൂപ മുടക്കി ചപ്പാത്ത് പുനർ നിർമ്മിച്ചു. തിരുവൻവണ്ടൂർ ഭാഗത്തെ വരട്ടാറിന്റെ വീണ്ടെടുക്കലിനാവശ്യമായ ഏഴുലക്ഷം രൂപ മാതാ അമൃതാനന്ദമയി മഠം സംഭാവന ചെയ്തിരുന്നു. പക്ഷ ഈ തുക ഇപ്പോൾ പഞ്ചായത്ത് അക്കൗണ്ടിൽ കിടക്കുന്നു. ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് വിനിയോഗിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. കൈവശം ഇരുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ പലതും ആളുകൾ സ്വമനസ്സാലെ വിട്ടു നൽകിയത് മാതൃകാപരമായ നടപടിയാണ്. ഒരേ സമയത്ത് വരട്ടാറിന്റെയും ആദിപമ്പയുടേയും വിവിധ ഭാഗങ്ങളിലായി 15 മണ്ണുമാന്തി യന്ത്രങ്ങൾ വരെ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. നാട്ടുകാർ സംഭാവന പിരിച്ച് ഇവയുടെ ചെലവ് വഹിക്കുകയും ചെയ്തു.

വലിയ പ്രതീക്ഷയോടെ ആരംഭിച്ച വരട്ടാറിന്റെ പുനർജീവനം ലക്ഷ്യമിട്ട ഒട്ടേറെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്നിരുന്നുവെങ്കിലും ഫലപ്രാപ്തിയിലാകണമെങ്കിൽ ഇനിയും കടമ്പകളേറെ കടക്കാനുണ്ടെന്നുള്ളതാണ് നിലവിലെ അവസ്ഥ.

വലിയ പ്രതീക്ഷയോടെ ആരംഭിച്ച വരട്ടാറിന്റെ പുനർജീവനം ലക്ഷ്യമിട്ട ഒട്ടേറെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്നിരുന്നുവെങ്കിലും ഫലപ്രാപ്തിയിലാകണമെങ്കിൽ ഇനിയും കടമ്പകളേറെ കടക്കാനുണ്ടെന്നുള്ളതാണ് നിലവിലെ അവസ്ഥ.

വരട്ടാറിന്റെയത്ര വാർത്താപ്രാധാന്യം ലഭിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിലും പമ്പാനദിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് മറ്റു ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പുനരുജ്ജീവനപ്രവർത്തനങ്ങൾ ഇവിടെ സവിശേഷ ശ്രദ്ധ ആകർഷിക്കുന്നു.

കുട്ടംപേരൂർ ആർ

ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി പുനസ്ഥാപിച്ച ഒരാറാണ് കുട്ടംപേരൂർ ആർ. 2014-2015, 16-17 വർഷങ്ങളിലായി രണ്ടു ഘട്ടങ്ങളായി ബുധനൂർ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്താണ് മാതൃകാപരമായ നദീ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് നേതൃത്വം നൽകിയത്. അച്ചൻകോവിലാറും പമ്പാനദിയുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന 12 കിലോമീറ്റർ നീളമുള്ള ഒരു സ്വാഭാവിക സ്രോതസ്സാ

കുട്ടംപേരൂർ ആറിന്റെ പുനരുജ്ജീവനം

⊕ വരാൽച്ചാൽ

ണ് കുട്ടംപേരൂർ ആർ. ആലപ്പുഴ ജില്ലയിൽ ചെന്നിത്തല, മാന്നാർ ബുധനൂർ പഞ്ചായത്തുകളിൽ കൂടി ഒഴുകുന്ന വളരെയേറെ പൗരാണിക പ്രാധാന്യമുള്ള നദിയാണിത്. 100 മുതൽ 130 വരെ മീറ്റർ വീതിയുണ്ടായിരുന്ന നദി സമീപകാലത്ത് 10-30 മീറ്റർ വീതിയായി കുറഞ്ഞു. ബാക്കി ഭാഗം കൈയേറി പലരും കൈവശപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞു. കേവു വള്ളങ്ങളും ബോട്ടുകളും യഥേഷ്ടം സഞ്ചരിച്ചിരുന്നു. മണലുവാരി അടിത്തട്ടു താഴുകയും നീരൊഴുക്ക് നിലയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. പായലുമൂടി മാലിന്യ നിക്ഷേപ കേന്ദ്രങ്ങളാകുകയും ചെയ്തു. ഇവിടെ നദിയുടെ അടിത്തട്ടിൽ നിന്നു തന്നെ മരങ്ങളും കുറ്റിച്ചെടികളും വളർന്ന് കരയായി മാറിയ സ്ഥിതി വിശേഷവും ഉണ്ടായി.

ആറന്മുള ഉത്രട്ടാതി ജലോത്സവത്തിന് അച്ചൻകോവിലാറിന്റെ തീരത്തുനിന്ന് ചെന്നിത്തല പള്ളിയോടം പമ്പാനദിയിലേക്ക് വരുന്നത് നൂറ്റാണ്ടുകളായി കുട്ടംപേരൂർ ആറു വഴിയായിരുന്നു. നദിയുടെ ശോഷണം പള്ളിയോടത്തിന്റെ വരവിനെ പ്രതിസന്ധിയിലാക്കി. ഓരോ വർഷവും ആറിലെ കാടു തെളിയിച്ചാണ് പള്ളിയോടം ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളോടെ വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്.

കുട്ടംപേരൂർ ആറിന്റെ തീരപ്രദേശങ്ങൾ ഓണാട്ടുകര ഉൾപ്പെടുന്ന സമൃദ്ധമായ കാർഷിക മേഖലയായിരുന്നു. കാർഷിക മേഖല തകരുകയും തീരപ്രദേശങ്ങളിൽ ജലക്ഷാമം രൂക്ഷമാകുകയും ചെയ്തു. ബുധനൂർ പഞ്ചായത്ത് ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിലുൾപ്പെടുത്തി 900 തൊഴിലാളികൾ 40 ദിവസത്തെ പ്രയത്നം കൊണ്ട് അച്ചൻകോവിലാറിൽ നിന്നാരംഭിക്കുന്ന ഉളുന്തി മുതൽ അഞ്ചുകിലോമീറ്റർ ദൂരം പോളയും ചെളിയും നീക്കി നീരൊഴുക്ക് പുനഃസ്ഥാപിച്ചു. ഒട്ടേറെ പ്രതിബന്ധങ്ങളെ തരണം ചെയ്താണ് സ്ത്രീ തൊഴിലാളികൾ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ചെയ്തത്. കുടിവെള്ള ടാങ്കുകളെ കാത്തിരുന്ന പുഴയോരവാസികളുടെ കിണറുകളിൽ ആവശ്യത്തിന് വെള്ളം എത്തി. കുളിക്കടവുകൾ തിരികെ സജീവമായി. തൊഴിൽ രഹിതരായിരുന്ന ഉൾനാടൻ മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്ക് വീണ്ടും മത്സ്യം പിടിക്കുവാനവസരം ലഭിക്കുന്നു. മയങ്ങിപ്പോയ കാർഷിക മേഖല ഉണരുവാനാരംഭിച്ചു. സംസ്ഥാനത്ത് തന്നെ ആദ്യമായി ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി ഉപയോഗപ്പെടുത്തി വീണ്ടെടുത്ത കുട്ടംപേരൂർ ആർ 2017 മാർച്ചിൽ നാടിനു സമർപ്പിക്കപ്പെട്ടു. തുടർന്നു വളരെ ഏറെ പ്രവർത്തികൾ ചെയ്തെങ്കിൽ മാത്രമേ കുട്ടംപേരൂർ ആറിന്റെ പൂർവ്വസ്ഥിതി കൈവരിക്കുവാനാകുകയുള്ളൂ. അതിർത്തികൾ പുനർനിർണ്ണയിച്ച് കയ്യേറ്റങ്ങൾ ഒഴിവാക്കണം. ആറുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കൈവഴികളെല്ലാം വീണ്ടെടുക്കണം. വീതിയും ആഴവും പഴയപടി ആക്കണം. തുടർപ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി നാലു കോടി രൂപ നബാർഡിന്റെ സഹായം ബുധനൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിനു ലഭിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ പൂർത്തിയായി. ഈ തുക ഉപയോഗിച്ച് കുട്ടംപേരൂർ ആറിന്റെ പൂർവ്വ പ്രതാപം വീണ്ടെടുക്കുവാൻ കഴിയുമെന്ന് പ്രത്യാശിക്കാം.

പേരു സൂചിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ വരാലടക്കമുള്ള പുഴമത്സ്യങ്ങൾ ധാരാളം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിന്റെ കരയിൽ പത്ത് ഉൾനാടൻ മത്സ്യകുടുംബങ്ങൾ മത്സ്യബന്ധനം വഴി ഉപജീവനം നടത്തിയിരുന്നു. കോയിപ്രം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് മത്സ്യബന്ധനത്തിനു ലേലം ചെയ്തു കൊടുക്കുക പതിവായിരുന്നു.

വരാൽച്ചാൽ

പമ്പാനദിയുടെ ഒരു സമതലനീർത്തടം ആണ് വരാൽച്ചാൽ. പത്തനംതിട്ട ജില്ലയിൽ കോയിപ്രം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ 9,10,11 വാർഡുകളിൽ 36 ഏക്കറോളം വിസ്തൃതിയിലുള്ള ശുദ്ധജലസ്രോതസ്സ് കഴിഞ്ഞ മുപ്പത് വർഷത്തിലേറെയായി പായലും പോളയും കയറി മാലിന്യനിക്ഷേപകേന്ദ്രമായി മാറിയിരുന്നു. ഇരുകരകളിലും അധിവസിക്കുന്ന ആയിരത്തോളം കുടുംബങ്ങളുടെ ജലാശ്രയമായിരുന്നു ഇത്. വരാൽച്ചാലിനെ പമ്പാനദിയുമായി ബന്ധിപ്പിച്ചിരുന്ന രണ്ടു പ്രധാന കൈവഴികളിൽ നീരൊഴുക്കു തടസ്സപ്പെട്ടിരുന്നു. പമ്പാനദിയിലെ അശാസ്ത്രീയമായ മണൽഖനനം അടിത്തറ താഴുന്നതിനിടയാക്കി. നദിയിൽ നിന്നുള്ള ജലപ്രവാഹം കുറയുകയും ഭൂഗർഭ ജലവിതാനം താഴുകയും ചെയ്തത് വരാൽചാലിന്റെ മരണമണി മുഴക്കി. ചുറ്റുമുള്ള 500 ഏക്കറോളം നെൽപ്പാടങ്ങളും തരിശായി. പേരു സൂചിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ വരാലടക്കമുള്ള പുഴമത്സ്യങ്ങൾ ധാരാളം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിന്റെ കരയിൽ പത്ത് ഉൾനാടൻ മത്സ്യകുടുംബങ്ങൾ മത്സ്യബന്ധനം വഴി ഉപജീവനം നടത്തിയിരുന്നു. കോയിപ്രം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് മത്സ്യബന്ധനത്തിനു ലേലം ചെയ്തു കൊടുക്കുക പതിവായിരുന്നു.

പമ്പാ പരിരക്ഷണ സമിതി പമ്പാനദിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കൈവഴികളെക്കുറിച്ചും നീർത്തടങ്ങളെക്കുറിച്ചും പഠിച്ച് ഒരു പരിസ്ഥിതി തൽസ്ഥിതി റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കി ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിനും സംസ്ഥാന സർക്കാരിനും നൽകിയിരുന്നു. വരാൽച്ചാലുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സ്ഥിതി വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കുകയും ശാസ്ത്രീയമായ പഠനങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പുനരുജ്ജീവനപദ്ധതികൾ ജനകീയ പങ്കാളിത്തത്തോടെ തയ്യാറാക്കി ജില്ലാപഞ്ചായത്തിനു സമർപ്പിച്ചു. ജില്ലാപഞ്ചായത്ത് 2016-2017 വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ 30 ലക്ഷം രൂപ അനുവദിച്ചു. 2017 മാർച്ചിൽ ഒരു മാസം കൊണ്ട് ചാൽ പൂർണ്ണമായും

പോളയും ചെളിയും നീക്കം ചെയ്ത് ജലസ്രോതസ്സ് പഴയപടിയിൽ ആക്കി.

അനുയോജ്യമായ ബാർജും, ജെ.സി.ബിയും മറ്റു യന്ത്രങ്ങളും ഉപയോഗിച്ചാണ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടത്. ഒരു ജനകീയ കമ്മറ്റി കൃത്യമായി മേൽനോട്ടം വഹിച്ചു. പത്തനംതിട്ട ജില്ലാ അഗ്രിക്കൾച്ചറൽ അസി. എക്സി. എഞ്ചിനീയർ ജയപ്രകാശ് സാങ്കേതിക മേൽനോട്ടം വഹിച്ചു. ചാലിൽ നിന്ന് നീക്കം ചെയ്യപ്പെട്ട പാഴ്‌വസ്തുക്കൾ സമീപ പാടങ്ങളിൽ നിക്ഷേപിച്ച് ട്രാക്ടർ ഉപയോഗിച്ച് മണ്ണിൽ ചേർക്കുകയും ചെയ്തു. സംസ്ഥാനത്ത് ഒരു മാതൃക പദ്ധതിയായി ഇതിനെ കണക്കാക്കാം.

പക്ഷേ, തുടർന്ന് പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്ന കാര്യത്തിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ജാഗ്രത പാലിച്ചില്ല. കബംബ എന്ന അധിനിവേശ സസ്യം അതിവേഗം ജലോപരിതലത്തിൽ വ്യാപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

സമീപകിണറുകളിൽ വെള്ളം സുലഭമായി, ആറു കുളിക്കടവുകൾ വീണ്ടും സജീവമായി. ചുറ്റുമുള്ള പാടശേഖരങ്ങളിൽ ഈ വർഷം കൃഷി പുനരാരംഭിച്ചു. ആദിപമ്പയിലേക്ക് നല്ല ജലപ്രവാഹം ഉണ്ടാകുന്നു. മധ്യതിരുവിതാംകൂറിലെ ജലസുരക്ഷ ഉറപ്പുവരുത്തുവാനും കാർഷിക മേഖല അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുത്തുവാനും നദീതടത്തിലെ നീർച്ചാലുകൾ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കണം. കൃത്യമായ പരിപാലനവും ആവശ്യമാണ്.

കോലറയാർ

കോലറയാർ

പത്തനംതിട്ട ജില്ലയിൽ അപ്പർ കുട്ടനാടു പ്രദേശത്ത് പമ്പാനദിയുടെ ഒരു കൈവഴിയായ കോലറയാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവനവും ജനകീയ പങ്കാളിത്തത്തോടെ സർക്കാരിന്റെയും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ ജനപ്രതിനിധികളുടേയും കൂട്ടായ്മയിൽ എത്തി.

കടപ്ര പഞ്ചായത്തിൽ പമ്പാനദിയിൽ അറയ്ക്കൽ മുയപ്പ് നിന്നാരംഭിച്ച് (മുയപ്പ് രണ്ടു ജലസ്രോതസ്സുകൾ ചേരുന്ന ഭാഗം - നാട്ടുഭാഷ) ആറര കിലോമീറ്റർ ഒഴുകി പൂവംവേലി മുയപ്പിൽ അരിത്തോട്ടിൽ ചേർന്നിരുന്ന 33 മീറ്റർ വീതിയുണ്ടായിരുന്ന പ്രധാന ജലസ്രോതസ്സായിരുന്നു. അരീത്തോട് പമ്പാനദിയുടെ വലതു ശാഖയിൽ നീരേറ്റുപുറത്തുനിന്നാരംഭിച്ച് ഇടതു ശാഖയിൽ തേവേരിയിൽ (വീയപുരത്തിന് സമീപം) ചേരുന്ന ഒരു ജലസ്രോതസ്സാണ്. അപ്പർ കുട്ടനാട് പ്രദേശത്ത് 1500 ഹെക്ടർ നെൽപ്പാടം കോലറയാറിന്റെ ഇരുകരകളിലുമുണ്ടായിരുന്നു. കേരളത്തിലെ ഏറെ ചരിത്രപ്രാധാന്യമുള്ള കണ്ണശപ്പറമ്പും, നിരണം പള്ളിയും, മുത്തശ്ശിമംഗലം വിഷ്ണുക്ഷേത്രവും കോലറയാറിന്റെ തീരത്താണ്. മുപ്പത് മീറ്ററിലധികം വീതിയുണ്ടായിരുന്ന കോലറയാറിന് ഇപ്പോൾ പത്തുമീറ്ററിൽ താഴെ മാത്രമാണ് വീതിയുള്ളത്.

വികസിതമായ ഒരു കാർഷിക സംസ്കാരം ഈ മേഖലയിലുണ്ടായിരുന്നു. പമ്പാനദിയിലും അച്ചൻകോവിൽ ആറിലും വെള്ളപ്പൊക്കമുണ്ടാകുമ്പോൾ നിരവധി കൈത്തോടുകൾ വഴി വളരെ വളക്കൂറുള്ള എക്കൽ മണ്ണടിഞ്ഞാണ് ഈ പ്രദേശം രൂപം കൊണ്ടത്.

പമ്പാനദിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഇതര ജലസ്രോതസ്സുകളെ പോലെ തന്നെ കോലറയാറിന്റെയും മരണമണി മുഴങ്ങിയതിന്റെ കാരണം നദിയിൽ നടന്ന അനസ്യൂതമായ മണൽഖനനം തന്നെയാണ്. നദിയുടെ അടിത്തട്ട് താഴ്ന്നപ്പോൾ കൈവഴികളിലേക്കുള്ള ജലപ്രവാഹം നിലച്ചു. നീരൊഴുക്ക് നിലച്ച നദി വ്യാപകമായി കയ്യേറി. അതിവേഗം വളരുന്ന ഗ്രാമീണ പട്ടണങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള മാലിന്യനിക്ഷേപകേന്ദ്രമായി മാറുകയും ചെയ്തു. 2017 ആദ്യമാസങ്ങളിലുണ്ടായ ജലക്ഷാമം കോലറയാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവനത്തിനുള്ള പ്രചോദനമായി. വരട്ടാറുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ജനകീയ കൂട്ടായ്മയും മന്ത്രിമാരുടെ ഇടപെടലും സർക്കാർ സഹായവാഗ്ദാനവും കോലറയാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ യാഥാർത്ഥ്യമാക്കി. പക്ഷേ ഈ പ്രവർത്തനവും പൂർത്തിയാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. തീരദേശവാസികളുടെ എതിർപ്പിനെ തുടർന്ന് അവസാനത്തെ ഒരു കിലോമീറ്റർ പുനരുദ്ധാരണ പ്രവർത്തനങ്ങളൊന്നും നടത്തുവാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. കോലറയാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിച്ചപ്പോഴുണ്ടായിരുന്ന ജനകീയാവേശം കെട്ടടങ്ങിയ മട്ടാണ് ഇപ്പോൾ. കോലറയാറുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒട്ടനവധി ചെറിയ തോടുകളും അരീത്തോടും പത്തനംതിട്ട, ആലപ്പുഴ ജില്ല അതിർത്തികൾ പങ്കിടുന്ന തേവേരി തോടും പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കേണ്ടത് കടപ്ര, നിരണം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ ജനങ്ങളുടെ ചിരകാല അഭിലാഷമാണ്. അപ്പർ കുട്ടനാടു മേഖലയിലെ കാർഷിക മേഖലയെ പ്രതിസന്ധികളിൽ നിന്ന് കരകയറ്റാനും ഗ്രാമീണ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ സമ്പുഷ്ടമാക്കുവാനും ഈ ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണം അനിവാര്യമാണ്.

ഉത്രപ്പള്ളിയാർ

പുനരുജ്ജീവനം പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന ഒരു നദിയാണ് ഉത്രപ്പള്ളിയാർ. ആലപ്പുഴ ജില്ലയിൽ അച്ചൻകോവിലാറിൽ വെണ്മണിയിൽ നിന്നാരംഭിച്ച്, വെണ്മണി, ആലാ, പുലിയൂർ,

ഉത്രപ്പള്ളിയാർ

ബുധനൂർ, പാണ്ടനാട് പഞ്ചായത്തുകളിലൂടെ 18 കിലോമീറ്റർ ഒഴുകി പമ്പാനദിയിൽ ചേരുന്ന ഒരു നദിയാണ് ഉത്രപ്പള്ളിയാർ. 70 വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പ് തന്നെ ഏതാണ്ട് നീരൊഴുക്ക് നിലച്ച ഒരു ജലസ്രോതസ്സാണ്. ചെങ്ങന്നൂർ താലൂക്കിലെ കാർഷിക മേഖലയെ സമ്പന്നമാക്കിയിരുന്ന ഉത്രപ്പള്ളിയാർ 40-50 മീറ്റർ വീതിയിൽ സമൃദ്ധമായ ജലപ്രവാഹം ഉണ്ടായിരുന്ന നദിയായിരുന്നു. നീരൊഴുക്ക് നിലച്ച നദീതടത്തിൽ നിന്ന് വ്യാപകമായ മണലൂറ്റ് തന്നെയാണ് നദിയുടെ മരണമണി മുഴക്കിയത്. ഈ പ്രദേശത്തെ മണലും ചെളിയും കലർന്ന മണ്ണ് ഇഷ്ടിക നിർമ്മാണത്തിന് ഏറ്റവും അനുയോജ്യമായിരുന്നു. ധാരാളം ഇഷ്ടകകക്കളങ്ങൾ ഈ മേഖലയിൽ വളർന്നു വന്നു.

വികസിതമായ ഒരു കാർഷിക സംസ്കാരം ഈ മേഖലയിലുണ്ടായിരുന്നു. പമ്പാനദിയിലും അച്ചൻകോവിൽ ആറിലും വെള്ളപ്പൊക്കമുണ്ടാകുമ്പോൾ നിരവധി കൈത്തോടുകൾ വഴി വളരെ വളക്കൂറുള്ള എക്കൽ മണ്ണടിഞ്ഞാണ് ഈ പ്രദേശം രൂപം കൊണ്ടത്.

കുട്ടംപേരൂർ ആറിന്റെ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങളെ തുടർന്ന് ഉത്രപ്പള്ളിയാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവനവും ഒരു ജനകീയ ചർച്ചയാക്കി. കഴിഞ്ഞ മൂന്നുവർഷമായി ആലാ റൂറൽ ഡെവലപ്മെന്റ് സൊസൈറ്റിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഉത്രപ്പള്ളിയാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവനത്തിനുള്ള പരിശ്രമങ്ങൾ നടക്കുന്നുണ്ട്. സെമിനാറുകളിലും ചർച്ചകളിലും വിവിധ രാഷ്ട്രീയ സാമൂദായിക സാംസ്കാരിക പ്രവർത്തകർ സജീവമായി പങ്കെടുക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും നദിയുടെ പുനരുദ്ധാരണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ജനകീയ പങ്കാളിത്തം ഇനിയും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. 50 മീറ്ററിലധികം വീതിയുണ്ടായിരുന്ന നദിയുടെ പലഭാഗങ്ങളിലും ഇപ്പോൾ 10 മീറ്ററിൽ താഴെ മാത്രമേ അവശേഷിച്ചിട്ടുള്ളൂ. തുടർച്ചയായ നീരൊഴുക്ക് നിലച്ചിട്ട് ദശകങ്ങൾ തന്നെ പിന്നിട്ടു. അവിടവിടെ കാണുന്ന വെള്ളക്കെട്ടുകളും കുളിക്കടവുകളുടേയും ക്ഷേത്രങ്ങളുടെ ആറാട്ടുകടവുകളുടേയും പേരുകൾ ഇപ്പോഴും നിലനിൽക്കുന്നതിനാൽ അടുത്ത കാലം വരെ നദി ഉണ്ടായിരുന്നതിന് തെളിവായി അവശേഷിക്കുന്നു. നദി ഒഴുകിയിരുന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്ന് ദീർഘകാലം വാരിമാറ്റിയ ആറ്റുമണലിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യവും നദികളുടെ ചരിത്രത്തെ ഉറപ്പാക്കുന്നു.

കഴിഞ്ഞ വർഷങ്ങളിൽ രൂക്ഷമായ ജലക്ഷാമത്തെ അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടി വന്ന നാട്ടുകാർ ഉത്രപ്പള്ളിയാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവനം യാഥാർത്ഥ്യമാക്കുമെന്നതിനുള്ള പ്രതീക്ഷ വച്ചുപുലർത്തുന്നു.

പള്ളിക്കലാർ

നദീ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ വളരെ സജീവമായി നടന്ന പത്തനംതിട്ട ജില്ലയിലെ മറ്റൊരു നദിയാണ് പള്ളിയ്ക്കലാർ. കേരളത്തിലെ 44 നദികളിലൊന്നാണ് പള്ളിക്കലാർ. 42 കിലോമീറ്റർ നീളവും 220 ച.കി.മീറ്റർ വൃഷ്ടിപ്രദേശവുമുള്ള പള്ളിക്കലാർ പത്തനംതിട്ട ജില്ലയിൽ ഏഴംകുളം പഞ്ചായത്തിൽ നിന്നാരംഭിച്ച് അടൂർ നഗരസഭ, ഏറത്ത് പള്ളിക്കൽ കടമ്പനാട് പഞ്ചായത്തുകളിൽ കൂടിയും കൊല്ലം ജില്ലയിൽ പോരുവഴി, ശൂരനാട്, തൊടിയൂർ പഞ്ചായത്തുകളിൽ കൂടിയും ഒഴുകി കരുനാഗപ്പള്ളിയിൽ വട്ടക്കായലിൽ പതിക്കുന്നു.

ആയിരം കൈകൾ ചേർന്ന് പള്ളിക്കലാറിനെ വീണ്ടും ഒഴുക്കുന്നതിനും മാലിന്യ വിമുക്തമാക്കുവാനും 2017 മെയ്, ജൂൺ മാസങ്ങളിൽ രംഗത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ വലിയ മാറ്റമാണ് തീരവാസികൾ പ്രതീക്ഷിച്ചത്. കൊല്ലം ജില്ലയുടെ ഭാഗത്ത് കാര്യമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്നില്ല. പത്തനംതിട്ട ജില്ലയിൽ അടൂർ മേഖലയിൽ നടന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളും ഇപ്പോൾ അവസാനിച്ച മട്ടാണ്.

ഏഴംകുളം പഞ്ചായത്തിലെ രണ്ടുഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നാരംഭിക്കുന്ന രണ്ടു തോടുകൾ ഒന്നായി അടൂർ വലിയതോടായി ഒഴുകിയാണ് പള്ളിക്കലാറായി മാറുന്നത്. റോഡിന്റെ അരികുകളിൽ കൂടി മനുഷ്യവിസർജ്യം

> **ഗ്രീൻ ഫ്രെട്ടേനിറ്റി എന്ന പരിസ്ഥിതി സംഘടന പ്രതിഫലേച്ഛയില്ലാതെ അഞ്ചു പേർ രാവിലെ മുതൽ വൈകുന്നേരം വരെ 12 ദിവസം തുടർച്ചയായി പണിപ്പെട്ട് ആറു തെളിച്ചു. ജനങ്ങൾ മുന്നിട്ടിറങ്ങി. കൈത്തോടുകൾ തുറന്നു മാലിന്യം നീക്കി. 30 വർഷത്തിനുശേഷം തെളിനീരൊഴുക്കി.**

ഉൾപ്പെടെയുള്ള മാലിന്യങ്ങൾ റോഡിന്റെ ഓടകളിൽ കൂടിയാണ് അടൂർ നഗരത്തിലൂടെ ഒഴുകുന്ന വലിയ തോട്ടിലേക്ക് തള്ളുന്നത്. നഗരത്തിലെ ബഹുനില കെട്ടിടങ്ങളിൽ നിന്നെല്ലാം ഓടകളിലേക്ക് മാലിന്യം എത്തിയിരുന്നു.

പള്ളിക്കലാർ മാലിന്യ വിമുക്തമായി സ്ഥിരമായി ഒഴുകുന്നതിനുള്ള സാഹചര്യം ഒരുക്കുക എന്നുള്ളതായിരുന്നു ജനകീയ കൂട്ടായ്മയുടെ പ്രഖ്യാപിത ലക്ഷ്യം. നീർത്തടങ്ങളായി തിരിച്ച് ഓരോന്നും ശരിയാക്കി ജലസുരക്ഷ ഉറപ്പാക്കിയുള്ള പ്രവർത്തനവും ആറു നന്നാക്കുന്നതിനോടൊപ്പം നടപ്പാക്കുമെന്ന് പറഞ്ഞിരുന്നു. മഴവെള്ളം മണ്ണിൽ താഴ്ത്താൻ പഞ്ചായത്തുകളിലും ബ്ലോക്ക് തലത്തിലും സമിതികൾ രൂപീകരിച്ച് മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിട്ടിരുന്നു. പള്ളിക്കലാറിന്റെ നവീകരണത്തിനായി കേരള ഭൂവികസന ബോർഡ് തയ്യാറാക്കിയ നീർത്തട മാപ്പുകൾ ഉപയോഗിച്ച് തുടർപ്രവർത്തനങ്ങൾ നടക്കണമെന്ന് പ്രഖ്യാപിച്ചിരുന്നു. പക്ഷേ സർവ്വേ നടത്തി കല്ലിട്ട് അതിർത്തി നിർണ്ണയിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട തർക്കങ്ങൾ പരിഹരിക്കുവാനായിട്ടില്ല.

നദീതീരങ്ങളിൽ മരങ്ങൾ വച്ചുപിടിപ്പിച്ചും, കയർ ഭൂവസ്ത്രമുപയോഗിച്ച് സംരക്ഷിക്കുമെന്നുള്ള പ്രഖ്യാപനങ്ങളും ജലരേഖയായി. മാലിന്യ വിമുക്തമാക്കി പള്ളിക്കലാർ ജലസമൃദ്ധമാക്കുവാൻ സർക്കാർ സംവിധാനങ്ങളും ജനപ്രതിനിധികളും ജനകീയ കൂട്ടായ്മയോടെ നടത്തിയ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. 2017 ആഗസ്റ്റ് മാസത്തോടെ പള്ളിക്കലാറ് വീണ്ടും പഴയപടിയിലേക്ക്. ജനകീയ പങ്കാളിത്തത്തോടെ ഉത്സവ അന്തരീക്ഷത്തിൽ നീക്കംചെയ്യപ്പെട്ട മാലിന്യങ്ങൾ വീണ്ടും ആറ്റിലേക്ക് ഒലിച്ചിറങ്ങുന്നു. പള്ളിക്കലാറിന്റെ പുനർജീവനം പ്രതീക്ഷിച്ചവർ നിരാശയിൽ തന്നെ.

മീനന്തറയാർ (കോട്ടയംജില്ല)

കോട്ടയം ജില്ലയിൽ മീനച്ചിലാറിനേയും കോടൂരാറിനേയും ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന മീനന്തറയാറിന്റെ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ യഥാർത്ഥത്തിൽ മാതൃകയാവുകയാണ്. അഞ്ചു കിലോമീറ്റർ ദൈർഘ്യമുള്ള മീനന്തറയാറിന്റെ കൈവഴികൾ മീനച്ചിലാറിലും കോടൂരാറിലും ചേർന്നിരുന്നു. ഇവിടെയും വില്ലനായി മാറിയത് മീനച്ചിറാലിലെ മണലൂറ്റുതന്നെ. മണൽ വാരി ആറിന്റെ അടിത്തട്ട് താഴ്ന്നപ്പോൾ മീനന്തറയാറിലേക്കുള്ള നീരൊഴുക്ക് കുറഞ്ഞു. മീനച്ചിലാറിലെ വെള്ളപ്പൊക്കങ്ങളിൽ ഒഴുകിവന്ന എക്കൽ മണ്ണടിഞ്ഞു രൂപം കൊണ്ടതാണ് ഈ പ്രദേശം. അധികജലം ഒഴുക്കിക്കളയാൻ രൂപപ്പെട്ട തോടുകളും നീരൊഴുക്ക് നിലച്ചതോടെ ഇല്ലാതായി. പല തോടുകളും പൊതുറോഡുകളായി മാറി. വെള്ളം കിട്ടാതെ ആയിരക്കണക്കിന് ഏക്കർ പാടത്തു കൃഷി നശിച്ചു. പാടത്ത് കൊതുകു വർദ്ധിച്ചു. മീനുകൾ കൂട്ടത്തോടെ ചത്തുപൊങ്ങി. ആറിന്റെ പരിസരങ്ങളിൽ രോഗങ്ങൾ വ്യാപകമായതോടെ പരിസ്ഥിതി സംഘടനകൾ ഇടപെട്ടു.

ഗ്രീൻ ഫ്രെട്ടേനിറ്റി എന്ന പരിസ്ഥിതി സംഘടന പ്രതിഫലേച്ഛയില്ലാതെ അഞ്ചു പേർ രാവിലെ മുതൽ വൈകുന്നേരം വരെ 12 ദിവസം തുടർച്ചയായി പണിപ്പെട്ട് ആറു തെളിച്ചു. ജനങ്ങൾ മുന്നിട്ടിറങ്ങി. കൈത്തോടുകൾ തുറന്നു മാലിന്യം നീക്കി. 30 വർഷത്തിനുശേഷം തെളിനീരൊഴുക്കി. 17 പരിസ്ഥിതിസംഘടനകൾ ചേർന്ന് ജനകീയ ശില്പശാല ആഗസ്റ്റ് 28-ന് കോട്ടയത്ത് നടത്തി. മീനച്ചിലാർ - മീനന്തറയാർ - കൊടൂരാർ പുനർസംയോജനത്തിനുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങൾ അധികാരികൾക്കു നൽകി.

കൂട്ടായ ശ്രമങ്ങളിലൂടെ ചെറിയ പുഴകൾ പ്രതിസന്ധികളെ അതിജീവിച്ചും വീണ്ടെടുക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞെങ്കിലും തുടർ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടക്കാതെ പോയതിനാൽ വീണ്ടെടുത്ത പുഴകൾ പഴയസ്ഥിതിയിലേക്ക് പോകുന്നു. ത്രിതലപഞ്ചായത്തുകളും സംസ്ഥാനഗവൺമെന്റും ഭരണഘടനാബാധ്യതകൾ നിറവേറ്റുന്നതിനുള്ള ഇച്ഛാശക്തി കാണിക്കണം. ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ വീണ്ടെടുപ്പിനായി കോർത്ത കൈകൾ ഒരു സാഹചര്യത്തിലും അയയുവാൻ ഇടവരുത്തരുത്. ●

പമ്പാ പരിരക്ഷണ സമിതിയുടെ ജനറൽ സെക്രട്ടറിയാണ് ലേഖകൻ (ബന്ധപ്പെടുവാൻ: 9447790296)

കേരളത്തിലെ ജലദൗർലഭ്യം ആത്മപരിശോധന അനിവാര്യം

രോഗം ഗുരുതരമാകുമ്പോഴും ചികിത്സ ലക്ഷണങ്ങൾക്ക് മാത്രമോ?

കൂട് മാസികയുടെ ആദ്യ ലക്കത്തിൽ (2013 മെയ്) ഡോ. എ. ലത എഴുതിയ കവർ സ്റ്റോറി.

കുറച്ചേറെ വർഷങ്ങളായി കേരളത്തിന്റെ പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നങ്ങളിൽ ഏറ്റവും മുൻപന്തിയിൽ നിൽക്കുന്നതാണല്ലോ നമ്മൾ നേരിടുന്ന ജലക്ഷാമം. ദേശീയ ശരാശരിയിലും വളരെയധികം മഴ കിട്ടുന്ന കേരളം പോലൊരു സ്ഥലത്തെന്തേ ഇത്രയധികം വരൾച്ചാ വറുതികൾ? മഴപെയ്തൊഴിഞ്ഞ് ഏറെക്കഴിയുന്നതിനു മുൻപേ തന്നെ വരൾച്ചയുടെ കെടുതികൾ തുടങ്ങുകയായി. ഈ ദുരിതത്തെ അതിജീവിക്കാൻ എന്തുകൊണ്ട് നമുക്ക് ദീർഘവീക്ഷണത്തോടെയുള്ള പദ്ധതികളും പരിഹാരങ്ങളും ഉണ്ടാകുന്നില്ല? ടാപ്പുകളും കിണറുകളും വറ്റുമ്പോൾ മാത്രം ഉണ്ടാക്കപ്പെടുന്ന താൽക്കാലിക പരിഹാരക്രിയകൾ എത്രമാത്രം, അല്ലെങ്കിൽ എത്ര നാളത്തേക്ക് നമ്മെ രക്ഷിക്കും?

2012-ൽ കേരളത്തിൽ ലഭിച്ച മഴയുടെ കണക്ക് നോക്കുക. ശരാശരിയിലും 23 ശതമാനം കുറവ്. ജൂൺ ഒന്നുമുതൽ സെപ്തംബർ മുപ്പത് വരെയുള്ള സമയത്ത് തിമിർത്തു പെയ്യേണ്ട തെക്കുപടിഞ്ഞാറൻ കാലവർഷം ചതിച്ചപ്പോൾ കാലാവസ്ഥാ വിദഗ്ധരും കർഷകരും സർക്കാരുമൊക്കെ പ്രതീക്ഷിച്ചതും പ്രാർത്ഥിച്ചതുമെല്ലാം തുലാവർഷം (രണ്ടാംഘട്ട മൺസൂൺ) കനിയുമെന്നാണ്. എന്നാൽ ആ പ്രതീക്ഷയും തകർന്നടിഞ്ഞു. ഒക്ടോബർ മുതൽ ഡിസംബർ വരെയുള്ള തുലാവർഷമഴയിൽ വന്ന കുറവ് 35 ശതമാനം. സംസ്ഥാനത്തെ 14 ജില്ലകളിൽ ഒന്നിൽപ്പോലും സാധാരണ കിട്ടാറുള്ള മഴ ലഭിച്ചില്ല. ഫലം, മുഴുവൻ ജില്ലകളേയും ഈ വർഷം വരൾച്ചബാധിതമായി പ്രഖ്യാപിക്കേണ്ടിവന്നു.

ജലദൗർലഭ്യം സംസ്ഥാനത്തിന്റെ എല്ലാ മേഖലകളിലും ഒരു യാഥാർത്ഥ്യമായിക്കഴിഞ്ഞു. ഭൂഗർഭ ജലവും ഉപരിതല ജലസ്രോതസ്സുകളും (കിണറുകൾ, കുളങ്ങൾ, പുഴകൾ,

ശുദ്ധജല തടാകങ്ങൾ) ഒരുപോലെ പിൻവലിയുന്നു. യഥാർത്ഥത്തിൽ ഇത് പെട്ടെന്നുണ്ടായ സ്ഥിതിവിശേഷമല്ല മറിച്ച്, കാലങ്ങളായുള്ള ദുരുപയോഗത്തിന്റെ ഫലമായുണ്ടായ അവസ്ഥയാണ്. വനങ്ങളുടേയും നദികളുടെ ഉറവിടങ്ങളുടേയും സാന്നിദ്ധ്യം കൊണ്ട് ജലസമൃദ്ധമായിരുന്ന പശ്ചിമഘട്ടമലനിരകളിലെ ഉയർന്ന പ്രദേശങ്ങളിലെ പഞ്ചായത്തുകൾ പോലും ഇന്ന് കടുത്ത ജലക്ഷാമം നേരിടുന്നു. ഇവിടെയാണ് അതീവപ്രാധാന്യമുള്ള ഒട്ടേറെ ചോദ്യങ്ങൾ ഉയരുന്നത്. ഒരുകാലത്ത് അധികജലമുണ്ടായിരുന്ന കേരളം എങ്ങനെയാണ് ഒരു വരൾച്ചബാധിത സംസ്ഥാനമായത്? ജലക്ഷാമം എന്നത് വേനൽ കടുക്കുമ്പോഴും കിണറുകളും കുളങ്ങളും പുഴകളും വറ്റിവരളുമ്പോഴും മാത്രം ആലോചിക്കേണ്ട പ്രശ്നമാണോ? വരൾച്ചയും ജലദൗർലഭ്യവും നേരിടാൻ കേരളം കൈക്കൊള്ളുന്ന നടപടികൾ പ്രശ്നത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന കാരണങ്ങൾക്ക് പരിഹാരമാണോ?

ഈ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരം കണ്ടെത്താൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ ആദ്യം പരിശോധിക്കേണ്ടത് കേരളത്തിലെ സർക്കാരുകൾ എങ്ങനെയാണ് ആവർത്തിച്ചുണ്ടാകുന്ന വരൾച്ചയും ജലക്ഷാമവും നേരിടാൻ ശ്രമിക്കുന്നതെന്നാണ്. തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ജലക്ഷാമം പരിഹരിക്കാനെന്ന പേരിൽ കാലങ്ങളായി ചെയ്യുന്ന സ്ഥിരം ഏർപ്പാടുകളുണ്ട്. ഓരോ വർഷവും ഡസൻ കണക്കിന് കുടിവെള്ള പദ്ധതികൾ കമ്മീഷൻ ചെയ്യും. വറ്റിവരളുന്ന നദികളും തടയണകളും കേന്ദ്രീകരിച്ചായിരിക്കും ഇതിൽ മിക്കതും. കോട്ടയം ജില്ലാപഞ്ചായത്ത് ഈ വർഷം കുടിവെള്ളപദ്ധതികൾക്കായി രണ്ടര കോടി രൂപയാണ് മാറ്റിവച്ചത്. കുടിവെള്ള പൈപ്പുകൾ ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിലേക്ക് വ്യാപിപ്പിക്കാനുള്ള പദ്ധതികളും ഇതിൽപ്പെടും. കുടിവെള്ളപദ്ധതികൾ തുടങ്ങാനും തടയണകൾ നിർമിക്കാനും ഓരോ വർഷവും സംസ്ഥാന ബജറ്റിലും വൻതുക വകയിരുത്താറുണ്ട്. ഈ സാമ്പത്തിക വർഷം 400 കോടി രൂപയാണ് ഈയിനത്തിൽ മാറ്റിവച്ചത്.

റവന്യൂ വകുപ്പിന്റെ റിവർ മാനേജ്മെന്റ് ഫണ്ടിൽ (നദീപരിപാലന നിധി) നിന്ന് പരമാവധി തുക സംഘടിപ്പിച്ച് ചെക്ക് ഡാമുകൾ നിർമിച്ചുകൂട്ടാനാണ് പുഴയോര പഞ്ചായത്തുകളുടേയും മുനിസിപ്പാലിറ്റികളുടേയും ശ്രമം. 2012 ജൂൺ 26ന് നിയമസഭയിൽ സർക്കാർ നൽകിയ വിവരമനുസരിച്ച് കോഴിക്കോട് ജില്ലയിലെ കല്ലായിപ്പുഴയുടെ പുനരുജ്ജീവനത്തിനെന്ന പേരിൽ മൂന്നര കോടി രൂപ അനുവദിച്ചു. അതേവർഷം ജൂലൈ 16ന് സഭയിൽ തന്നെ നൽകിയ മറ്റൊരുത്തരത്തിൽ ചെറുതുരുത്തിയിൽ ഭാരതപ്പുഴയിൽ തടയണകൾ നിർമ്മിക്കാൻ 90 ലക്ഷത്തിലധികം രൂപ അനുവദിച്ചതായും വ്യക്തമാക്കുന്നു. നദികളിൽ നിന്ന് മണൽ വാരാൻ അനുവദിക്കുമ്പോൾ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കിട്ടുന്ന റവന്യൂവരുമാനം സ്വരുക്കൂട്ടിയാണ് റിവർ മാനേജ്മെന്റ് ഫണ്ട് ഉണ്ടാക്കുന്നത്. 2001 ലെ കേരള നദീതീര സംരക്ഷണത്തിന്റെയും മണൽവാരൽ നിയന്ത്രണത്തിന്റെയും നിയമങ്ങളനുസരിച്ച് നദികളുടെ പുനരുജ്ജീവനത്തിനും പുനരുദ്ധാരണത്തിനും സംരക്ഷണത്തിനുമാണ് ഈ ഫണ്ട് ഉപയോഗിക്കേണ്ടത്.

കുടിവെള്ള ക്ഷാമം നേരിടാൻ വർഷങ്ങളായി സർക്കാരുകൾ ചെയ്യുന്ന മറ്റൊരു താൽക്കാലിക മാർഗമാണ് ജലസേചനപദ്ധതികളിൽ നിന്നുള്ള വെള്ളം നഗരങ്ങളിലേയും പട്ടണങ്ങളിലേയും കുടിവെള്ള വിതരണത്തിനായി തിരിച്ചുവിടുന്നത്. ഉദാഹരണത്തിന് പാലക്കാട് പട്ടണം മലമ്പുഴയിലേയും കണ്ണൂർ പഴശ്ശിയിലേയും തൃശൂർ പീച്ചിയിലേയും തിരുവനന്തപുരം നഗരം പേപ്പാറയിലേയും ജലസേചന പദ്ധതികളെ ആശ്രയിച്ചാണ് കുടിവെള്ള ആവശ്യങ്ങളുടെ ഏറിയ പങ്കും നിറവേറ്റുന്നത്. എറണാകുളം ജില്ലയിൽപ്പെട്ട ഭൂതത്താൻകെട്ടിലെ പെരിയാർ വാലി ജലസേചന പദ്ധതിയും സമീപ പഞ്ചായത്തുകളിലെ കുടിവെള്ളവിതരണം ലക്ഷ്യമിട്ടുകൂടിയാണ് ആവിഷ്ക്കരിച്ചിരിക്കുന്നത്

വേനലാകുമ്പോൾ കുടിവെള്ളമെത്തിക്കാ

കുടിവെള്ളം കിട്ടാക്കനിയാകുകയും അന്തരീക്ഷ താപനില കുതിച്ചുയരുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ പഴി മുഴുവനും ഉപഭോക്താക്കളുടേയും പ്രകൃതിയുടേയും മേൽ കെട്ടിവയ്ക്കാനാണ് സർക്കാരുകൾ ശ്രമിക്കുന്നത്.

നായി തദ്ദേശഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ പദ്ധതി വിഹിതത്തിൽ നിന്ന് വൻതുകയാണ് ചെലവിടുന്നത്. മറ്റ് മേഖലകൾക്കും ആവശ്യങ്ങൾക്കും വകയിരുത്തിയ പണം പോലും കുടിവെള്ളത്തിനായി മാറ്റിച്ചെലവഴിക്കുന്നതും സാധാരണയാണ്. സ്വകാര്യ ഏജൻസികളെയടക്കം, ലഭ്യമായ എല്ലാ സ്രോതസ്സുകളേയും അധികൃതർ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നു. എന്നാൽ സ്വകാര്യ ഏജൻസികൾ വിതരണം ചെയ്യുന്ന വെള്ളത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു പരിശോധനയും നടത്താറില്ല. അവർ എവിടെ നിന്നാണ് വെള്ളമെടുക്കുന്നതെന്നോ ജലസ്രോതസ്സിന്റെ അവസ്ഥയെന്താണെന്നോ മിക്ക നഗരസഭകൾക്കും മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾക്കും പഞ്ചായത്തുകൾക്കും അറിയുകയുമില്ല. തിരുവനന്തപുരത്തും കൊച്ചിയിലും അടിക്കടി കുടിവെള്ള പൈപ്പുകൾ തകരുന്നതിൽ സ്വകാര്യ ഏജൻസികൾ ഉൾപ്പെട്ട കുടിവെള്ള മാഫിയയ്ക്ക് പങ്കുണ്ടോയെന്ന സംശയവും ശക്തമാണ്. വെള്ളമൂറ്റി വിറ്റ് തടിച്ചുകൊഴുക്കുന്ന ഇത്തരം സ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രാദേശിക രാഷ്ട്രീയ നേതാക്കളേയും ജനപ്രതിനിധികളേയും സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം പൊന്മുട്ടയിടുന്ന താറാവാണ്.

നദികളിൽ നിന്നുള്ള വെള്ളം ഉപയോഗിച്ച് കുടിവെള്ളവിതരണം നടത്തുന്ന തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ നേരിടുന്ന പ്രധാന വെല്ലുവിളി, ഓരോ വർഷവും താഴുന്ന ജലനിരപ്പാണ്. വെള്ളം കുറയുന്തോറും പമ്പുകളുടെ ഫുട്ട് വാൽവുകൾ വീണ്ടും വീണ്ടും താഴേക്കിറക്കും. മിക്കയിടങ്ങളിലും ഇവ ഇപ്പോൾ നദികളുടെ അടിത്തട്ടിലെത്തിക്കഴിഞ്ഞു.

കുടിവെള്ളത്തിനായി നദികളേയും പുഴകളേയും ആശ്രയിക്കുന്ന അതേ നഗരങ്ങളും പട്ടണങ്ങളും തങ്ങളുടെ മാലിന്യങ്ങൾ തള്ളാൻ അതേ നദികളെ ഉപയോഗിക്കുന്നു എന്ന വിരോധാഭാസം കൂടി ചൂണ്ടിക്കാട്ടാതിരിക്കാനാകില്ല. വൻ നഗരങ്ങളായ കൊച്ചിയും തിരുവനന്തപുരവും കോഴിക്കോടും മുതൽ തൊടുപുഴയും മൂവാറ്റുപുഴയും ആലുവയും ചാലക്കുടിയും പട്ടാമ്പിയും പോലുള്ള പട്ടണങ്ങൾ വരെ ദിവസേന ടൺ കണക്കിന് മാലിന്യങ്ങളാണ് പുഴകളിൽ തള്ളുന്നത്. ഇതിനു പുറമേ എടുക്കാവുന്നതിലുമപ്പുറം മണലൂറ്റിയും തീരവും തടവും വരെ കയ്യേറിയും നദികളെ കൊല്ലാക്കൊല ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു.

വെള്ളം കിട്ടുന്നില്ലെന്ന് വിലപിക്കുന്ന പുഴയോര പഞ്ചായത്തുകളും മുനിസിപ്പാലിറ്റികളും അനുവദനീയമായതിന്റെ എത്രയോ ഇരട്ടി മണൽ അനധികൃതപാസുകൾ വഴിയും അല്ലാതെയും കടത്തിക്കൊണ്ടുപോകാൻ ഒത്താശ ചെയ്യുന്നു. പെരിയാറിൽ നിന്ന് ഒരു വർഷം എടുക്കാവുന്ന മണലിന്റെ അളവ് 19178 മെട്രിക് ടൺ ആണെന്ന് പഠനങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ യഥാർത്ഥത്തിൽ കടത്തുന്നത് ഇതിന്റെ മുപ്പതിരട്ടിയിലേറെയും. അതായത് വർഷം ആറ് ലക്ഷം മെട്രിക് ടണ്ണോളം. ഇതിനൊക്കെ പുറമേയാണ് കുഴൽക്കിണറുകളുടെ വ്യാപനം ഉയർത്തുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ. ഓരോ ദിവസവും നൂറുകണക്കിന് കുഴൽക്കിണറുകളാണ് സംസ്ഥാനത്ത് രൂപമെടുക്കുന്നത്. അനുമതിയോടെയും അല്ലാതെയും. ഇത് നിയന്ത്രിക്കേണ്ട സംസ്ഥാന ഗ്രൗണ്ട് വാട്ടർ ബോർഡാകട്ടെ, ഒരുവർഷം എത്ര കുഴൽക്കിണറുകൾ അനുവദിക്കാം എന്ന കാര്യത്തിൽ പരിധി വച്ചിട്ടുമില്ല.

കുടിവെള്ളം കിട്ടാക്കനിയാകുകയും അന്തരീക്ഷ താപനില കുതിച്ചുയരുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ പഴി മുഴുവനും ഉപഭോക്താക്കളുടേയും പ്രകൃതിയുടേയും മേൽ കെട്ടിവയ്ക്കാനാണ് സർക്കാരുകൾ ശ്രമിക്കുന്നത്. ഉപഭോഗം വർധിച്ചതും മഴക്കുറവും തീർച്ചയായും സ്വാധീനിച്ചിരിക്കാം. പക്ഷേ, സർക്കാരും പ്രാദേശിക ഭരണകൂടങ്ങളും മുട്ടുശാന്തിക്കായി സ്വീകരിക്കുന്ന നടപടികളിൽ കാതലായ പുനർവിചിന്തനം ആവശ്യമല്ലേ? താൽക്കാലിക നടപടികൾ കൊണ്ട് പ്രശ്നം പരിഹരിക്കാനാകില്ലെന്ന് ഏതെങ്കിലുമൊരു കാലത്ത് അധികാരികൾ തിരിച്ചറിയും എന്ന വ്യാമോഹത്തിൽ പ്രതീക്ഷയർപ്പിച്ചിരിക്കാൻ ഇനിയും നമുക്കാകുമോ?

എന്താണ് അടിസ്ഥാന പ്രശ്നം?

പ്രതിവർഷം 3000 മില്ലീമീറ്റർ മഴ, 44 നദികൾ, 66 ലക്ഷം കിണറുകൾ, സമൃദ്ധമായ വനസമ്പത്ത്, കാലാവസ്ഥ നിയന്ത്രിയ്ക്കുന്ന പശ്ചിമഘട്ടത്തിന്റെ കാവൽ. എന്നിട്ടും കേരളം എങ്ങനെയാണ് ഇതുപോലെ അന്ധാളിപ്പിക്കുംവിധം ജലദരിദ്രമായത്. വരൾച്ചയും ജലക്ഷാമവും നേരിടാൻ ഇതുവരെ പ്രയോഗിച്ചിരുന്ന താൽക്കാലികമാർഗങ്ങളുമായി ഇനിയും മുന്നോട്ടുപോയാൽ കേരളത്തിന്റെ ഭാവി ഇരുട്ടിലാകുമെന്ന കാര്യത്തിൽ

സംശയമില്ല. കുടിവെള്ള പ്രശ്നം ആഴത്തിൽ വേരോടിക്കഴിഞ്ഞുവെന്ന യാഥാർത്ഥ്യം അംഗീകരിക്കാനും അഭിമുഖീകരിക്കാനും സർക്കാരും ബന്ധപ്പെട്ട ഏജൻസികളും തയാറാകേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അത്തരമൊരു തിരിച്ചറിവിന് സന്നദ്ധമായെങ്കിൽ മാത്രമേ ഫലപ്രദവും നിലനിൽക്കുന്നതുമായ പരിഹാരമാർഗങ്ങൾ ആലോചിച്ച് കണ്ടെത്താനും കഴിയൂ.

ഇടവപ്പാതിയും കാലവർഷവും കൊണ്ടുവരുന്ന മഴവെള്ളം സംഭരിച്ചു നിർത്തുകയും ഭൂഗർഭജല സമ്പത്ത് റീചാർജ്ജ് ചെയ്യുകയും ചെയ്തിരുന്ന പ്രകൃതിദത്ത സംവിധാനങ്ങളാണ് പുഴകളും തടാകങ്ങളും കുളങ്ങളും കിണറുകളുമെല്ലാം. ഇവയെ യാതൊരു ആലോചനയുമില്ലാതെ നശിപ്പിക്കുകയും മൂടുകയും ചെയ്യുന്നിടത്താണ് കുടിവെള്ള പ്രശ്നത്തിന്റെ കാതൽ. ഈ പ്രശ്നത്തെ വിശാലമായ അർത്ഥത്തിലാണ് കൈകാര്യം ചെയ്യേണ്ടത്. എന്നാൽ നദീതടങ്ങൾ പോലെ വിപുലമായ മേഖലകളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി പരിഹാരമാർഗങ്ങൾ ആലോചിക്കുന്നതിന് പകരം താൽക്കാലിക പരിഹാരം കൊണ്ട് ജലദൗർലഭ്യം തരണംചെയ്യാനാണ് ഇപ്പോഴും സർക്കാരുകളുടെ ശ്രമം.

സർക്കാരുകൾ തിരിച്ചറിയാതെ പോകുന്ന ചില പ്രധാന വരൾച്ചാ, ജലക്ഷാമ സൂചകങ്ങളിലൂടെ നമുക്കൊന്ന് കണ്ണോടിക്കാം:

പശ്ചിമ ഘട്ടത്തിൽ നിന്ന് ഉത്ഭവിക്കുന്ന നദികളുടേയും കൈവഴികളുടേയും ഉറവിടങ്ങൾ വടക്കുകിഴക്കൻ കാലവർഷം കഴിഞ്ഞാലുടൻ വരണ്ടുണങ്ങുന്നു. പശ്ചിമഘട്ട വനങ്ങളിലെ ജലസംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ നശിക്കുന്നതിന്റേയും മഴ പെയ്തുവരുന്ന വെള്ളം നിലനിർത്താൻ അവയ്ക്ക് കഴിയാതെ പോകുന്നതിന്റേയും പ്രത്യക്ഷ സൂചകമാണിത്. ദീർഘകാലമായി തുടരുന്ന വനനശീകരണവും ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെ ശിഥിലീകരണവുമാണ് ഈ ദുസ്ഥിതിയിലേക്ക് നയിച്ചത്. ഇതിനൊപ്പം അണക്കെട്ടുകളും വെള്ളം വഴിതിരിച്ചുവിടലും കൂടിയാകുമ്പോൾ വേനലിൽ സംസ്ഥാനത്തെ നദികൾ പൂർണമായി വറ്റി വരളുന്നു.

വേനൽക്കാലത്ത് മിക്ക നദികളും സമുദ്രത്തിലെത്തും മുമ്പ് ഒഴുക്കുനിലയ്ക്കുന്നു. പുഴകളിൽ ഓരു വെള്ളം ക്രമാതീതമായി കയറുന്നു. ഉത്തരകേരളത്തിലെ ചെങ്കൽ കുന്നുകളിൽ നിന്നുത്ഭവിക്കുന്ന ചെറിയ നദികളൊന്നാകെ കാലവർഷം കഴിഞ്ഞാലുടൻ നീരൊഴുക്ക് വളരെ കുറഞ്ഞ അവസ്ഥയിലാകും. ഭാരതപ്പുഴയിലും പെരിയാറിലും പമ്പയിലും ചാലക്കുടിപ്പുഴയിലും ഓരോ വർഷവും ഉപ്പുരസം ക്രമാതീതമായി ഏറുകയാണ്.

കുടിവെള്ള വിതരണത്തെ ബാധിക്കും വിധം നദീജലത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം കുറയുന്നു. അണക്കെട്ടുകളും തടയണകളും പണിത് നദികളുടെ ഒഴുക്കു നഷ്ടപ്പെടുത്തുകയും ഗതി തിരിച്ചുവിടുകയും ചെയ്യുന്നതു വഴി അവയുടെ സ്വയം ശുദ്ധീകരിക്കാനുള്ള

കഴിവ് ഇല്ലാതാകുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഈയവസ്ഥയുണ്ടായത്. ഉറവിടം മുതൽ സമുദ്രം വരെ ഒഴുകിയെത്തുകയും കടന്നു പോകുന്ന സ്ഥലങ്ങളിലെ മുഴുവൻ ആവാസവ്യവസ്ഥകളേയും സമ്പുഷ്ടമാക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഏക സ്രോതസ്സാണ് നദികൾ. ഇത്തരത്തിൽ പുഷ്ടിപ്പെടുന്ന, വനങ്ങളും തീരങ്ങളും സമതലങ്ങളും ചതുപ്പുകളും ഒക്കെ ഉൾപ്പെട്ട ഈ ആവാസവ്യവസ്ഥകൾ തിരിച്ച് നദിയുടെ ഒഴുക്കിനേയും സമ്പുഷ്ടമാക്കുന്നു. എന്നാൽ ഒഴുക്ക് മുറിയുകയും സ്വാഭാവികമായ ഇടങ്ങളിൽ നിന്ന് വഴിമാറ്റപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നതോടെ കായലുകളും മറ്റ് ജലാശയങ്ങളുമായുള്ള നദികളുടെ ബന്ധം നഷ്ടപ്പെടുകയും സ്വയം ശുദ്ധീകരണത്തിനുള്ള സാധ്യതകൾ അടയുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഭൂഗർഭ ജലനിരപ്പും പുഴകളുടെ ജലനിരപ്പും താഴുന്നതിന്റെ സൂചന, ഉപയോഗിക്കുന്ന വെള്ളത്തിന്റെ അളവിനെക്കാൾ വളരെക്കുറവാണ് റീചാർജ് ചെയ്യപ്പെടുന്നത് എന്നാണ്. നദീതട ഭൂമി ഉപയോഗിക്കുന്നതിലെ നാശോന്മുഖമായ മാറ്റങ്ങളാണ് ഈ റീചാർജ് കുറയാനുള്ള കാരണം (മണലൂറ്റൽ, അശാസ്ത്രീയമായ കാർഷിക രീതികൾ, ഒറ്റവിള കൃഷികൾ തുടങ്ങിയവ ഏതാനും ഉദാഹരണങ്ങൾ മാത്രം).

വ്യത്യസ്ത വിളകൾ കൃഷി ചെയ്തിരുന്ന തോട്ടങ്ങളും പറമ്പുകളും പാടങ്ങളുമെല്ലാം റബറും തെങ്ങും കവുങ്ങും കശുമാവും പോലുള്ള ഒറ്റ വിളകൾക്ക് വഴിമാറിയതോടെ മണ്ണിലെ ഈർപ്പം നഷ്ടമാകുകയും ഈ പ്രദേശങ്ങളിലെ താപനില ഗണ്യമായി ഉയരുകയും ചെയ്തു. റബർ തോട്ടങ്ങളുടെ വിസ്തൃതി കഴിഞ്ഞ 30 വർഷത്തിനിടെ 5 ലക്ഷം ഹെക്ടറായാണ് ഉയർന്നത്. മണ്ണിലെ ജലാംശം പിടിച്ചുനിർത്താനോ ഭൂമിയിലേക്ക് വെള്ളം കിനിഞ്ഞിറങ്ങാൻ വഴിയൊരുക്കാനോ ഇത്തരം നാണ്യവിളകൾക്ക് ഒട്ടും കഴിവില്ല. 1980ന് ശേഷം ഇത്തരത്തിൽ പരിവർത്തനം ചെയ്യപ്പെട്ട കൃഷിഭൂമിയിൽ ഏറെയും ഉയർന്ന പ്രദേശങ്ങളിലെ നെൽപ്പാടങ്ങളായിരുന്നു എന്നത് ജലശോഷണത്തിന് ആക്കം കൂട്ടുകയും ചെയ്തു.

മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ചതുപ്പുനിലങ്ങളാൽ അനുഗൃഹീതമായ പ്രദേശമാണ് കേരളം. പ്രകൃതിദത്തമായ ജലസംഭരണികളും സ്വാഭാവിക ജലശുദ്ധീകരണ സംവിധാനവുമാണ് ചതുപ്പുകളും പാടങ്ങളും. ഭൂഗർഭജലനിരപ്പ് ഉയർത്തി നിർത്തുന്നതിൽ ഇവ നിർണായക പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. എന്നാൽ 1970ൽ 8 ലക്ഷം ഹെക്ടർ ചതുപ്പുകളും പാടങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്ന കേരളത്തിൽ ഇപ്പോൾ അതിന്റെ അളവ് വെറും 2 ലക്ഷം ഹെക്ടറായി ചുരുങ്ങിയിരിക്കുന്നു. വികസനത്തിന്റേയും നഗരവൽക്കരണത്തിന്റേയും പേരിലുള്ള ഭൂമി നികത്തലാണ് ഈയവസ്ഥയ്ക്ക് വഴിയൊരുക്കിയത്.

വ്യാപകമായ കുന്നിടിക്കലും പാറപൊട്ടിക്കലും ഭൂമിയിലേക്ക് ജലം ഊറിയിറങ്ങുന്നതിനുള്ള സ്വാഭാവിക മാർഗങ്ങൾ ഇല്ലാതാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ചെമ്മൺ കുന്നുകളിൽ ഖനനം വ്യാപകമായതോടെയാണ് വടക്കേ മലബാറിലെ പ്രധാന ജലസംഭരണ മാർഗങ്ങളിലൊന്നായ സുരംഗങ്ങൾ നാശോന്മുഖമായത്.

ഗ്രാമങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലും ഒരു പോലെ ഭൂഗർഭ ജലനിരപ്പ് താഴുന്നു. വേനലിൽ കിണറുകൾ വറ്റിവരളുന്നത് സ്ഥിരമായി. നഗരവൽക്കരണത്തിന്റെ പേരിൽ കുളങ്ങളും തോടുകളും കിണറുകളും നികത്തുന്നത് ശുദ്ധജല ലഭ്യതയെ സാരമായി ബാധിച്ചു. ഇതോടെയാണ് കുടിവെള്ളത്തിനായി എല്ലായിടത്തും പൈപ്പുകളെ ആശ്രയിക്കേണ്ട അവസ്ഥ വന്നത്.

എക്കലും ചെളിയും അടിഞ്ഞ് ജലസംഭരണികൾ നികരുന്നു. വനപ്രദേശങ്ങളിലെ മാറ്റങ്ങളാണ് ഇതിനും വഴിയൊരുക്കിയത്. കേരള എഞ്ചിനീയേഴ്സ് റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് തിരുവനന്തപുരത്തെ പേപ്പാറ ഡാമിൽ നടത്തിയ പരിശോധനയിൽ എക്കലടിഞ്ഞ് അണക്കെട്ടിന്റെ സംഭരണശേഷി 12 ശതമാനം കുറഞ്ഞതായി കണ്ടെത്തി. മറ്റ് അണക്കെട്ടുകളിലേയും സ്ഥിതി വ്യത്യസ്തമല്ല. സംഭരണശേഷി കുറഞ്ഞതോടെ വേനൽക്കാലങ്ങളിൽ താഴേക്കുള്ള ഒഴുക്ക് കുറയുകയും ജലലഭ്യത നാമമാത്രമാകുകയും ചെയ്തു.

എന്താണ് പോംവഴി?

നദികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം രണ്ട് വിധത്തിലുള്ള പരിഹാര തന്ത്രങ്ങൾ വേണം. പുഴകളിലെ നീരൊഴുക്ക് വർധിപ്പിക്കുക. അതിനൊപ്പം ഒഴുകുന്ന വെള്ളത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുക. വേനൽക്കാലത്ത് ഒഴുക്ക് വർധിപ്പിക്കാൻ പ്രത്യേക ശ്രദ്ധ വേണം. ഈ നടപടികൾ വിപുലപ്പെടുത്തിയാൽ ജലദൗർലഭ്യം വലിയൊരളവുവരെ കുറയ്ക്കാം. കിണറുകൾ, കുളങ്ങൾ, ശുദ്ധജല തടാകങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയിലെ ജലലഭ്യത വർധിപ്പിക്കാൻ സമയബന്ധിതമായ കർമപരിപാടി തന്നെ വേണം. മാത്രമല്ല ജലസംരക്ഷണവും പരിപാലനവും എല്ലാ മേഖലകളിലും വ്യാപിപ്പിക്കണം.

ഹ്രസ്വകാല നടപടികൾ

വേനൽക്കാലത്ത് കുടിവെള്ള ലഭ്യത മെച്ചപ്പെടുത്താനുള്ള അടിയന്തര കാര്യങ്ങളാണ് ഹ്രസ്വകാല നടപടികൾ കൊണ്ടുദ്ദേശിക്കുന്നത്.

1. കിണറുകൾ, കുളങ്ങൾ, മറ്റ് ചെറു ജലാശയങ്ങൾ, സുരംഗങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയിലേക്കുള്ള വെള്ളത്തിന്റെ ഒഴുക്കും അതുവഴിയുള്ള റീചാർജിങ്ങും മെച്ചപ്പെടുത്തുക. നീർമറി (വാട്ടർഷെഡ്) പ്രദേശങ്ങൾ കേന്ദ്രീകരിച്ചുള്ള റീചാർജിങ് ഒട്ടും ചെലവുള്ളതല്ല. എന്നാൽ വാട്ടർഷെഡ് തത്ത്വങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ബോധ്യവും മണ്ണിന്റെ ഘടന, സ്വഭാവം, ചെരിവ് എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള ശരിയായ അറിവും ഇതിന് ആവശ്യമാണ്. ഏത് വിധത്തിലുള്ള ഇടപെടൽ വേണമെന്ന് തീരുമാനിക്കാൻ പ്രാദേശിക വിജ്ഞാനവും പ്രയോജനപ്പെടുത്താം.

2. വീടുകളിലും വ്യവസായ, വാണിജ്യ മേഖലകളിലും പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലുമടക്കം എല്ലാ മേഖലകളിലും ജലസംരക്ഷണ നടപടികൾ നിർബന്ധമായും നടപ്പാക്കണം. ദുരുപയോഗവും അമിതോപയോഗവും തടയാൻ സ്പോട്ട് റെയ്ഡുകളടക്കം നടത്താം. കുടുംബാംഗങ്ങളുടെ എണ്ണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ വീടുകളിൽ നൽകുന്ന വെള്ളത്തിന്റെ അളവ് നിജപ്പെടുത്തണം. പരിധി വിട്ട് വെള്ളം ഉപയോഗിക്കുന്നവരിൽ നിന്ന് അധിക ജലത്തിന് അധിക വില ഈടാക്കണം. വാഹനങ്ങൾ കഴുകാനും അത്തരത്തിലുള്ള മറ്റാവശ്യങ്ങൾക്കും റീസൈക്കിൾ ചെയ്ത വെള്ളമേ ഉപയോഗിക്കാവൂ.

3. വാണിജ്യ, വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങൾ പുഴകളും കുളങ്ങളും കിണറുകളും പോലുള്ള സ്രോതസുകളിൽ നിന്ന് അനിയന്ത്രിതമായി വെള്ളമെടുക്കുന്നത് പൂർണമായി തടയണം. പൊതു സംവിധാനങ്ങളിൽ നിന്ന് ഇത്തരം സ്ഥാപനങ്ങൾ എടുക്കുന്ന വെള്ളത്തിന് കൃത്യമായ പരിധി നിശ്ചയിക്കണം. കൂടുതൽ വെള്ളം വേണമെങ്കിൽ സ്വന്തം നിലയ്ക്ക് ജലസംരക്ഷണ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കി അതുവഴി റീചാർജ് ചെയ്തെടുക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടണം. ചെറുകിട സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സ്വന്തമായി ഇത്തരം പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കാൻ സർക്കാർ സഹായം നൽകണം.

4. പ്രധാന ജലസേചന പദ്ധതികളിൽ ഭൂരിഭാഗവും ഇപ്പോൾ ജലസേചനത്തേക്കാൾ കനാലുകൾ വഴി കുടിവെള്ളവിതരണത്തിനാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. വേനൽക്കാലത്ത് മുകൾ ഭാഗത്തെ ജലവൈദ്യുത പദ്ധതികളിൽ നിന്ന് താഴ്ഭാഗത്തുള്ള ജലസേചന പദ്ധതികളിലേക്ക് കൂടുതൽ വെള്ളം തുറന്നുവിടണം. ചാലക്കുടി പുഴ, പമ്പ തുടങ്ങിയ നദികളിൽ ഇത് സാധ്യമാണ്. ഇതിലൂടെ ജലസേചന കനാലുകളെത്തുന്ന മുഴുവൻ പ്രദേശങ്ങളിലും കുടിവെള്ള വിതരണം സാധ്യമാകും.

5. റവന്യൂ വകുപ്പ് സംസ്ഥാനത്തെ പല നദികളിലും മണൽ ഓഡിറ്റിങ്ങും തീരങ്ങളുടെ മാപ്പിങ്ങും ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവർ തയാറാക്കുന്ന പരിശോധനാ റിപ്പോർട്ടുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അമിതമായി മണലെടുപ്പ് നടക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ നവംബർ മുതൽ ജൂൺ വരെയുള്ള സമയത്ത് മണലെടുപ്പ് നിരോധിക്കണം. ഇതുവഴി ഉള്ള മണലിൽ കൂടുതൽ വെള്ളം പിടിച്ചുനിർത്താനും വേനലിൽ ജലനിരപ്പ് വൻതോതിൽ കുറയാതെ കാക്കാനും സാധിക്കും.

പഞ്ചായത്ത് തല ജലവിഭവ പരിപാലനം

- ഭാവിയെ മുന്നിൽക്കണ്ട് ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ സാധ്യതകൾ മനസ്സിലാക്കി വയ്ക്കുക. ചുരുങ്ങിയത് 10 മുതൽ 25 വർഷം വരെ അഭികാമ്യം.
- ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെ ജലലഭ്യതയേയും ഉപയോഗത്തേയും കുറിച്ച് പഠിച്ച് റിപ്പോർട്ട് പ്രസിദ്ധീകരിക്കുക.
- തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ ജലസംരക്ഷണം, വാട്ടർ ബജറ്റിങ്, വാട്ടർ ഓഡിറ്റ് എന്നിവയ്ക്ക് ഊന്നൽ നൽകിക്കൊണ്ട് ജലവിഭവ പരിപാലന പദ്ധതി തയാറാക്കണം. വാട്ടർ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികൾ രൂപീകരിച്ച് പദ്ധതി ഫലപ്രദമായി നടപ്പാക്കുകയും വേണം.
- സ്കൂളുകളും അയൽക്കൂട്ടങ്ങളും വഴി നദീതടങ്ങളിൽ പ്രചാരണ, ബോധവത്കരണ പരിപാടികൾ നടത്തണം.

6. നദികളിലേക്ക് മലിനജലവും മാലിന്യവും എത്തുന്ന എല്ലാവഴികളും അടയ്ക്കണം. മാലിന്യങ്ങൾ ഉറവിടത്തിൽ ത്തന്നെ സംസ്ക്കരിക്കപ്പെടുന്നുവെന്ന് കർശനമായും ഉറപ്പുവരുത്തണം.

7. കുളങ്ങളും കിണറുകളും സുരംഗങ്ങളും മറ്റ് ശുദ്ധജല സ്രോതസ്സുകളും മൂടുന്നത് നിരോധിച്ച് ഇത്തരം പ്രവർത്തികളിലേർപ്പെടുന്നവർക്ക് കർശന ശിക്ഷ ഉറപ്പാക്കണം.

8. ക്ഷേത്രക്കുളങ്ങളടക്കമുള്ള കുളങ്ങളും ചിറകളുമെല്ലാം കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ ചെളിയും അഴുക്കും നീക്കി വൃത്തിയാക്കണം. പാലക്കാട് ജില്ലയിൽ ചിലയിടങ്ങളിൽ ഇത് നടപ്പാക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും മറ്റിടങ്ങളിൽ കൂടുതൽ ഫലപ്രദമായ നടപടികൾ ആവശ്യമുണ്ട്. ജലനിരപ്പ് താഴാതിരിക്കാനും ജലസ്രോതസ്സുകൾ പുനർജ്ജീവിപ്പിക്കാനും ഇതിലൂടെ സാധിക്കും.

9. എല്ലാ പ്രധാന ജലസേചന പദ്ധതികളുടേയും ലിഫ്റ്റ് ഇറിഗേഷൻ പദ്ധതികളുടേയും കാര്യക്ഷമത വർധിപ്പിക്കാൻ സംവിധാനം കൊണ്ടുവരണം. ഇതിലൂടെ വേനൽക്കാലത്ത് പഞ്ചായത്തുകളിൽ ജലലഭ്യത ഉറപ്പാക്കാം.

10. പുഴവെള്ളത്തിന്റേയും കുഴൽക്കിണറുകളുടേയും ഉപയോഗം കുറയ്ക്കാൻ ഉതകുംവിധമുള്ള ജലവിഭവ പരിപാലന പദ്ധതികൾ തയാറാക്കാൻ ഓരോ തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനത്തോടും ആവശ്യപ്പെടണം. അവരവരുടെ ഭൂപ്രദേശങ്ങളിൽ വീഴുന്ന മഴവെള്ളം സംഭരിക്കുവാനും സംരക്ഷിക്കാനും ഉള്ള മാർഗങ്ങളും ഇതിലുണ്ടാകണം. ഇതാണ് ജലദൗർലഭ്യം നേരിടാനുള്ള ഏറ്റവും ഫലപ്രദമായ മാർഗം. അല്ലാതെ അനിയന്ത്രിതമായി തടയണകൾ നിർമ്മിക്കുകയല്ല.

ദീർഘകാല ഇടപെടലുകൾ

നദികളിലെ വെള്ളത്തിന്റെ അളവും ഗുണനിലവാരവും മെച്ചപ്പെടുത്തലും ക്രമാനുഗതമായ ജലനിരപ്പ് ഉയർത്തലുമാണ് ദീർഘകാല ഇടപെടലുകളിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.

1 നീർമറികളുടെ പുനരുദ്ധാരണം

ഇടനാടുകളിലും ഉയർന്ന പ്രദേശങ്ങളിലുമുള്ള എല്ലാ ജലസംഭരണ സാധ്യതയുള്ള നീർമറികളും പുനരുദ്ധരിക്കണം. ഇതിന് സിമന്റും കമ്പിയും ഉപയോഗിക്കരുത്. പകരം പരമ്പരാഗത ജൈവമാർഗങ്ങളുപയോഗിച്ച് പ്രാവർത്തികമാക്കാം. താഴെ സമതലങ്ങളിലുള്ള ജനങ്ങൾക്ക് ഇത് ഏറെ പ്രയോജനം ചെയ്യും. സിമന്റോ ചെക്ക് ഡാമോ കൂടാതെയുള്ള നീർമറി പുനരുദ്ധാരണം കാസർഗോഡ് ജില്ലയിലെ ബേഡഡുക്കയിൽ നടക്കുന്നുണ്ട്. വാട്ടർ ഷെഡ് തത്ത്വങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി മണ്ണും ജലവും സംരക്ഷിക്കാനുള്ള ചില ലളിതമായ വഴികൾ

- അരുവികളുടേയും പുഴകളുടേയും തീരം സംരക്ഷിക്കൽ. ഇതിന് റിവർ മാനേജ്മെന്റ് ഫണ്ട് ഉപയോഗിക്കാം.
- ബാഷ്പീകരണം മൂലമുള്ള ജല നഷ്ടം തടയാൻ മൽച്ചിങ് (ഇലകളും ചവറുകളും നിരത്തി നദീതടം മൂടുന്ന പ്രക്രിയ) ഉപയോഗിക്കാം. ഇലകളും ചവറുകളും നിരത്തി പറമ്പുകൾ മൂടി ജലാംശം പിടിച്ചു നിർത്താനുള്ള നടപടികൾ എടുക്കാം.
- കൃഷിക്കളങ്ങളിലും പുരയിടങ്ങളിലും പലതരം വിളകൾ ഉപയോഗിച്ചുള്ള കൃഷി വർധിപ്പിക്കണം.
- പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലേയും കൃഷിക്കളങ്ങളിലേയും പറമ്പുകളിലേയും ജൈവവൈവിദ്ധ്യം വർധിപ്പിക്കണം.
- പൊതുസ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്ന് മരങ്ങൾ മുറിക്കുന്നത് കർശനമായി നിരോധിക്കണം.

2. വറ്റിയ നദികളിലെ ഒഴുക്ക് പുനരുദ്ധരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ദീർഘകാല അടിസ്ഥാനത്തിൽ റിസർവോയർ ഓപ്പറേഷൻ മാനേജ്മെന്റ് പദ്ധതി തയാറാക്കണം.

നടപടികൾ

- നിലവിലുള്ള ജലവൈദ്യുത പദ്ധതികൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതെങ്ങനെയെന്നു വിലയിരുത്തണം.
- താഴ്ന്ന പ്രദേശങ്ങളിലെ കുടിവെള്ള-കൃഷി ആവശ്യം കണക്കാക്കി മുൻഗണനകൾ നിശ്ചയിച്ച് റിസർവോയറിൽ നിന്നും പുറത്തേയ്ക്ക് ഒഴുക്കുന്ന വെള്ളത്തിന്റെ അളവ് തീരുമാനിക്കണം.
- ദിനം പ്രതിയുള്ള വെള്ളത്തിന്റെ ഒഴുക്കനുസരിച്ച് പദ്ധതി തയാറാക്കി വിദഗ്ധരുമായി ഇതിന്റെ സാധുതയെപ്പറ്റി ചർച്ചചെയ്യണം.
- പൊതുജനങ്ങൾക്ക് നിരീക്ഷിക്കാവുന്ന തരത്തിൽ റിസർവോയർ ഓപ്പറേഷൻ മോഡൽ നടപ്പാക്കണം.

3. നദികളുടെ വെള്ളത്തിന്റെ ഗുണം വർധിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും മറ്റു മേഖലകളിൽ നിന്നും പുഴകളിലേക്ക് മാലിന്യം തള്ളുന്നത് അവസാനിപ്പിക്കാൻ ശ്രമം വേണം.

നടപടികൾ

- മാലിന്യത്തിന്റ ഉറവിടം, ഇനം, തരം, തീവ്രത തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാവുന്ന
രീതിയിൽ നദീതടങ്ങളുടെ മലിനീകരണ മാപ്പിങ് നടത്തി തദ്ദേശ ഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ അതിന്റെ രേഖകൾ സൂക്ഷിക്കണം.
- വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങൾ പുഴകളിൽ മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കുന്നത് പൂർണമായും നിർത്തലാക്കണം.
- വികേന്ദ്രീകൃത രീതിയിൽ തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ മാലിന്യവും മലിനജലവും കൈകാര്യം ചെയ്ത് സംസ്കരിക്കുകയും പുനരുപയോഗത്തിന് തയ്യാറാക്കുകയും ചെയ്താൽ ഇവ നദികളിലേക്കെത്തുന്നത് തടയാം.
- ടൂറിസ്റ്റുകൾ വരുന്നിടങ്ങളിലും മറ്റു പൊതു സ്ഥലങ്ങളിലും ജൈവശൗചാലയങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചാൽ പുഴകളുടെ മലിനീകരണം തടയാനാകും.
- മലിനീകരണം നിരീക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി തദ്ദേശഭരണ തലത്തിൽ പരിസ്ഥിതി കമ്മിറ്റികൾ രൂപീകരിക്കണം.
- ബ്ലോക്ക് തലത്തിൽ കൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ മലിനീകരണ ഓഡിറ്റ് നടത്തുകയും സർക്കാരിന് റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിക്കുകയും വേണം.
- റിവർ മോണിറ്ററിങ് ഫണ്ട് ഉപയോഗിച്ച് വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ കാലാകാലങ്ങളിൽ വെള്ളത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം വിലയിരുത്തണം.
- ജൈവ കൃഷിരീതികളിലേക്ക് മാറുന്നത് വെള്ളം ശുദ്ധീകരിക്കാൻ സഹായിക്കും.

4. ജലസംഭരണികളുടെ കാച്ച്മെന്റ് ഏരിയകളിലെ വനപ്രദേശങ്ങൾ പുനരുദ്ധരിക്കുന്നത് വേനൽക്കാലത്ത് ആവശ്യത്തിന് വെള്ളം ഉറപ്പാക്കാനും എക്കലും ചെളിയും അടിഞ്ഞ് വെള്ളം നഷ്ടപ്പെടാതിരിക്കാനും സഹായിക്കും.

- തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങളും, വനംവകുപ്പും, ജലവിഭവവകുപ്പും വൈദ്യുതിവകുപ്പും സംയുക്തമായി ശ്രമിച്ചാൽ മാത്രമേ ഇത്തരം പദ്ധതികൾ ഫലപ്രദമായി നടപ്പാക്കാൻ സാധിക്കൂ.
- പുനരുദ്ധാരണത്തിന് നീർമറി തത്ത്വങ്ങൾ പിന്തുടരുക.

ഇത്തരത്തിൽ പ്രകൃതിയേയും പ്രകൃതിവിഭവങ്ങളേയും ആശ്രയിച്ചുള്ള ജലസംരക്ഷണ പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൊണ്ടു മാത്രമേ ഇപ്പോൾ നാം നേരിടുന്ന കടുത്ത ജലക്ഷാമം പരിഹരിക്കാനും ഭാവിയിൽ പ്രശ്നം സങ്കീർണ്ണമാകുന്നത് തടയാനും കഴിയൂ. അതിൽ ഭരണകൂടങ്ങൾക്കും ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും ഒപ്പം ജനങ്ങളുടേയും പൂർണമനസ്സോടെയുള്ള സഹകരണം അനിവാര്യമാണ്. അതുണ്ടായാൽ ഇപ്പോൾ ജലദരിദ്രമായ കേരളം ജല സമൃദ്ധമാകുമെന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമില്ല. ●

കോളിലെ കിളിയൊച്ചകൾ

Photo/Rithwik Razak

ഋത്വിക് റസാഖ്/റാഫി കല്ലേറ്റുങ്കര

ഭൂമിയുടെ ശ്വാസകോശങ്ങൾ മഴക്കാടുകളെങ്കിൽ, ഭൂമിയുടെ വൃക്കകളാണ് തണ്ണീർത്തടങ്ങൾ. തണ്ണീർത്തടങ്ങളുടെ ഈ പ്രാധാന്യത്തെക്കരുതിയാണ് 1971-ൽ ഇറാനിലെ റാംസാറിൽ നടന്ന യുനെസ്കോയുടെ ഉടമ്പടി പ്രകാരം ചില തണ്ണീർത്തടങ്ങളെ സംരക്ഷിത മേഖലകളായി പ്രഖ്യാപിച്ച് പരിപാലിച്ചു പോരുന്നത്. അത്തരമൊരു പ്രദേശമാണ് വർഷത്തിൽ ഏതാണ്ട് ആറു മാസവും കോൾകൃഷിക്കായി പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്ന തൃശ്ശൂർ കോൾമേഖലയിലുൾപ്പെട്ട മുരിയാട് കായൽ. വർഷക്കാലത്തു പെയ്യുന്ന മഴയെ മുഴുവൻ സംഭരിച്ച്, വൃക്കകളെന്ന പോലെ ശുദ്ധീകരിച്ച്, പുഴയിലേക്കും അവിടെ നിന്ന് തിരിച്ചുമുള്ള ഒഴുക്കിനെ നിയന്ത്രിച്ച് പരിരക്ഷിക്കുന്ന ഈ ശുദ്ധജലതടാകം ഒട്ടനേകം ജീവികളുടെ ആവാസവ്യവസ്ഥയാണ്, ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ കലവറയുമാണ്.

ഇരിങ്ങാലക്കുടയിൽ നിന്ന് ഏകദേശം ആറ് കിലോമീറ്റർ മാറിയാണ് മുരിയാട്-തൊമ്മാന കോൾപാടങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. പക്ഷികളുടെ പറുദീസ എന്നുതന്നെ ഈ പ്രദേശത്തെ നമുക്ക് വിശേഷിപ്പിക്കാം. ഇവിടെ വന്നാൽ കൊക്കലുകളും കുറുകലുകളും മൂളലുകളും ചിലയ്ക്കലുകളും ചൂളം വിളികളും ചേർന്നു കോൾപക്ഷികളുടെ ജുഗൽബന്ദി കേൾക്കാം. ജലപ്പരപ്പിലൂടെ തെന്നിത്തെറ്റിപ്പായുന്ന നാടൻ താമരക്കോഴിയെയും, കായൽക്കാറ്റിനോട് ചെറുത്ത് നീണ്ട പുൽനാമ്പിൻ തലപ്പത്ത് ആടിക്കളിക്കുന്ന താലിക്കുരുവിയെയും, ഏകാഗ്രചിത്തനായി വെള്ളത്തിൽ തപസ്സു ചെയ്യുന്ന ചായമുണ്ടിയെയും, മുങ്ങാംകുഴിയിട്ടു മീനിനെ കുത്തിക്കോർത്തെടുത്ത് മുകളിലേക്ക് എറിഞ്ഞു പിടിച്ച് വായിലാക്കുന്ന ചേരക്കോഴികളെയും, ഇമ വെട്ടാതെ കാത്തിരുന്ന് വെള്ളത്തിലേക്ക് കൂപ്പു കുത്തി ഇരയുമായി ഉയർന്നു പൊങ്ങുന്ന പോടിപ്പൊന്മാനിനെയും, സംഗീതസദിര് തീർക്കുന്ന ബുൾബുളുകളെയും,

ആർടിക് സമുദ്രം മുതൽ ഇന്ത്യൻ മഹാസമുദ്രം വരെയുള്ള യൂറേഷ്യൻ ഭൂഖണ്ഡപ്രദേശം ഉൾപ്പെടുന്ന, ദേശാടനപ്പക്ഷികളുടെ ആകാശവഴിത്താരയായ സെൻട്രൽ ഏഷ്യൻ ഫ്ളൈവേയുടെ പ്രധാന ഇടത്താവളങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് മുരിയാട് കായൽ.

സദാസമയ ബഹളക്കാരായ തിത്തിരിപ്പക്ഷികളെയും, ചൂളംകുത്തിപ്പറക്കുന്ന ചൂളൻ എരണ്ടകളെയും നീന്തിത്തിമിർക്കുന്ന പച്ച എരണ്ടകളെയും കാണാം.

മഴക്കാലത്തു കിഴക്കൻ മലനിരയിലൂടെയും കുറുമാലിപ്പുഴയിലൂടെയും ഒഴുകി വരുന്ന വെള്ളം ഫലഭൂയിഷ്ഠമായ എക്കൽ മണ്ണ് വഹിച്ചു കൊണ്ടാണ് വരുന്നത്. ഒഴുക്കുവെള്ളത്തോടൊപ്പം സമൃദ്ധമായി ഊത്തമീനുകൾ, ഞണ്ട്, ഞവണിക്ക തുടങ്ങിയ ജലജീവികളും മറ്റു കീടങ്ങളും മുരിയാട് കായലിലേക്ക് യഥേഷ്ടം വന്നുചേരുന്നു. ഇവയെല്ലാമാണ് നൂറു കണക്കിന് കോൾപക്ഷികൾക്ക് സദ്യയൊരുക്കുന്നത്. കണക്കു പരിശോധിക്കുകയാണെങ്കിൽ തദ്ദേശവാസികളും ദേശാടകരുമായി 250-ൽ പരം സ്പീഷീസ് പക്ഷികളെയാണ് മുരിയാട്-തൊമ്മാന കോൾപ്പടവുകളിൽ കണ്ടെത്തിയിട്ടുള്ളത്.

ആർടിക് സമുദ്രം മുതൽ ഇന്ത്യൻ മഹാസമുദ്രം വരെയുള്ള യൂറേഷ്യൻ ഭൂഖണ്ഡപ്രദേശം ഉൾപ്പെടുന്ന, ദേശാടനപ്പക്ഷികളുടെ ആകാശവഴിത്താരയായ സെൻട്രൽ ഏഷ്യൻ ഫ്ളൈവേയുടെ പ്രധാന ഇടത്താവളങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് മുരിയാട് കായൽ. കഴിഞ്ഞ വർഷം മാത്രം ഇവിടെ പുതിയതായി എട്ടിനം ദേശാടനപക്ഷികളെ പക്ഷിനിരീക്ഷകർ കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. കോമൺ കുക്കൂ (Common cuckoo), ഹ്യൂംസ് വൈറ്റ് ത്രോട്ട് (Hume's whitethroat), യൂറേഷ്യൻ റൈനെക്ക് (Eurasian wryneck) അഥവാ കഴുത്തുപിരിയൻ പക്ഷി, സൈബീരിയൻ സ്റ്റോൺ ചാറ്റ് (Siberian stonechat), ബ്ലൂ ത്രോട്ട് (Blue-throat), കോംബ് ഡക്ക് (Comb duck) എന്ന മുഴയൻ താറാവ്, വൈറ്റ് സ്റ്റോർക്ക് (White stork), യൂറേഷ്യൻ വിജൻ (Eurasian wigeon) എന്നിവയാണ് അവ.

പ്രശസ്ത ഐറിഷ് സാഹിത്യകാരൻ റോബർട്ട് ലിൻഡ്ക ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞതോർക്കുകയാണ് ഈ സന്ദർഭത്തിൽ - 'പക്ഷികളെ ദർശിക്കണമെങ്കിൽ നിശ്ശബ്ദതയുടെ ഒരു ഭാഗമാകുക തന്നെ വേണം'. വരൂ, നമുക്കാ നിശ്ശബ്ദതയുടെ ഭാഗമാകാം. ശാന്തരായി ശ്രവിക്കാം. കോളിലെ കിളിയൊച്ചകൾക്ക് കാതോർത്തിരിക്കാം. ●

മിഷ്മിയിലെ വനദേവതമാർ

കൊൽക്കൊത്ത വിമാനത്താവളത്തിൽനിന്നും ആസ്സാമിലെ ദിബ്രുഗഢിലേക്ക് ബോർഡിങ് പാസ് എടുക്കുമ്പോൾ ജനാലക്കരികിലെ സീറ്റ് ചോദിച്ചു വാങ്ങി. ഒരു പക്ഷേ, താഴെ കണ്ടേക്കാവുന്ന അനുപമമായ ഭൂപ്രകൃതിയായിരുന്നു മനസ്സിൽ. വിമാനം ഉയർന്നു കഴിഞ്ഞതും പ്രതീക്ഷിച്ച പോലെ തന്നെ അനാദി കാലം മുതലേ കാലം വരച്ചിട്ട വക്രരേഖാ ചിത്രങ്ങൾ ഒരു മാന്ത്രിക ക്യാൻവാസിലെന്ന പോലെ തെളിഞ്ഞു വരികയാണ്. മനുഷ്യനാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള നിർമ്മിതികളെല്ലാം തന്നെ ഒരൊറ്റ കുതിപ്പു കൊണ്ട് മായ്ച്ചു കളയാൻ പോന്ന, ഉഗ്ര പ്രതാപിയായ ബ്രഹ്മപുത്ര പല കൈവഴികളായി പിരിഞ്ഞും ചേർന്നും മനോഹരമായ നദീതട ചിത്രങ്ങൾ വരച്ചിടുന്നു. അല്പസമയത്തിനകം മേഘമേലാപ്പുകൾക്കും മേലേയ്ക്ക് തലയുയർത്തി നിൽക്കുന്ന മഞ്ഞു മൂടിയ ഹിമവൽ ശൃംഗങ്ങൾ കാണുകയായി. ഇടയിലായി സിവാലിക് കുന്നുകളുടെ മനോഹര ദൃശ്യങ്ങൾ. പർവ്വതങ്ങളിൽ നിന്ന് താഴ്‌വരകളിലേക്കുള്ള അനുസ്യൂതമായ പ്രയാണത്തിനിടയ്ക്ക് ഹിമാലയൻ നദികൾ കോറിയിടുന്ന ആഴമേറിയ ഇടനാഴികൾ ഉയരങ്ങളിൽ നിന്ന് നോക്കുമ്പോൾ നമ്മെ അതിശയിപ്പിക്കുന്ന ഒരു കാഴ്ചയാണ്. അതേ സമയം താഴെ നിന്നാവട്ടെ ഇത്തരം കാഴ്ചകൾ നമ്മുടെ കാഴ്ചയുടെ ചക്രവാളങ്ങളും കടന്നു പരന്നു കിടക്കുന്നതു കൊണ്ട് പ്രകൃതിയുടെ അസാമാന്യമായ ഗാംഭീര്യത്തെക്കുറിച്ച് അത്ഭുതം കൂറുകയേ നിർവാഹമുള്ളൂ. എത്ര ചെറുതാണ് മനുഷ്യൻ എന്നു തിരിച്ചറിയുന്ന നിമിഷങ്ങൾ.

അഭിലാഷ് രവീന്ദ്രൻ

ദിബാങ് നദീതടത്തിനും കണ്ണെത്താദൂരത്തോളം പരന്നു കിടക്കുന്ന തേയിലക്കാടുകൾക്കുമിടയിലായി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ഒരു ചെറിയ നഗരമാണ് ദിബ്രുഗഢ്. ആസ്സാമിന്റെയും അരുണാചൽ പ്രദേശിന്റെയും അതിർത്തി പട്ടണമായ റോയിങ് ആണ് ഞങ്ങളുടെ അടുത്ത ലക്ഷ്യം. വരുംദിവസങ്ങളിൽ അരുണാചൽ പ്രദേശിലൂടെ സഞ്ചരിക്കാനുള്ള പാസ് അവിടെ നിന്നും വാങ്ങിച്ച് ഞങ്ങൾ യാത്ര തിരിച്ചു. അരുണാചൽ പ്രദേശ് അറിയപ്പെടുന്നത് ഉദയ സൂര്യന്റെ നാട് എന്നാണ്. ഇന്ത്യയുടെ ഏറ്റവും വടക്കു കിഴക്കു കിടക്കുന്ന സംസ്ഥാനം. ലോകത്തെ തന്നെ മൂന്നാമത്തെ ജൈവ വൈവിധ്യ കലവറയാണ് ഇവിടമെന്ന് എങ്ങോ വായിച്ചതായോർക്കുന്നു. മിഷ്മി കുന്നുകൾ ഹിമാലയ നിരകളുടെ തെക്കുകിഴക്കായാണ് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. ചൈനയിൽ ഉത്ഭവിച്ച് ബ്രഹ്മപുത്രയുടെ ഒരു പ്രധാന പോഷക നദിയായി ഒഴുകുന്ന ദിബാങ് നദിയുടെ മുകളിലായാണ് മിഷ്മി കുന്നുകൾ. 650-ന് അടുത്ത് പക്ഷി വിഭാഗങ്ങൾ ഇവിടെ കാണപ്പെടുന്നു. അതിൽ തന്നെ തദ്ദേശീയവും അത്യപൂർവ്വവുമായ ചില പക്ഷിയിനങ്ങൾ ഇവിടെയുണ്ട്. വടക്കു-കിഴക്കേ ഇന്ത്യയിൽ കാണപ്പെടുന്ന മിക്കവാറും എല്ലായിനം പക്ഷികളെയും ഇവിടെ കാണാം. ഏതാണ്ട് 175 കിലോമീറ്റർ ആണ് മയോദിയ എന്ന് പേരുള്ള ചുരത്തിലേക്കുള്ള ദൂരം. പോകും വഴി ബാരഹ് കിമി, തിവാരി ഗാവ് എന്നിവിടങ്ങളിലെല്ലാം പക്ഷികളെ നോക്കി നോക്കി പോകാമെന്ന് ഞങ്ങളുടെ ഗൈഡ് രവി പറഞ്ഞു. രവി മെക്കോല ഇദു മിഷ്മി ഗോത്രത്തിൽ പെട്ടയാളാണ്. മിഷ്മി കുന്നുകളുടെ ഭൂപ്രകൃതിയും സസ്യ-ജന്തു ജാലങ്ങളും അയാൾക്ക് അത്രമേൽ പരിചിതം. രവി നോക്കുന്നിട

Bar-throated Siva, Photos/Abhilash Raveendran

Coal Tit

ത്തെല്ലാം പക്ഷികളെ കാണുന്നു, പക്ഷികളും രവിയും പരസ്പരം സംവദിക്കുന്നു, ഞങ്ങളാകട്ടെ അത്ഭുത പരതന്ത്രരായി ഇതെല്ലം കണ്ടു നിൽക്കുന്നു.

നാനി ഇന്ററായ ആണ് ഇദു മിഷ്മി ഗോത്രക്കാരുടെ സങ്കല്പമനുസരിച്ച് മിഷ്മി കുന്നുകളുടെ അധിദേവത. കൃത്യമായ ഒരു രൂപമോ ഭാവമോ ഇല്ലാതെ അവിടെ നിലനിൽക്കുന്ന ജൈവവും അജൈവവുമായ പ്രകൃതി തന്നെയാണ് ഈ ദേവത. അങ്ങനെ നോക്കുമ്പോൾ അവിടുത്തെ മഞ്ഞും കാറ്റും തണുപ്പും മരങ്ങളും കിളികളും മൃഗങ്ങളും മഴയും ഇടിമിന്നലും പാറയും പുഴയും മനുഷ്യരും എല്ലാം തന്നെയാണ് ദൈവമെന്ന സങ്കൽപം. എത്ര മനോഹരമായാണ് മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും ഇഴചേർന്നു പോകുന്ന തരത്തിൽ വിശ്വാസങ്ങളെ പൂർവികർ നെയ്തെടുത്തിരിക്കുന്നത്.

Gould's Shortwing

പക്ഷികൾ, പക്ഷികൾ...

ഉച്ച തിരിഞ്ഞ് തിവാരി ഗാവ് കഴിഞ്ഞു മുന്നോട്ടു പോകുമ്പോൾ ഒരിടത്തു ജീപ്പ് നിർത്തുവാൻ പറഞ്ഞു ചാടിയിറങ്ങി രവി. ഇറങ്ങണോ എന്ന ചോദ്യത്തിന് കൈവിരൽ ചുണ്ടിൽ ചേർത്ത് ശബ്ദമുണ്ടാക്കല്ലേ എന്നായിരുന്നു മറുപടി. രവി ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചയിടത്തേക്ക് സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ പാറക്കെട്ടിനെ മൂടിയ കുറ്റിക്കാടുകൾക്കിടയിൽ വളരെ വേഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന ഒരു കൊച്ചു കിളി. വെളിച്ചം കുറവാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ പോലും അഹങ്കാരമായിപ്പോകും, തീരെ ഇല്ലെന്നു തന്നെ പറയണം. ഞങ്ങൾ എങ്ങനെ ഫോട്ടോയെടുക്കും എന്ന് ആലോചിക്കുമ്പോൾ നേർത്ത ശബ്ദത്തിൽ രവി പറയുന്നു, സ്കെയ്‌ലി ബ്രെസ്റ്റഡ് റെൻ ബാബ്ളർ - ഞങ്ങളുടെ ആഗ്രഹലിസ്റ്റിൽ മുകളിൽ തന്നെ ഉള്ള ഒരു വി.ഐ.പി. വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടി ഒന്നു-രണ്ട് റെക്കോർഡ് ഷോട്ടുകൾ മാത്രം എടുത്തു. അല്ല, അത്രയേ പറ്റിയുള്ളൂ എന്നതാണ് ശരി. ഹിമാലയത്തിലെ ഒരു സ്ഥിര താമസക്കാരൻ ആണ് ഇവൻ. എല്ലാ റെൻ ബാബ്ളർകളെയും പോലെ കേവലം പത്തു സെന്റീമീറ്റർ മാത്രം വലിപ്പമുള്ള ഒരു വാലില്ലാക്കിളിയാണ് സ്കെയ്‌ലി ബ്രെസ്റ്റഡ് റെൻ ബാബ്ളർ. 'ട് സീസ്ത്' എന്നിങ്ങനെ ഉച്ചസ്ഥായിൽ എത്തി പൊടുന്നനെ അവസാനിക്കുന്ന ഒരു കാൾ ആണ് ഈ റെൻ ബാബ്ലറിന്റേത്. നെഞ്ചിലും വയറിലും വ്യക്തമായി കാണാവുന്ന ശല്ക്ക രൂപത്തിലുള്ള പാറ്റേൺ ആണ് ഇവയുടെ പ്രത്യേകത. ഇരുട്ട് മൂടിയ അടിക്കാടുകൾക്കിടയിൽ വളരെ വേഗത്തിൽ സഞ്ചരിച്ച് ഇരതേടുന്ന സ്വഭാവമാണിതിന്. കണ്ടുപിടിക്കാനും ഫോട്ടോ എടുക്കാനുമുള്ള ബുദ്ധിമുട്ടുകൊണ്ട് പക്ഷി നിരീക്ഷകരുടെ ഹിറ്റ്ലിസ്റ്റിൽ ഇടം പിടിച്ചിട്ടുള്ള ഒന്നായിരിക്കണം ഈ സുന്ദരൻ പക്ഷി. പിന്നീടങ്ങോട്ട് ബേ വുഡ്പെക്കർ, സ്പോട്ടഡ് ഫോർക്ടെൽ, യുഹിനകൾ, ബുൾബുളുകൾ എന്നിങ്ങനെ ആ ദിവസം പുരോഗമിച്ചു. അല്പദൂരം മുന്നോട്ടു പോയപ്പോൾ വീണ്ടും വണ്ടി നിർത്തുന്നു, ഒരു ടിറ്റ് ആയിരുന്നു താരം. പക്ഷേ, ടിറ്റിനേക്കാൾ പ്രാധാന്യമേറിയ ഒരാൾ അവിടെ ഇലച്ചാർത്തുകൾക്കിടയിൽ ഒളിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു - കോളാർഡ് ഔലെറ്റ്.

പിറ്റേന്ന് രാവിലെ അഞ്ചു മണിയോടെ മരം കോച്ചുന്ന തണുപ്പായിരുന്നെങ്കിലും എല്ലാവരും യാത്രക്കു തയ്യാറായി. മയോദിയ കോഫി ഹൗസിനു മുന്നിൽ ഞങ്ങളെ സ്വാഗതം ചെയ്തത് ഒരു കൂട്ടം സ്ട്രീക് ബ്രെസ്റ്റഡ് സ്കിമിറ്റർ ബാബ്ളർകളാണ്. ഒരു രണ്ടു കിലോമീറ്റർ നടന്നു കാണണം, രവി കുറ്റിക്കാടുകളും ലൈക്കനുകളും നിറഞ്ഞ, ഈർപ്പം ഇറ്റുവീഴുന്ന ഒരു മലഞ്ചെരുവിൽ കാത്തുനിൽക്കുകയാണ്. ആരും അനങ്ങരുതെന്ന ആംഗ്യം. റ്റു-ലുലു

-ലുലു-ച്രർ എന്നൊരു കാൾ കേൾക്കാം. ഞങ്ങളുടെ അതിരറ്റ ആഹ്ളാദത്തിനൊടുവിൽ അവൻ പ്രത്യക്ഷനായി - ബാർ വിങ്ഡ് റെൻ ബാബ്ലർ. നെറ്റിയിലും പിൻ കഴുത്തിലും തവിട്ടു കലർന്ന ചുവപ്പു നിറത്തിൽ വെളുത്ത പൊട്ടുകൾ, ചിറകിൽ വരവരയായി ഒരു പാറ്റേൺ, നീണ്ട വാൽ . എല്ലാം കൂടി ഒരു പത്തു സെന്റിമീറ്റർ വലിപ്പം. ഏറ്റവും മനോഹരമായ റെൻ ബാബ്ലർകളിൽ ഒന്ന്. എല്ലാവർക്കും ഫോട്ടോ എടുക്കാനും കൂടി അവസരം തന്നതിനു ശേഷം അവൻ അടിക്കാടുകളിൽ അപ്രത്യക്ഷനായി. റൂഫസ് ത്രോട്ടഡ് ഫുൾവെറ്റ, റൂഫസ് വിങ്ഡ് ഫുൾവെറ്റ, മണിപ്പൂർ ഫുൾവെറ്റ, സ്ട്രൈപ് ത്രോട്ടേഡ് യുഹിന, ലിറ്റിൽ ബണ്ടിങ്ങ് എന്നിവയായിരുന്നു പിന്നീട് അന്നു കണ്ട പക്ഷിയിനങ്ങൾ. ലോഫിങ് ത്രഷുകൾ മൂന്നോ നാലോ ഇനം കാണുകയുണ്ടായി.

അടുത്ത ദിവസം വളരെ നേരത്തേതന്നെ എഴുന്നേറ്റ് വെളുപ്പിന് നാലരയോടെ സ്ക്ലെറ്റർസ് മൊണാലിനെ കാണാനായി ഒരു മലഞ്ചെരുവിൽ കാത്തു നിൽക്കുയാണ്. നാട്ടുവെളിച്ചം പോലും എത്തി നോക്കുന്നതിനു മുൻപായി അവിടെയെത്തി കാത്തു നിൽക്കണം. ഇരതേടി നടന്ന് മുകളിലേക്ക് കയറിവരും മൊണാലുകൾ. ഏതോ കാലത്തു നടന്ന വലിയൊരു ഉരുൾ പൊട്ടലിൽ ആണ് മലഞ്ചെരിവ് സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ഇപ്പോഴും ഏതു നിമിഷവും താഴെ വീണേക്കാവുന്ന തരത്തിൽ വലുതും ചെറുതുമായിട്ടുള്ള പാറകൾ മുകളിൽ തൂങ്ങി നിൽപ്പുണ്ട്.

Chestnut-crowned Laughing Thrush

Eurasian Wren

തണുപ്പ് ഒരായിരം സൂചികൾ കൊണ്ട് തുളച്ചു കയറുകയാണ്. ദൂരെ രണ്ടു മൊണാൽ ആൺപക്ഷികൾ ഇര തേടി പുറത്തിറങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. മണിക്കൂറുകൾ നീണ്ട കാത്തിരിപ്പിനൊടുവിൽ ഞങ്ങളെ നിരാശപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് അവർ ദൂരെയെവിടെയോ തന്നെ അപ്രത്യക്ഷരായി. കുറച്ചു ദൂരം നടന്നു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു വളവിലായി സവിശേഷമായ രീതിയിൽ ഒരു കുറ്റിവാൽ മുകളിലേക്ക് ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചു ചാടിയും പറന്നും വളരെ ഉന്മേഷത്തോടെ ഇരതേടി നടക്കുന്ന ഒരു കുഞ്ഞു പക്ഷിയെ കണ്ടു. യുറേഷ്യൻ റെൻ അഥവാ റെൻ. റെൻ കുടുംബത്തിലെ ഒരേ ഒരു അംഗമാണ് കക്ഷി. പത്തു സെന്റീമീറ്റർ നീളവും റൂഫസ് ബ്രൌൺ മുകളിൽ, ചുവപ്പും ഗ്രേയും ചിറകുകളിലും വാലിലും, കൊക്ക് കറുപ്പ്-തവിട്ട് നിറമാണ്, കാലുകൾ ഇളം തവിട്ടു നിറമായിരിക്കും. ജർമ്മനിൽ ഈ പക്ഷിയെ വേലിപ്പടർപ്പുകളിലെ രാജാവ് എന്നാണ് വിളിക്കുന്നതെങ്കിൽ ജപ്പാനിൽ അത് കാറ്റുകളുടെ രാജാവ് എന്നാണ്. ജൂലിയസ് സീസർ എന്ന ഷേക്സ്പിയർ നാടകത്തിൽ മാർച്ചിന്റെ മധ്യത്തോടെ സീസറിന്റെ കൊലപാതകം പ്രവചിക്കപ്പെടുന്നത് ഒരു റെൻ പക്ഷിയുടെ ആഗമനത്തോടെയാണ്. മുൻപ് സിംഗലീല നാഷണൽ പാർക്കിൽ വച്ച് കണ്ടതാണെങ്കിലും ഫോട്ടോ എടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഇത്തവണ അങ്ങനെ ഏതാനും ചില റെൻ പടങ്ങൾ എടുത്തു ഞങ്ങൾ നടപ്പു തുടർന്നു.

പിന്നീട് മുന്നിൽ വന്നത് ഫയർ ടൈൽഡ് മൈസോർണിസ് എന്ന അതി സുന്ദരനായ പക്ഷിയാണ്. കൂടെ ബാർ ത്രോട്ടഡ് സിവയെയും കണ്ടു. ഞങ്ങൾക്ക് കാണേണ്ടിയിരുന്ന ഗോൾഡ്സ് ഷോർട്ട് വിങ്ങ് ഒരു നിമിഷം മാത്രം നിന്ന് അപ്രത്യക്ഷനായി. രവി ഉഷാറായി നോക്കിത്തുടങ്ങി, ഏറെ അകലെയല്ലാതെ

Bar-winged Wren Babbler

Blue Whistling Thrush

Long-billed Wren Babbler

മറ്റൊരു ഷോർട്ട് വിങ്ങിനെ കണ്ടു പിടിച്ചു അയാൾ. വളരെ ആത്മവിശ്വാസമുള്ള ഒരു പക്ഷിയാണിത്. ചിലപ്പോഴെല്ലാം റോഡോഡെൺഡ്രോൺ/ ജൂനിപെർ മരക്കുറ്റികളുടെ അടിയിലെ കുറ്റിക്കാട്ടിൽ നിന്നും പുറത്തു വരുന്നുമുണ്ട്. പക്ഷേ, ഇവനെ കണ്ടെത്തിയ മലഞ്ചെരിവ് സൂര്യന് എതിരായി വന്നതുകൊണ്ട് ഫോട്ടോയെടുക്കാൻ നല്ല വെളിച്ചം ഇല്ലായിരുന്നു. ഏതാണ്ട് 13 സെന്റീമീറ്റർ നീളം, ചുവപ്പു കലർന്ന തവിട്ടു നിറം, നെറ്റിയിൽ നിന്ന് തുടങ്ങി ശരീരത്തിന്റെ മുകൾ ഭാഗത്തു കൂടെ പിന്നിലേക്കു പോകുന്നു. കഴുത്തും വയറും ശരീരത്തിന്റെ അടി ഭാഗവും കറുപ്പും തിളങ്ങുന്ന ചാരനിറവുമാണ്. വയറിലും വശങ്ങളിലും നക്ഷത്രം പോലെ തോന്നിക്കുന്ന വെളുത്ത പൊട്ടുകൾ. വളരെ ഉച്ചസ്ഥായിയിൽ ആരംഭിച്ചു പിന്നീട് ഉച്ചത്തിലാവുന്ന ഒരു പാട്ടാണ് ഇതിന്റേത്. ഞങ്ങളുടെ മിഷ്മി വാസത്തിന്റെ പ്രധാനപ്പെട്ട ലക്ഷ്യങ്ങളിലൊന്നാണ് ഈ പക്ഷി. അത്യാവശ്യം ഫോട്ടോകൾക്കൊക്കെ പോസ് ചെയ്തു ഷോർട്ട് വിങ്ങ് കുറ്റിക്കാട്ടിൽ മറഞ്ഞു. അന്നത്തെ ഭാഗ്യം യെല്ലോ ചീക്ക്ഡ് ടിറ്റ്, തേൻകിളികൾ, ബാർവിങ്ങുകൾ, യുഹിനകൾ എന്നിവയിൽ അവസാനിച്ചു.

അടുത്ത ദിവസവും രാവിലെ തണുപ്പിന്റെ സൂചികളെ വകവയ്ക്കാതെ മൊണാൽ പോയിന്റിൽ ഞങ്ങൾ കാത്തു നിൽക്കുകയായിരുന്നു. ഇത്തവണ മൂന്നു പെൺപക്ഷികൾ ഞങ്ങളുടെ വശത്തുകൂടി മലമുകളിലേക്ക് പറന്നു പോയി. മൊണാൽ ആണിനെയും പെണ്ണിനെയും കണ്ടു, പക്ഷേ, രണ്ടാം ദിവസവും ഫോട്ടോ കിട്ടിയില്ല. ഒടുവിൽ ആ പരിശ്രമം ഉപേക്ഷിച്ചു ഞങ്ങൾ മറ്റു പക്ഷികളെത്തേടി നടക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇത്തവണ ഭാഗ്യം കടാക്ഷിച്ചതു റസ്റ്റി ത്രോട്ടഡ് റെൻ ബാബ്ലർ അഥവാ മിഷ്മി റെൻ ബാബ്ലർലൂടെയാണ്. 1940-കളിൽ ഡോ. സാലിം അലിയും ഡില്ലൻ റിപ്ലിയും ചേർന്ന് നടത്തിയ പക്ഷി നിരീക്ഷണ യാത്രയിൽ കണ്ടെത്തിയതിനു ശേഷം അപ്രത്യക്ഷമായെന്നു കരുതിയ ഒരു പക്ഷിയാണിത്. പിന്നീട് 2004-ൽ ജൂലിയൻ ഡോണഹ്യുവും ബെൻ കിങ്ങും ചേർന്നാണ് വീണ്ടും ഈ റെൻ ബാബ്ലർനെ കണ്ടെത്തുന്നത്. മിഷ്മി റെൻ ബാബ്ലർ എന്ന് പുനർനാമകരണം നടത്തുന്നതും അപ്പോഴാണ്. സ്വിച്ചുവിച്ചു വിച്ചു /വിച്ചിവിച്ചിവിച്ചി എന്നിങ്ങനെ ഉച്ചസ്ഥായിലുള്ള ഒരു പാട്ടാണിവന്റേത്. ഏതാണ്ട് ഒൻപതു സെന്റീമീറ്റർ മാത്രം

ജൂലിയസ് സീസർ എന്ന ഷേക്സ്പിയർ നാടകത്തിൽ മാർച്ചിന്റെ മധ്യത്തോടെ സീസറിന്റെ കൊലപാതകം പ്രവചിക്കപ്പെടുന്നത് ഒരു റെൻ പക്ഷിയുടെ ആഗമനത്തോടെയാണ്.

വലുപ്പം വരുന്ന അത്യധികം സൗന്ദര്യമുള്ള ഒരു പക്ഷിയാണിത്. താടിയിലെ വെള്ള കഴിഞ്ഞു തൊണ്ടയിലേക്ക് ചുവപ്പു കലർന്ന തവിട്ടു നിറം, കറുപ്പിൽ വെള്ള ശല്ക്കാകൃതിയിലുള്ള അടയാളങ്ങൾ, വയറിലും വശങ്ങളിലും ഇരുണ്ട ചുവപ്പു കലർന്ന തവിട്ടു നിറത്തിൽ ശരീരത്തിന്റെ മുകൾ ഭാഗത്തു നിന്നാരംഭിച്ച ചിറകുകളിൽ വരകൾ പോലെ കാണപ്പെടുന്നു. ഈർപ്പം നിറഞ്ഞ മിതോഷ്ണ മേഖലാ വനങ്ങളിലാണ് സ്ഥിരമായി കാണപ്പെടുക. പുറത്തു വരാതെ ചെടികൾക്കുള്ളിൽ തന്നെ ഇരുന്നെങ്കിലും തരക്കേടില്ലാത്ത ഫോട്ടോയെടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. തൊണ്ടയിലെ സവിശേഷമായ ചുവപ്പു കലർന്ന തവിട്ടു നിറം നല്ല പോലെ കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. ഒരു പക്ഷേ, ഏറ്റവും കാണാൻ ആഗ്രഹിച്ച പക്ഷിയും ഇതായിരിക്കും.

അന്നു തന്നെ തീരെ പ്രതീക്ഷിക്കാതെ മറ്റൊരു റെൻ ബാബ്ലറിനെയും കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. രവിക്ക് നന്ദി, രവിയുടെ പോയിന്റർ ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഞങ്ങൾ ആ പക്ഷിയെ കാണുക പോലും ഇല്ലായിരുന്നു. താരതമ്യേന വലുപ്പമുള്ള 12 സെന്റീമീറ്ററോളം വരുന്ന ലോങ്ങ് ബിൽഡ് റെൻ

Manipur Fulvetta

Scaly-breasted Wren Babbler

ബാബ്ലർ ആയിരുന്നു അത്. ചിലമ്പിച്ച ഒരു ചൂളമടിയാണ് ഇവന്റെ ശബ്ദം. നീണ്ട താഴേക്കു വളഞ്ഞ കൊക്ക് തന്നെയാണ് മറ്റുള്ള റെൻ ബാബ്ലറുകളിൽ നിന്നും ഇവനെ വേർതിരിക്കുന്നത്. ബ്രൗൺ നിറത്തിൽ മങ്ങിയ മഞ്ഞ കലർന്ന വെള്ള നിറത്തിലുള്ള ചെറിയ വരകളാണ് ശരീരത്തിൽ ഉടനീളം. കൊക്കിനു പിന്നിൽ നിന്നാരംഭിച്ചു കവിളത്തു കൂടി രണ്ട് ഇരുണ്ട വരകൾ പിന്നിലേക്ക് പോകുന്നുണ്ട്. കുറിയ വാൽ ആണ് ഈ പക്ഷിക്കുള്ളത്. ചെടിപ്പടർപ്പുകളുടെ ഉള്ളിൽ ഒരിടത്തു പതുങ്ങിയിരുന്ന ഈ കക്ഷിയെ ഇലകൾക്കും കമ്പുകൾക്കും ഇടയിലൂടെ കിട്ടിയ ചെറിയൊരു പഴുതിലൂടെ ഫോട്ടോയെടുക്കേണ്ടി വന്നു.

പിറ്റേന്ന് ഞങ്ങൾ സ്പോട്ടഡ് റെൻ ബാബ്ലറിനെയും പിഗ്മി റെൻ ബാബ്ലറിനെയും പല തവണ തേടുകയുണ്ടായി. സ്പോട്ടഡ് അടുത്ത് വന്നിരുന്ന് ഏറെ നേരം പാടുകയുണ്ടായി. പിഗ്മി റെൻ ബാബ്ലർ ഏറ്റവും സാധാരണയായി കാണുന്ന ഒന്നായിട്ടും, അതിനെ കണ്ടെത്താൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഇതാണ് പക്ഷിനിരീക്ഷണത്തിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ അസന്ദിഗ്ധത. നമ്മൾ കാണാൻ ആഗ്രഹിച്ചത് പലപ്പോഴും കണ്ടുകിട്ടുകയില്ല, തീരെ പ്രതീക്ഷിക്കാതെ ചിലരെ കാണുകയും ചെയ്യും. അന്നത്തെ കണ്ടെത്തലുകളിൽ ഹിമാലയൻ കുട്ടിയ, ലോങ്ങ് ടൈൽഡ് സിബിയ, ബ്യൂട്ടിഫുൾ സിബിയ, ബ്ലാക്ക് ഹെഡഡ് ഷ്രൈക് ബാബ്ലർ, ബ്ലാക്ക് ഇയേർഡ് ഷ്രൈക് ബാബ്ലർ, ഗോൾഡൻ ബാബ്ലർ, സുൽത്താൻ ടിറ്റ് എന്നിവയായിരുന്നു പിന്നീടുള്ള പ്രധാന കണ്ടെത്തലുകൾ.

മിഷ്മിയിലെ ദേവത ചില അപൂർവ്വമായ പക്ഷികളുടെ രൂപത്തിൽ ഞങ്ങളുടെ മുന്നിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതായാണ് ഇവരെയെല്ലാം കണ്ടപ്പോൾ തോന്നിയത്. ആ കാട് കാക്കുന്ന ജൈവസാന്നിധ്യമായി പക്ഷികൾ നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്നു. മധുരമായ മന്ത്രണങ്ങൾ കൊണ്ട് ആ മലഞ്ചെരിവുകളെ സജീവമായി നിലനിർത്തുന്നു. അത്യപൂർവമായ ചില പക്ഷികളെ കാണുമ്പോൾ സ്വപ്നമോ യാഥാർത്ഥ്യമോ എന്ന് തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥകൾ സംജാതമാകുന്നു. ആഹ്ളാദത്തിന്റെയും ആവേശത്തിന്റെയും തിരതള്ളലിൽ ഹൃദയം സമാനകളില്ലാത്ത ഒരു അവസ്ഥയിലേക്ക് എത്തിച്ചേരുന്നു. ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കാൻ കഴിയുക എന്നത് ഇനിയുള്ള ജീവിതത്തിൽ എന്നെന്നേക്കും കാത്തു വെക്കാവുന്ന ഒരു സമ്മാനമായി ഈ ദേവതകൾ സമ്മാനിക്കുന്നതാണ്. അപാരമായ ജൈവവൈവിധ്യം കൊണ്ട് അനുഗൃഹീതമായ ഈ ഭൂഭാഗത്തിനെ കാത്തുസൂക്ഷിക്കുന്ന വനദേവതകളല്ലാതെ മറ്റെന്താണ് ഈ പക്ഷികൾ. കുന്നിറങ്ങാൻ കൂട്ടാക്കാത്ത ആഗ്രഹങ്ങളെ, കാണാതെ പോയ പക്ഷികളോടൊപ്പം ചേർന്നു നിൽക്കുന്ന മനസ്സിനെ, പുൽമേടുകളിൽ അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു മടങ്ങി വരാൻ കൂട്ടാക്കാത്ത കൗതുകങ്ങളെ, ഇനിയും വരാൻ ഒരു കാരണമായി ഒരു പക്ഷേ, മിഷ്മിയിലെ വനദേവതമാർ കാത്തു വക്കുന്നതായിരിക്കും നിങ്ങൾക്കായ്. ●

മിഷ്മിയിലെ ദേവത ചില അപൂർവ്വമായ പക്ഷികളുടെ രൂപത്തിൽ ഞങ്ങളുടെ മുന്നിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതായാണ് ഇവരെയെല്ലാം കണ്ടപ്പോൾ തോന്നിയത്. ആ കാട് കാക്കുന്ന ജൈവസാന്നിധ്യമായി പക്ഷികൾ നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്നു. മധുരമായ മന്ത്രണങ്ങൾ കൊണ്ട് ആ മലഞ്ചെരിവുകളെ സജീവമായി നിലനിർത്തുന്നു.

Collared Owlet

Mishmi Wren Babbler

വനരാഷ്ട്രീയത്തിലെ ചേരിപ്പോരുകൾ

വംശനാശഭീഷണി നേരിടുന്ന ചില ജീവികളുടെ ഭാവിയും അതിനെപ്പറ്റി ചില രാജ്യങ്ങളുടെ സമീപനവും ആലോചിക്കുമ്പോൾ 'കയ്യൂക്കുള്ളവൻ കാര്യക്കാരൻ', 'അനുയോജ്യരുടെ അതിജീവനം' എന്നിങ്ങനെയുള്ള ചില പഴഞ്ചൊല്ലുകൾ അക്ഷരംപ്രതി ശരിയാണ് എന്നു തോന്നിപ്പോകും. എങ്കിലും ഭീഷണി നേരിടുന്ന ജീവികൾക്കായി നിലകൊള്ളുന്ന ഒരു കൂട്ടം രാജ്യങ്ങൾ ഉണ്ട്. സംരക്ഷണത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയതയുടെ ഇരുളിലേക്ക് ഇനിയും വലിച്ചിടപ്പെടാത്ത, യഥാർത്ഥ സംരക്ഷണത്തിന്റെ പലവിധ കൂട്ടായ്മകൾ ഉള്ള ഇന്ത്യയെ ഇതിനായി പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമാണ് ഞാനും. പക്ഷേ, അപ്പോഴും അറിയേണ്ടത് എന്താണ് ശരിയായ സംരക്ഷണമെന്നാണ്.

വിവേക് മേനോൻ

'ഇനിയുമെത്ര കാലത്തിനകം വനസംരക്ഷണത്തിന്റെ ഇരുണ്ട രീതികൾക്ക് ഇന്ത്യയും ഇരയാക്കപ്പെടും?'

കുട്ടികൾക്കു പോലും കൈത്തോക്കുകൾ വിൽക്കപ്പെടുന്നതിനെതിരെയോ മരണവേഗം നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനെ കുറിച്ചോ ഒരു ചർച്ചക്ക് മൂന്നു വർഷത്തിലൊരിക്കലെങ്കിലും ഒത്തുകൂടാൻ താൽപര്യം കാണിക്കാത്തവർ പക്ഷേ, ആനയുടെയും കാണ്ടാമൃഗത്തിന്റെയും കൊമ്പുകളും കടുവയുടെ ശരീരഭാഗങ്ങളും വിൽക്കുന്നതിനായി വലിയ ആവേശത്തോടെ സമ്മേളിക്കുന്നു. കോടികൾ മറിയുന്ന ഈ അന്താരാഷ്ട്ര കുതിരക്കച്ചവടത്തിൽ പങ്കുചേരുന്നതിനായി തങ്ങളുടെ ഉയർന്ന ഉദ്യാഗസ്ഥരെ അയച്ചതുവഴി ചൈനീസ്-ജാപ്പനീസ് അധികൃതർ അവരുടെ പങ്ക് വെളിപ്പെടുത്തിയിരിക്കുകയാണ്.

ഇത്തരത്തിൽ ജപ്പാൻകാർ തിമിംഗലത്തിന്റെ അന്താരാഷ്ട്ര കച്ചവടത്തിനായി നോർവീജിയയുമായും ഐസ്‌ലാൻഡുമായും ഒത്തുചേർന്നു കഴിഞ്ഞു. സാംബിയയും സൗത്ത് ആഫ്രിക്കയും സൗത്ത് ആഫ്രിക്കൻ ഡെവലപ്മെന്റ് കൊയലേഷന്റെ ചെറിയ സഹായത്തോടെ അവരുടെ കാട്ടിലെ വിഭവങ്ങളുടെ (ആന, സിഹം, കണ്ടാമൃഗം) വ്യാപാരത്തിനെതിരെ ശക്തമായി നിലകൊള്ളുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ കരീബിയൻ രാജ്യങ്ങൾ ജപ്പാനൊപ്പം ചേരുന്നു. ആഫ്രിക്കയിലെ മറ്റ് രാജ്യങ്ങളും സൗത്ത് ആഫ്രിക്കക്ക് എതിരാണ്. ഇതിന് പുറമെ മരത്തടിയുടേയും പക്ഷികളുടേയും വ്യാപാരത്തിനുവേണ്ടി ലാറ്റിൻ അമേരിക്കൻ രാജ്യങ്ങൾ ഒന്നുചേരുന്നു. തുടർച്ചയായി സ്ഥാനങ്ങൾ മാറ്റിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ വന രാഷ്ട്രീയത്തിൽ അമേരിക്കയും യൂറോപ്യൻ യൂണിയനും തങ്ങളുടേതായ രീതിയിൽ ഓരോ രാജ്യത്തിന്റെയും സന്ദർഭങ്ങളും താൽപര്യങ്ങളും മുതലെടുത്ത് കച്ചവടം നടത്തുന്നു.

ലോകത്തെ തന്നെ പഴക്കം ചെന്നതും വലുതുമായ വിവിധ രാജ്യങ്ങളുടെ കൂട്ടായ്മയാണ് യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് കൺവെൻഷൻ ഓൺ ഇന്റർനാഷണൽ ട്രേഡ് ഇൻ എൻഡേഞ്ചേർഡ് സ്പീഷീസ് ഓഫ് ഫ്ലോറ ആന്റ് ഫോന (CITES). ഈ സംഘടനയെ തീർച്ചയായും പരാമർശിക്കേണ്ടതുണ്ട്. വംശനാശഭീഷണി നേരിടുന്ന ജീവികളുടെ സംരക്ഷണത്തിന് വേണ്ടിയുള്ള ചർച്ചകൾക്കായി 1970-ൽ ആരംഭിച്ച ഈ സംഘടന പിൽക്കാലത്ത് അതിനു പുറമേ പട്ടിണി, അഴിമതി, കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ

One Horned Rhino, Photo/ Sajid Aboobaker

എന്നിവയെക്കുറിച്ചും ചർച്ച ചെയ്യാനുള്ള വേദി കൂടിയായി മാറി. ഈ രാഷ്ട്രീയ വനത്തിലൂടെയുള്ള കഴിഞ്ഞ മൂന്ന് പതിറ്റാണ്ടു കാലത്തെ അലച്ചിലിൽ കാടിന്റെ ഉപനിയമങ്ങൾ പഠിക്കാൻ എനിക്ക് സാധിച്ചു.

വംശനാശഭീഷണി നേരിടുന്ന ചില ജീവികളുടെ ഭാവിയും അതിനെപ്പറ്റി ചില രാജ്യങ്ങളുടെ സമീപനവും ആലോചിക്കുമ്പോൾ 'കയ്യൂക്കുള്ളവൻ കാര്യക്കാരൻ', 'അനുയോജ്യരുടെ അതിജീവനം' എന്നിങ്ങനെയുള്ള ചില പഴഞ്ചൊല്ലുകൾ അക്ഷരംപ്രതി ശരിയാണ് എന്നു തോന്നിപ്പോകും. എങ്കിലും ഭീഷണി നേരിടുന്ന ജീവികൾക്കായി നിലകൊള്ളുന്ന ഒരു കൂട്ടം രാജ്യങ്ങൾ ഉണ്ട്. സംരക്ഷണത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയതയുടെ ഇരുളിലേക്ക് ഇനിയും വലിച്ചിടപ്പെടാത്ത, യഥാർത്ഥ സംരക്ഷണത്തിന്റെ പലവിധ കൂട്ടായ്മകൾ ഉള്ള ഇന്ത്യയെ ഇതിനായി പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമാണ് ഞാനും. പക്ഷേ, അപ്പോഴും അറിയേണ്ടത് എന്താണ് ശരിയായ സംരക്ഷണമെന്നാണ്.

ഇന്ത്യയുടെ നീതിയുക്തമായ സംരക്ഷണ നിയമങ്ങളെക്കുറിച്ച് പറയുമ്പോൾ സഹസ്രാബ്ദങ്ങൾ പുറകിലേക്കു പോകണം. 2300 വർഷങ്ങൾക്കു മുൻപ് അശോക ചക്രവർത്തി താൻ നയിച്ച കലിംഗയുദ്ധത്തിൽ ചിതറിക്കിടന്ന കബന്ധങ്ങൾ കണ്ട് മാനസാന്തരപ്പെട്ടു. ലോകമെമ്പാടും ബുദ്ധന്റെ വാക്കുകൾ പ്രചരിപ്പിക്കുക എന്ന ദൗത്യം അദ്ദേഹം ഏറ്റെടുത്തു. ബുദ്ധവചനങ്ങൾക്കൊപ്പം ചില മൃഗങ്ങളേയും പക്ഷികളേയും കൊല്ലുന്നതിനെതിരെ അദ്ദേഹം ശക്തമായ നിയമങ്ങൾ കൊണ്ടുവരികയും അനുസരിക്കാത്തവരുടെ പക്കൽ നിന്നും പിഴ ഈടാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭരണപ്രദേശങ്ങളിൽ ഉടനീളം ഇത് കൽത്തൂണുകളിൽ കൊത്തിവയ്ക്കപ്പെട്ടു. ഈ ശാസനങ്ങൾ നമ്മുടെ രാജ്യത്തെ വന്യജീവി നിയമത്തിന്റെ ആദ്യശ്രമങ്ങളായി കരുതാം. അത് ചിലപ്പോൾ ലോകത്തിന്റെ തന്നെ അത്തരത്തിലുള്ള ആദ്യ നിയമങ്ങളായിരിക്കാം. ചരിത്രകാരന്മാർ പറയുന്നത് ഇന്ത്യയുടെ വനസംരക്ഷണ ചരിത്രത്തിനായി പിന്നെയും 200 വർഷങ്ങൾ പുറകിലേക്ക് പോയാൽ അശോകന്റെ മുത്തച്ഛനായ ചന്ദ്രഗുപ്ത മൗര്യന്റെ കാലത്തെത്താമെന്നാണ്. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സഭയിലുണ്ടായിരുന്ന ചാണക്യൻ രചിച്ച സംസ്കൃത ഗ്രന്ഥമാണ് അർത്ഥശാസ്ത്രം. ഇതിലെ ഒരധ്യായം പൂർണ്ണമായും ആനകളുടേയും ആനകളുള്ള വനങ്ങളുടേയും സംരക്ഷണത്തെപ്പറ്റിയാണ്. ഇത് ഗജവനങ്ങൾ എന്ന തലക്കെട്ടിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ രണ്ടു നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കിടയിൽ മുത്തച്ഛനേയും കൊച്ചുമകനേയും വേർതിരിക്കുന്ന പ്രധാനപ്പെട്ട എന്തോ ഒന്ന് സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടാവണം. ചാണക്യന്റെ പ്രായോഗികമായ ഇടപെടൽ (രാജ്യസംരക്ഷണത്തിനായി ആനകൾ ആവശ്യമാണ് എന്ന രീതിയിൽ ആയിരുന്നെങ്കിലും) സംരക്ഷണത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള അശോകന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിന് കാരണമായതായി കാണാം. കാരണം ചന്ദ്രഗുപ്തന്റെ പിൻമുറക്കാരനായ പിയദാസ മഹാരാജാവിന്റെ പാചകശാലയിൽ ദിനംപ്രതിയെന്നോണം ആയിരക്കണക്കിന് പക്ഷികളെയും മൃഗങ്ങളെയും ഭക്ഷണത്തിനായി കൊലപ്പെടുത്തിയിരുന്നത്രേ. അശോക ശാസനത്തിനു ശേഷം ഈ കശാപ്പ് തുലോം ഇല്ലാതായതായി രേഖപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കിപ്പുറം ട്രൗട്ട്മാൻ എന്ന ചരിത്രകാരൻ, ചാണക്യൻ പരാമർശിച്ച ഗജവനങ്ങളെ രേഖപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി. അങ്ങനെ പറയുകയാണെങ്കിൽ ലോകത്തിലെ ആദ്യ സംരക്ഷിത മേഖലകളിൽ ഒന്നായി 2,500 വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷം അവ മാറിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു

അത്തരത്തിൽ ഇന്ത്യയിൽ വന്യജീവി സംര

> **ചാണക്യൻ രചിച്ച സംസ്കൃത ഗ്രന്ഥമാണ് അർത്ഥശാസ്ത്രം. ഇതിലെ ഒരധ്യായം പൂർണ്ണമായും ആനകളുടേയും ആനകളുള്ള വനങ്ങളുടേയും സംരക്ഷണത്തെപ്പറ്റിയാണ്. ഇത് ഗജവനങ്ങൾ എന്ന തലക്കെട്ടിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.**

ക്ഷണത്തെ വിവർത്തനം ചെയ്യുമ്പോൾ, മിക്കവാറും എല്ലാ ജീവികളും സംരക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതായി കാണാം. ചിലയിനം എലികൾ, വവ്വാലുകൾ, കാക്കകൾ എന്നിവയൊഴികെ മറ്റെല്ലാംതന്നെ സംരക്ഷണ പരിധിയിൽ വരുന്നുണ്ട്. വീണ്ടും കുറച്ച് വർഷങ്ങൾ കടന്നുപോകുമ്പോൾ അശോകന്റെ ഉത്തരവ് പോലെ ചിലപ്പോൾ അവയേയും കൊല്ലാൻ പാടില്ലെന്ന് നിയമം വന്നേക്കാം.

ഇതിന് തികച്ചും വിപരീതമാണ് സൗത്ത് ആഫ്രിക്കയിലെ ഉപഭോക്തൃ രീതിയിലുള്ള നിലപാടുകൾ. 'ഉപയോഗിക്കുക അല്ലെങ്കിൽ ഉപേക്ഷിക്കുക' എന്നായിരുന്നു 1997-ൽ ജന്തു സംരക്ഷണത്തെപ്പറ്റി പ്രസിഡന്റ് മുഗാബെ പ്രതികരിച്ചത്. അതേ കാര്യം തന്നെ 2016-ൽ പ്രസിഡന്റ് സ്യുമ പറഞ്ഞെങ്കിലും അത് പ്രസംഗപാടവത്തോടെയും ശ്രദ്ധയോടെയുമായിരുന്നു. ആ വാദം എന്തെന്നാൽ അടിസ്ഥാന ജീവിതോപാധികൾ കണ്ടെത്തലും പട്ടിണി നിർമ്മാർജ്ജനവും രാഷ്ട്രത്തിന്റെ പ്രധാന പ്രശ്നങ്ങളാകുമ്പോൾ, ആനക്കൊമ്പും കണ്ടാമൃഗത്തിന്റെ കൊമ്പും അതിന് പരിഹാരമാകുമെങ്കിൽ എന്തുകൊണ്ട് ഉപയോഗിച്ചുകൂടാ എന്നതാണ്. ഒരു ജീവി വംശനാശത്തിൽ അല്ലാത്തിടത്തോളം അവയുടെ ഉപഭോഗം പരിരക്ഷയ്ക്ക് കീഴിൽ അനുവദിക്കാവുന്നതാണ് എന്നാണ് (പരിരക്ഷ എന്നത് ആഗോളതലത്തിൽ മൃഗങ്ങളുടെ നിഘണ്ടുവിൽ ഒരു മോശം വാക്കായിരിക്കുന്നു). ടൂറിസം മാത്രമല്ല, പ്രകൃതിവിഭവങ്ങളുടെ വ്യാപകമായ ഉപയോഗത്തിന് കാരണമാകുന്നത്. ഇത്തരത്തിലുള്ള ജീവികളിൻമേലുള്ള ഉപഭോഗവും അതിൽ വലിയ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്നുണ്ട്.

നിലനിർത്തിക്കൊണ്ടുള്ള ഉപഭോഗം എന്ന തത്ത്വം, അതായത് പ്രകൃതി തന്നതിനെ ശ്രദ്ധയോടെ ഉപയോഗിക്കുക എന്നത് ശാസ്ത്രീയമായി അംഗീകരിക്കാൻ പ്രയാസമാണ്. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ സിംഹങ്ങൾ അനവധി ഉള്ളപ്പോൾ അവയെ നിങ്ങൾക്ക് വേട്ടയാടാമെന്നാണോ? അല്ലെങ്കിൽ സ്രാവുകൾ അനവധിയായി കടലിൽ ഉള്ളതിനാൽ അവയുടെ ചിറകുകൾ അരിഞ്ഞെടുത്ത് നിങ്ങൾക്ക് സൂപ്പിൽ ചേർക്കാമെന്നാണോ? മാത്രമല്ല, ലോകത്ത് മിക്കയിടത്തും സസ്യങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ ലോകം ഈ തത്ത്വം അംഗീകരിക്കുന്നില്ലേ? അങ്ങനെയെങ്കിൽ സസ്യജാലങ്ങളെയും മൃഗങ്ങളെയും വേർതിരിക്കുന്നത് ഏതടിസ്ഥാനത്തിലാണ്?

'വേട്ടയാടപ്പെട്ട ഒരു കാണ്ടാമൃഗത്തെ കാണാൻ നിങ്ങൾക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ടോ?' ഒരു ഇടവേളയിൽ ചാർളി എന്റെ ചെവിയിൽ പതുക്കെ ചോദിച്ചു. അയാൾ ഒരു സിംബാബ്വിയൻ പാട്ടുകാരനാണ്. കുറച്ചു മാസം മുമ്പ് കെനിയയിൽ ആനക്കൊമ്പുകൾ കത്തിച്ച സ്ഥലത്തുവച്ചാണ് ഞങ്ങൾ പരിചയപ്പെട്ടത്. അന്ന് അവിടെ ആളിക്കത്തുന്ന നാളങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി അയാൾ പാടിയിരുന്നു. അന്നായിരുന്നു കെനിയ അവരുടെ ആനക്കൊമ്പിന്റെയും കാണ്ടാമൃഗത്തിന്റെ കൊമ്പിന്റെയും മൊത്തം ശേഖരവും കത്തിക്കുകയും അവ കച്ചവടച്ചരക്കല്ലെന്ന് ലോകത്തെ കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തത്. നാമിത് സംസാരിക്കുന്നതിനിടയിൽ പോലും ഈ സാധു മൃഗങ്ങൾ അപ്രത്യക്ഷരായിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുത്തത്. കെൻയാട്ട, മുസേവെനി, അലി ബോങ്കോ എന്നീ പ്രസിഡന്റുമാർ ആ സമ്മേളനത്തിന് കൂടിച്ചേരുകയും വേട്ടയാടൽ നിരോധിക്കുന്നതിനായി വളരെ ആവേശത്തോടുകൂടി സംസാരിക്കുകയും ചാർളിയുടെ പാട്ടിനനുസരിച്ച് ചുവടുവയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. കെനിയയിൽ ചാർളി ഒരു നായകനെ പോലെയാണ്.

'ലക്ഷക്കണക്കിന് ഡോളറിന്റെ പ്രകൃതിവിഭവങ്ങൾ കത്തിക്കുമ്പോൾ ഇവിടെ കോടിക്കണക്കിന് ജനങ്ങൾ പട്ടിണി കിടക്കുകയാണ്. അത്തരത്തിൽ ചെയ്യുന്നത് ഒരിക്കലും സംരക്ഷണമല്ല. അത് തികച്ചും ഉത്തരവാദിത്തമില്ലായ്മയാണ്' – സ്വാസിലാൻഡിലെ വന്യജീവി മേഖലയുടെ തലവനായ ഒരു ആദരണീയ വൃദ്ധൻ പ്രതികരിച്ചതിങ്ങനെയായിരുന്നു. കാണ്ടാമൃഗങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനായി തങ്ങളുടെ ജീവൻ പോലും ബലിയർപ്പിച്ചവരെപ്പറ്റി പറയുമ്പോൾ അദ്ദേഹം വികാരാധീനനായി. ഗബോണീസ് പ്രദേശത്തെ തലവനും ഒരു ചടങ്ങിൽ ഇത്തരത്തിൽ സംരക്ഷകരെയും അവരുടെ ത്യാഗങ്ങളെയും കുറിച്ച് പറയുകയുണ്ടായി.

നമ്മുടെ രാജ്യത്തെ മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിന്റെ നിരക്ക് കാണുമ്പോൾ ഇന്ത്യക്ക് എത്രനാൾ കൂടി ഇത്തരത്തിൽ ഉപഭോക്തൃനിരതമായ ഒരു ലോകാവസ്ഥയിൽ പിടിച്ചുനിൽക്കാൻ കഴിയും എന്നതിൽ എനിക്ക് ഉറപ്പില്ല.

ആദ്യം പരാമർശിച്ച വൃദ്ധന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ കാണ്ടാമൃഗത്തിന്റെ കൊമ്പുകൾ വിൽക്കാതെ സംരക്ഷണത്തിനായി പണം കണ്ടെത്താൻ കഴിയുകയില്ല. രണ്ടാമൻ പറയുന്നത്, അനധികൃതമായ വേട്ടയാടലും കള്ളക്കടത്തും വ്യാപിച്ചതിനാൽ കച്ചവടത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്ന എന്തും ആ ജീവിയുടേയും സംരക്ഷകരുടേയും ജീവഹത്യയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് തുല്യമാണെന്ന്. ആരാണ് ശരി?

ചാർളി സൂചിപ്പിച്ച സ്വകാര്യ വിനോദ റിസർവ്വിലേക്ക് അയാൾക്കൊപ്പം പോകാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഒരു കാണ്ടാമൃഗം മാസങ്ങൾക്കു മുൻപ് വേട്ടയാടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ നട്ടെല്ല് രണ്ടിടത്ത് ഒരു വാളിന് വെട്ടി മുറിച്ചിട്ട പോലെ കാണാമായിരുന്നു. പരിണാമത്തിനിടെ ശാപമെന്നപോലെ അതിനു കിട്ടിയ ആ കൊമ്പ് ആ മുഖത്തുനിന്ന് വേർപെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. മാംസം കഴുകന്മാരും പിന്നീട് അണുക്കളും ഭക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു കമ്പിവേലി അതിന് ചുറ്റും വെച്ചിട്ടുണ്ട്. അതെന്തിനു വേണ്ടിയാണെന്ന് എനിക്ക് മനസ്സിലായില്ല. ചിലപ്പോൾ റിസർവ് നടത്തിപ്പുകാർ വേട്ടയാടപ്പെട്ട ഒരു കണ്ടാമൃഗം എങ്ങനെയായിരിക്കും എന്ന് സഞ്ചാരികളെ കാണിക്കാൻ ഒരടയാളമായി അത് വെച്ചതാവാം.

ഒരു കിലോമീറ്ററോളം മാറി രണ്ട് വെളുത്ത കാണ്ടാമൃഗങ്ങൾ ഒരു അക്കേഷ്യയുടെ തണലിൽ വിശ്രമിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്പോഴും താരതമ്യേന അതിജീവിക്കുന്ന തെക്കൻ പ്രദേശത്തെ ഉപജീവി വർഗത്തിൽ ഒന്നാണിവ. 'പതിനയ്യായിരം എണ്ണമെന്നത് കാണ്ടാമൃഗങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് നല്ലൊരു കാര്യമാണ്' ഞാൻ പറഞ്ഞു. എന്നാൽ, വെള്ള കാണ്ടാമൃഗങ്ങളുടെ വടക്കൻ ഉപജീവി മൂന്നെണ്ണമായി ഒതുങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഒരു ആണും രണ്ട് പെണ്ണുങ്ങളും മാത്രമേ ശേഷിക്കുന്നുള്ളൂ. പടിഞ്ഞാറൻ കറുത്ത കണ്ടാമൃഗത്തിനും വംശനാശം സംഭവിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

കറുത്ത കാണ്ടാമൃഗത്തിന്റെ മറ്റ് ഉപജീവികൾ എല്ലാം ചേർന്നാൽ അയ്യായിരത്തിലും താഴെയാണ്. ഇന്ത്യയിലും നേപ്പാളിലും കാണപ്പെടുന്ന ഒറ്റക്കൊമ്പൻ കാണ്ടാമൃഗം 3,000 എണ്ണം മാത്രമേ ഉള്ളൂ. സുമാത്രൻ കാണ്ടാമൃഗം കേവലം 200 എണ്ണവും ജാവൻ കാണ്ടാമൃഗം വെറും 100 എണ്ണവും മാത്രമാണുള്ളത്. ഒരു പ്രത്യേക വിഭാഗം എന്ന നിലയിൽ കാണ്ടാമൃഗങ്ങൾ വളരെയധികം പ്രാധാന്യമുള്ളവയാണ്. എന്നാൽ മനുഷ്യർ ഇപ്പോഴും അവയെ അവയുടെ കൊമ്പുകളോടെ വെറുതെ വിടണോ അതോ മുറിച്ച് മാറ്റണോ എന്ന് ഉറപ്പിച്ചിട്ടില്ല.

സംരക്ഷണത്തിന്റെ ഏറ്റവും പുതിയ അധ്യായമായ ജോഹന്നാസ് ബർഗിലെ വാണിജ്യ സംബന്ധമായ സമ്മേളനത്തിൽ ഒട്ടനവധി മൃഗങ്ങളെ സംരക്ഷിത പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അന്താരാഷ്ട്രതലത്തിൽ ഈ മൃഗങ്ങളുടെ ഏതുതരം കച്ചവടവും അവയുടെ സംരക്ഷണം കണക്കിലെടുത്ത് നിർത്തലാക്കുന്നതിനാണിത്. ഈനാംപേച്ചി, ത്രെഷെർ സ്രാവുകൾ, സിൽക്കി സ്രാവുകൾ, മിനി മാന്റകൾ തുടങ്ങിയവക്കെല്ലാം ഇത്തരത്തിൽ അധിക സംരക്ഷണം ലഭിക്കുകയുണ്ടായി. സൗത്താഫ്രിക്കയിലെ വെളുത്ത കാണ്ടാമൃഗങ്ങളുടെയും ആഫ്രിക്കൻ ആനകളുടേയും സംരക്ഷണം ഉയർന്ന പട്ടികയിൽ നിന്നും താഴ്ത്താനുള്ള ചില രാജ്യങ്ങളുടെ ശ്രമം പരാജയപ്പെട്ടു. പക്ഷേ, ഈ പട്ടികയിൽ സിംഹത്തെയും ആനയെയും ഉൾപ്പെടുത്താനുള്ള ശ്രമം വിജയിച്ചില്ല. കടുവയുടെ എല്ലുകളുടെ കച്ചവടം അനുവദിക്കണമെന്ന ചൈനക്കാരുടെ വികാരപരവും രാഷ്ട്രീയം നിറഞ്ഞതുമായ നീക്കം കണ്ടപ്പോൾ മനുഷ്യന്റെ ദുഷിച്ച മനസ്സിനെ ഓർത്തു ഞാൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു.

നമ്മുടെ രാജ്യത്തെ മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിന്റെ നിരക്ക് കാണുമ്പോൾ ഇന്ത്യക്ക് എത്രനാൾ കൂടി ഇത്തരത്തിൽ ഉപഭോക്തൃനിരതമായ ഒരു ലോകാവസ്ഥയിൽ പിടിച്ചുനിൽക്കാൻ കഴിയും എന്നതിൽ എനിക്ക് ഉറപ്പില്ല. എന്നാൽ ഒന്നറിയാം. എത്രകാലം അങ്ങനെ തുടരുമോ അത്രയും നാൾ ഇത്തരം അന്താരാഷ്ട്ര സമ്മേളനങ്ങളിൽ, ജീവികളെയും സംരക്ഷണത്തെയും കച്ചവടമായി മാത്രം കാണുന്ന മറ്റു രാജ്യങ്ങളുടെ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെയും വിവിധ സമുദായങ്ങളുടെയും ദല്ലാൾ പ്രമുഖർക്കിടയിൽ ഇന്ത്യയുടെ പ്രതിനിധിയായ എനിക്ക് തലയുയർത്തി നിൽക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നുറപ്പ്. ●

വൈൽഡ്ലൈഫ് ട്രസ്റ്റ് ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ സ്ഥാപകനും ഡയറക്ടറുമാണ് വിവേക് മേനോൻ. വന്യജീവി സംരക്ഷകൻ, പരിസ്ഥിതി നിരീക്ഷകൻ, 'ഫീൽഡ് ഗൈഡ് ടു മാമ്മൽസ് ഓഫ് ഇന്ത്യ' എന്നതടക്കം പരിസ്ഥിതി സംബന്ധമായ നിരവധി പുസ്തകങ്ങളുടെ രചയിതാവ്, ഫോട്ടോഗ്രാഫർ, ആനപ്രേമി തുടങ്ങി വിവേക് മേനോന്റെ വിശേഷണങ്ങൾ നീളുന്നു. കൂടാതെ ധാരാളം യാത്രകൾ ചെയ്യുന്ന വിവേകിന്റെ അപൂർവ്വമായ അനുഭവക്കുറിപ്പുകൾ കൂടുമായി പങ്കിടുന്നു.

പരിഭാഷ: അശ്വതി ചന്ദ്രൻ യുബി/സുനിൽ ജലീൽ

അനുസ്മരണം

തുമ്പികളുടെ കൂട്ടുകാരന് അശ്രുകണങ്ങൾ

കെ.ബി. സഞ്ജയൻ

ലോലഘടനയാർന്ന തുമ്പികളുടെ വിസ്മയ ലോകത്തിലേക്ക് ഊളിയിട്ട് ഇറങ്ങുകയും, ചുരുങ്ങിയ കാലത്തെ അന്വേഷണ സപര്യ കൊണ്ടുതന്നെ തുമ്പികളുടെ വൈവിദ്ധ്യത്തെക്കുറിച്ച് ഏറെ മനസ്സിലാക്കുകയും അതിലേറെ ബാക്കി വയ്ക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് പൊടുന്നനെ കടന്നുപോയ യുവസുഹൃത്ത് സി.ജി. കിരണിന്റെ ഓർമ്മകൾ ഏറെക്കാലം മനസ്സിനെ നൊമ്പരപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കും. ഒരു യുവസുഹൃത്ത് മാത്രമല്ല, ചിലപ്പോൾ ഒരു സുതനും മറ്റ് ചിലപ്പോൾ ഒരു മാർഗ്ഗദർശിയും, തുമ്പികളുടെ കാര്യത്തിൽ ഗുരുവും പുരോഹിതനും ഒക്കെയായിരുന്നു. സി.ജി. കിരൺ, ഈയുള്ളവന്.

കഴിഞ്ഞ ഒരു ദശകത്തിലേറെയായി കിരണിന് തുമ്പികളല്ലാതെ മറ്റൊരു ലോകമുണ്ടായിരുന്നില്ല. കാട്ടിലെയും മേട്ടിലേയും ജലാശയങ്ങൾക്കരികിലും ചതുപ്പുകൾക്ക് മേലെയും എന്തിന് വന്മരങ്ങളുടെ പൊത്തുകൾക്കുള്ളിൽ കെട്ടിനിൽക്കുന്ന മഴവെള്ളത്തിന്റെ അരികുവട്ടത്തിലുമൊക്കെ തന്റെ സൂക്ഷ്മദൃഷ്ടികൾ പായിച്ച് നിശ്ശബ്ദനായി, മിക്കപ്പോഴും ഏകനായി.... ഒരു പ്രകൃതി സ്നേഹി. കേരളത്തിന്റെ അതിരുകൾക്ക് പുറത്തേക്കും ആ അന്വേഷണം പലപ്പോഴും നീണ്ടുപോയ നാളുകൾ.

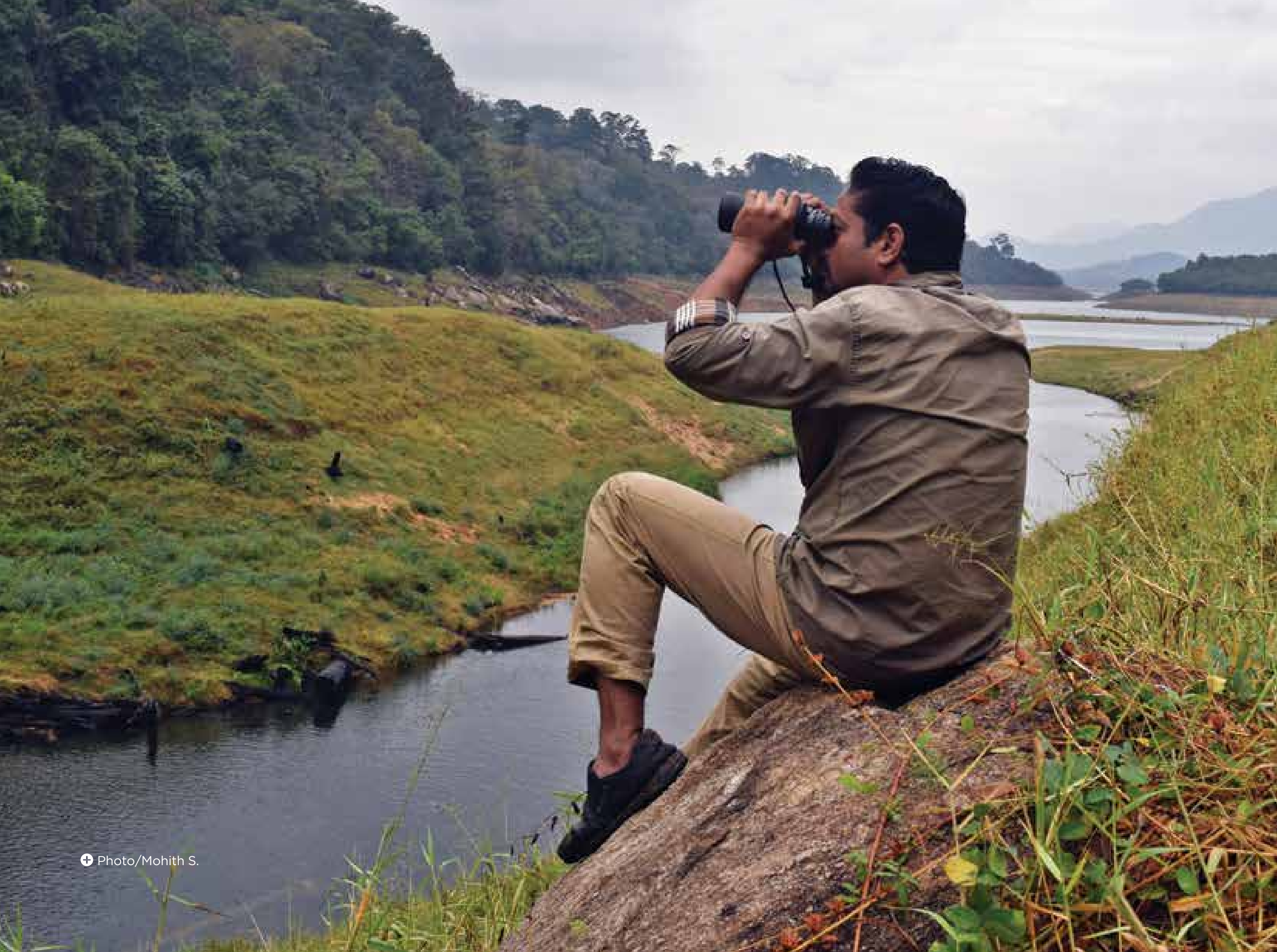

Photo/Mohith S.

അന്വേഷണഫലത്തിന്റെ മേന്മ വർദ്ധിപ്പിച്ചു കൊണ്ട്, അപൂർവ്വ അവസരങ്ങളിൽ തുമ്പി പ്രേമികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ നിന്ന് കൂട്ടായി ഒരാൾ ഉണ്ടായേക്കാം - ഡേവിഡ് രാജു, ഡോ. കലേഷ്, ബാലചന്ദ്രൻ തുടങ്ങി ആരെങ്കിലുമൊരാൾ. ചലപിലയോ, കോലാഹലമോ തീരെയുണ്ടാവില്ല, കാട്ടിലെ യാത്രകളിൽ. ഏകാഗ്രമനസ്സ് മാത്രം.

തൊണ്ണൂറുകളുടെ മദ്ധ്യത്തിലാണ് സി.ജി. കിരണെന്ന കൗമാരക്കാരനെ ആദ്യം കണ്ടുമുട്ടുന്നത്. ബോണക്കാട്ടിലുള്ള വാഴ്വാൻതോൽ വെള്ളച്ചാട്ടത്തിനരികിൽ ഒരു 'പാറ-അപ്പി'ൽ തങ്ങിക്കൊണ്ട് ഒരു ദ്വിദിന പക്ഷി നിരീക്ഷണ ക്യാമ്പ് 'വാർബ്ളേഴ്സ് ആന്റ് വേഡേഴ്സ്' നടത്തുകയാണ്. ഓണം കഴിഞ്ഞുള്ള ഒരു അലസവേള. 'കന്നിവെറി' യെത്തും മുമ്പ്, മഴ പൂർണ്ണമായും പിൻവാങ്ങാത്ത രണ്ടു ദിനങ്ങൾ. ക്യാമ്പംഗങ്ങളായ പത്തു പേരും പക്ഷിനിരീക്ഷകർ. നീലകണ്ഠൻ സാർ വിടവാങ്ങിയിട്ട് രണ്ടോ, മൂന്നോ വർഷങ്ങളേ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളൂ. അക്കാലത്ത് തുമ്പി നിരീക്ഷണം ആരും തുടങ്ങിയിട്ടില്ല; ചിത്രശലഭ നിരീക്ഷണം പോലും!

സി. സുശാന്ത്, തപോവനം ശിവകുമാർ,

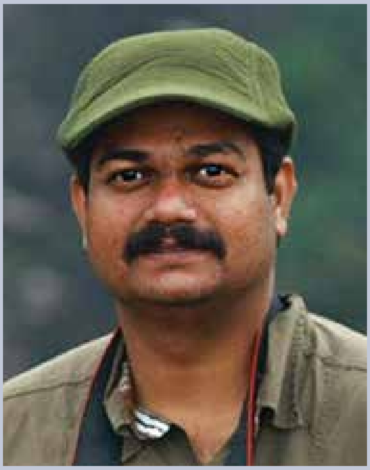

⊕ സി.ജി. കിരൺ

ജയപ്രകാശ്, അഗസ്ത്യ ഹരി, ഇപ്പോൾ ന്യൂഡൽഹിയിലെ വി.വി. ഗിരി, നാഷണൽ ലേബർ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിൽ പ്രവർത്തിയെടുക്കുന്ന ബാബു -നീത ദമ്പതികൾ, കെ.എ. കിഷോർ, രാജീവ്, കെ.ബി. സഞ്ജയൻ, പിന്നെ സി.ജി. കിരൺ എന്നീ പത്ത് പേർ. കൂട്ടത്തിലെ 'ബേബി'യായ കിരൺ അന്ന് പത്താംതരം കഴിഞ്ഞ് രണ്ട്-മൂന്ന് വർഷങ്ങൾ മാത്രം പിന്നിട്ട, കുതൂഹലം തിര തള്ളുന്ന ഒരു കൗമാരക്കാരൻ മാത്രം. രോഹിതും മോഹിതും അന്ന് കാട് കയറി തുടങ്ങിയിട്ടില്ല. കാനനവാസി സമൂഹത്തിലെ മൂപ്പനായ മല്ലകാണിയും മറ്റൊരാളും ദിശാപാലകനും പാചകക്കാരനുമായി ഒപ്പമുണ്ട്.

ഉയർന്ന വിതാനത്തിലെ പക്ഷികളായ ബ്ലാക്ക് ബേർഡ്, ഹണി ബസ്സാർഡ് എന്നിവയൊക്കെ നിരീക്ഷിച്ചതോർക്കുന്നു. അന്നത്തെ ക്കാലത്ത് ക്യാമറയുള്ളവർ വളരെ ചുരുക്കം. എല്ലാവരും ബൈനോക്കുലർ ധാരികൾ. രാത്രിയായപ്പോൾ 'ആഴി'കൂട്ടി തണുപ്പകറ്റി, കാനന സ്മരണകൾ പങ്കുവച്ചുകൊണ്ട്, എല്ലാ പേരും ക്യാമ്പ് അവിസ്മരണീയമാക്കി.

അടുത്ത ദിവസം പ്രഭാതം പൊട്ടിവിടരുന്നതിന് മുമ്പ് തന്നെ, കിരൺ എഴുന്നേറ്റ് ഏകനായി മുൾക്കാടുകൾക്കിടയിൽ നിരീക്ഷണത്തിനായി പോയത് ആരും ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. കുറച്ചുസമയം കഴിഞ്ഞു, ചോര ഒലിക്കുന്ന പുരികവും അധരങ്ങളുമായി മടങ്ങിയെത്തുന്ന കിരണിനെയാണ് എല്ലാവരും കാണുന്നത്. ഏതോ തെന്നലുള്ള പാറയിന്മേൽ വലിഞ്ഞുകയറിയപ്പോൾ തെന്നി വീണതാണത്രേ! ഞാനുൾപ്പെടെ എല്ലാവരും ശക്തമായി കിരണിനെ ശകാരിച്ചത് ഇന്നും ഓർക്കുന്നു. വനത്തിനുള്ളിൽ, തുണയില്ലാതെ ഒരു ചുവടുപോലും വെയ്ക്കരുതെന്ന പ്രാഥമിക പാഠം അനുസരിക്കാത്തതിന്!

തിരിഞ്ഞുനോക്കുമ്പോൾ നിരവധി ഓർമകൾ തിരതള്ളിയെത്തുന്നു. പിന്നീട് പല നിരീക്ഷണങ്ങളിലും കിരണിനൊപ്പം പങ്കെടുത്തു. അഗസ്ത്യ കൂടത്തിലേക്ക്, കട്ടിളപ്പാറയിലേക്ക്, പാണ്ടിപ്പത്തിലേക്ക്, ആക്കുളത്തേക്ക്, സൈലന്റ് വാലിയിലേക്ക്, പറമ്പിക്കുളത്തേക്ക് തുടങ്ങി പലയിടങ്ങളിലേക്ക്. ഈ യാത്രകളിലെപ്പോഴോ, തുമ്പികളുടേതായ മറ്റൊരു മാസ്മര ലോകത്തിലേക്ക് കിരൺ ചുവട് മാറ്റുകയായിരുന്നു (ജ്യേഷ്ഠസഹോദരനായ സി.ജി. അരുൺ ഇന്നും ഒരു പക്ഷി നിരീക്ഷകനായി മാത്രം തുടരുന്ന അപൂർവ്വ വ്യക്തിത്വത്തിനുടമ). ഈ അടുത്ത കാലത്ത്, പുഞ്ചക്കരിപ്പാടങ്ങളിൽ 'ആദിത്യ'ജൂണിയറുമായി കിരൺ പക്ഷിനിരീക്ഷണം നടത്തുന്നതും കാണാനിടയായി. നിർഭാഗ്യവശാൽ ആദിത്യനെ പ്രഭാതത്തിൽ തന്നെ കാർമുടിക്കൊണ്ട് 'കിരണങ്ങൾ' ഉൾവലിയുകയാണുണ്ടായത്.

തുമ്പികളെ 'വരുതിയിലാക്കുക' മാത്രമല്ല, തുമ്പിയിനങ്ങളെ ക്രോഡീകരിക്കാനും അവയ്ക്ക് മലയാളനാമങ്ങൾ ചാർത്തിക്കൊടുക്കാനും താൻ ഗ്രഹിച്ചതെല്ലാം പുസ്തകരൂപത്തിലാക്കാനും കിരൺ ഭഗീരഥപ്രയത്നം നടത്തി. അങ്ങനെ സമകാലിക പ്രകൃതി നിരീക്ഷണ വിഹായസ്സിൽ മൗലിക സ്വരങ്ങളിലൊന്നിന്റെ ഉടമയായി സി.ജി. കിരൺ മാറി.

മറ്റൊരു തുമ്പി നിരീക്ഷകനായ ഡേവിഡ് രാജുവുമായി ചേർന്നെഴുതിയ 'കേരളത്തിലെ തുമ്പികൾ' എന്ന പുസ്തകം തുമ്പി നിരീക്ഷകർക്ക് നിരതിശയമായ കൈത്താങ്ങായി വർത്തിക്കുന്നു. ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രകാശനം കോട്ടയം സി.എം.എസ്. കോളേജിൽ 2013-ൽ നടന്നപ്പോൾ, ട്രാവൻകൂർ നാച്ചുറൽ ഹിസ്റ്ററി സൊസൈറ്റിയെ പ്രതിനിധീകരിച്ച് പങ്കെടുക്കാനും അവസരമുണ്ടായി. സഹരചയിതാവായ ഡേവിഡ് രാജുവിനേയും മാതാപിതാക്കളേയും അവിടെ കണ്ടുമുട്ടിയ കിരൺ അത്യാവേശത്തിൽ അവരുമായി ഇടപഴകിയ രംഗങ്ങൾ ഇന്നും ഒളിമങ്ങാതെ മനസ്സിലുണ്ട്. 'കേരളത്തിലെ തുമ്പികൾ'ക്ക് നിരൂപണങ്ങളെഴുതി 'കൂട്' മാസികയിലും 'സമകാലികമലയാള'ത്തിലും മറ്റും പ്രസിദ്ധീകരിച്ച്, പുസ്തകത്തെ പ്രകൃതിസ്നേഹികൾക്ക് പരിചയപ്പെടുത്തുവാനും അതുവഴി തുമ്പി നിരീക്ഷണത്തിന് പുതിയ വഴിമരുന്നിടാൻ കഴിഞ്ഞതിലും ഈയുള്ളവൻ കൃതാർത്ഥനാണ്.

ഈ പുസ്തകം അപൂർണ്ണമാണ്. അത് പൂർണ്ണതയിലെത്തിക്കാനുള്ള അദമ്യമായ ശ്രമം തുടരുന്നതിനിടയിലാണ് കിരണിന്റെ അകാലത്തിലുള്ള വിടവാങ്ങൽ. ആ ദൗത്യം വളർന്നു വരുന്ന പുതിയ തുമ്പി നിരീക്ഷകർക്ക് കൈമാറിക്കൊണ്ട്. അവർക്ക് ആ ബാദ്ധ്യതയെക്കുറിച്ച് വേണ്ടത്ര തിരിച്ചറിവുണ്ടെന്നും ആ വഴിക്ക് മുന്നേറുമെന്നും നമുക്ക് പ്രത്യാശിക്കാം. കിരൺ കൈമാറുന്ന ബാറ്റൺ ഏറ്റെടുക്കാൻ സമർത്ഥമായ ഒരു നിര കേരളത്തിലുയർന്നു വരട്ടെ!

സഹ്യന്റെ താഴ്വാരങ്ങളിലും മടക്കുകളിലും വെള്ളാരങ്കല്ലുകളുണ്ടെന്നും അവയ്ക്ക് മേലെ നിരവധി തുമ്പികൾ പാറിപ്പറക്കുന്നുണ്ടെന്നും (മൃതപ്പെട്ടവരുടെ ആത്മാക്കളാണ് വെള്ളാരങ്കല്ലുകൾക്ക് മുകളിൽ പാറിപ്പറക്കുന്ന തുമ്പികളെന്ന എം. മുകുന്ദന്റെ ആശയത്തോട് കടപ്പാട്) അതിൽ വർണ്ണ ശബളിമയാർന്ന ഒരെണ്ണം. സി.ജി. കിരൺ എന്ന തുമ്പിതോഴനാണെന്നും വിശ്വസിക്കാനാണ് ഈയുള്ളവൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നത്.

'കാലമിനിയുമുരുളും, വിഷുവരും,
വർഷം വരും, തിരുവോണം വരും പിന്നെ-
യോരോ തളിരിനും പൂവരും, കായ്‌വരും
അപ്പോളാരെന്നുമെന്തെന്നുമാർക്കറിയാം.' ●

കേരളത്തിലെ തുമ്പികൾ

കുള്ളൻ വർണ്ണത്തുമ്പി

പെൺ കുള്ളൻ വർണ്ണത്തുമ്പി (*Lyriothemis acigatsra*), Photos/Jeevan Jose

ആൺ കുള്ളൻ വർണ്ണത്തുമ്പി (*Lyriothemis acigatsra*)

ജീവൻ ജോസ്

ഇന്ത്യയിൽ കാണപ്പെടുന്ന നീർമുത്തൻ (Libellulidae) കുടുംബത്തിൽ ഉള്ള ഒരു കല്ലൻതുമ്പിയാണ് കുള്ളൻ വർണ്ണത്തുമ്പി (*Lyriothemis acigatsra*). Lyriothemis ജനുസിൽപ്പെട്ട പതിനഞ്ച് ഇനം തുമ്പികൾ ഏഷ്യയിൽ ആകമാനം കാണപ്പെടുന്നു. ഈ ജനുസിൽപ്പെട്ട മൂന്നിനം തുമ്പികൾ ഇന്ത്യയിൽ കാണപ്പെടുന്നു. അവ *L. cleis, L. tricolor, L. acigatsra* എന്നിവയാണ്. ഇവ മൂന്നും ഇന്ത്യയുടെ വടക്കു കിഴക്കൻ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ മാത്രമായി ഒതുങ്ങിയിരുന്നതായി കരുതിയിരുന്നു. എന്നാൽ 2009-ൽ L. tricolor ഉം 2010-ൽ *L. acigatsra* യും കേരളത്തിൽ കണ്ടെത്തി.

കുള്ളൻ വർണ്ണത്തുമ്പിയുടെ ആവാസ വ്യവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് കാര്യമായി ഒന്നും നമുക്കറിയില്ല. ഇവയുടെ അപൂർവതയും രഹസ്യ സ്വഭാവവും ആവാം അതിനു കാരണം. കണ്ണൂർ ജില്ലയിലെ അരവഞ്ചൽക്കാവിൽ ശുദ്ധജല ചതുപ്പുകൾകും നീരുറവകൾകും അരികിലുള്ള കുറ്റിക്കാടുകളിലാണ് 2010-ൽ ഇവയെ കണ്ടെത്തിയത്. തുടർന്ന് മാടായിപ്പാറയിലും ഇവയെ കണ്ടെത്തി. ഇവയ്ക്ക് ശ്രീലങ്കയിൽ 2009-ൽ കണ്ടെത്തിയ *L. defonsekai* യുമായി വളരെ സാമ്യമുണ്ട്.

എറണാകുളം ജില്ലയുടെ കിഴക്കേ അതിർത്തിയിലുള്ള കടവൂർ ഗ്രാമത്തിൽ 2015 ജൂണിൽ ആണ് ഇവയെ ആദ്യമായി കാണുന്നത്. പാടത്തോട് ചേർന്നു കിടക്കുന്ന കാനകീറി പൈനാപ്പിൾ കൃഷി ചെയ്തിരിക്കുന്ന സ്ഥലമായിരുന്നു അത്. നല്ലപോലെ കാടുപിടിച്ചതും വെള്ളം ഒരുവിധം കെട്ടിക്കിടക്കുന്നതുമായ കാനകൾ. ആൺതുമ്പികൾ കാനകളുടെ വശങ്ങളിലോ വെള്ളത്തിൽ

> **എറണാകുളം ജില്ലയുടെ കിഴക്കേ അതിർത്തിയിലുള്ള കടവൂർ ഗ്രാമത്തിൽ 2015 ജൂണിൽ ആണ് ഇവയെ ആദ്യമായി കാണുന്നത്.**

ത്തന്നെയോ വളർന്നു നിൽക്കുന്ന പുല്ലിലും ചെടികളിലും ഇണകളെ കാത്തിരിക്കുന്നതു കാണാമായിരുന്നു. പറന്നുവന്ന പെൺതുമ്പിയുമായി വായുവിൽ പറന്നുനിന്നും ഇടക്കൊന്നിരുന്നും പെട്ടെന്ന് ഇണചേരുകയും തുടർന്ന് പെൺതുമ്പി കാനയിൽ മുട്ടയിടുന്നതും കാണാനും ചിത്രം പകർത്താനും സാധിച്ചു. ആഗസ്റ്റ് മാസത്തോടെ ഈ തുമ്പികളെ കാണാതായി. 2016 ജൂണിൽ വീണ്ടും ഇവയെ ഇവിടെത്തന്നെ കണ്ടു. 2015-നെ അപേക്ഷിച്ചു വളരെ കൂടുതൽ എണ്ണം (100 കണക്കിന്) കണ്ടു. പുതുതായി ചറകുവിരിച്ച ഏറെ തുമ്പികളെ രാവിലെ കാണാനിടയായി. പ്രായമാകാത്ത ആൺതുമ്പികൾ പെൺതുമ്പികളെപ്പോലെ മഞ്ഞനിറത്തിൽ കാണപ്പെട്ടു. 2017-ലും ഇത് ആവർത്തിച്ചു. നല്ല ഒഴുക്കുള്ള തോടുകളിലൊന്നും ഇവയെ കണ്ടില്ല.

Lyriothemis ജനുസിലെ *Lyriothemis tricolor* അപേക്ഷിച്ചു താരതമ്യേന ചെറിയ ഇനമാണ് *Lyriothemis acigatsra*. മുഖത്തിന് തിളങ്ങുന്ന നീലനിറമാണ്. കഴുത്തിനും ഉരസ്സിനും ഇരുണ്ട തവിട്ടു നിറം. ഉരസ്സിന്റെ വശങ്ങളിൽ മഞ്ഞയും കറുപ്പും വരകളുണ്ട്. കാലുകൾ കറുത്തതും ചിറകുകൾ സുതാര്യവുമാണ്. ചുവപ്പു നിറത്തിലുള്ള ഉദരത്തിന് ഏകദേശം 20 മില്ലിമീറ്റർ നീളമുണ്ടാകും. ഉദരത്തിന്റെ മുകളറ്റം പരന്നതും വാലറ്റത്തേക്കു കൂർത്തു വരികയും ചെയ്യുന്ന രൂപമാണ്. മുതുകുവശത്തായി വാലറ്റത്തുവച്ചു ഒരുമിച്ചു കൂടുന്ന മൂന്നു കറുത്ത വരകൾ ഉണ്ടാകും; നടുവിലുള്ളത് വീതി കൂടിയതും വശങ്ങളിലുള്ളവ നേർത്തതും.

പെൺതുമ്പികൾ ഏകദേശം ആൺതുമ്പികളെപ്പോലെതന്നെയിരിക്കും. എന്നാൽ ഉരസ്സിലും ഉദരത്തിലും ചുവപ്പിനു പകരം മഞ്ഞ കലർന്ന തവിട്ടു നിറമായിരിക്കും. ഉദരം ആൺതുമ്പികളിൽനിന്നും വിഭിന്നമായി സിലിണ്ടറിന്റെ ആകൃതിയിലുള്ളതാണ്. കറുത്ത വരകൾ കൂടുതൽ വീതിയേറിയവയാണ്. ●

Reference: 1) Emiliyamma KG; Palot Md; Radhakrishnan C; Balakrishnan VC (2013). "Lyriothemis acigatsra: a new addition to the odonata fauna of Peninsular India". Taprobanica: The Journal of Asian Biodiverstiy. 5 (1): 73–4
2) The fauna of British India, including Burma and Ceylon, Odonata Vol. III, Page 265/267

വെള്ളച്ചാത്തൻ (*Grass Demon*), Photo/Baiju Paluvally

ശലഭചിത്രങ്ങൾ

വെള്ളച്ചാത്തൻ

ബൈജു പാലുവള്ളി

കാട്ടിലും നാട്ടിൻപുറങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലുമൊക്കെ കണ്ടുവരുന്ന ഒരു സാധാരണ ചിത്രശലഭമാണ് വെള്ളച്ചാത്തൻ Grass Demon (*Undaspes folus*). തുള്ളൽ ശലഭ (Hesperidae) കുടുംബത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു ശലഭമാണിത്. ഇന്ത്യ, നേപ്പാൾ, ഭൂട്ടാൻ, ബംഗ്ലാദേശ്, മ്യാൻമാർ, ശ്രീലങ്ക എന്നീ രാജ്യങ്ങളിൽ ഈ ചിത്രശലഭത്തെ കണ്ടുവരുന്നു. ഇവയുടെ ചിറകളവ് 40-48 മില്ലിമീറ്ററാണ്.

വെള്ളച്ചാത്തന്റെ മുൻ-പിൻ ചിറകുകളുടെ ഉപരിഭാഗം കറുപ്പുനിറമാണ്. പിൻ ചിറകിൽ ഒരു വലിയ വെളുത്ത അടയാളമുണ്ട്. മുൻ ചിറകിൽ പല ആകൃതിയിലും വലുപ്പത്തിലുമുള്ള കുറേ വെള്ള അടയാളങ്ങൾ കാണാം. ചിറകുകളുടെ അടിഭാഗം മുക്കാലും വെള്ള നിറമാണ്. കാൽ ഭാഗം ബ്രൗൺ നിറവും അതിൽ വെള്ള പൊട്ടുകളും കാണാം. ആൺ-പെൺ ശലഭങ്ങൾക്ക് നിറവ്യത്യാസമില്ല.

പുള്ളിച്ചാത്തനും വരയൻ ചാത്തനും വെള്ളച്ചാത്തന്റെ ആവാസവ്യവസ്ഥ പങ്കിടുന്ന രണ്ട് ശലഭങ്ങളാണ്. മഴക്കാലത്താണ് ഇവയെ കൂടുതലായി കണ്ടുവരുന്നത്. മഴ കഴിഞ്ഞുള്ള മാസങ്ങളിലും ഇവയെ കാണാമെങ്കിലും എണ്ണത്തിൽ താരതമ്യേന കുറവായിരിക്കും. നിത്യഹരിത വനങ്ങളിലേയും അർദ്ധ നിത്യഹരിത വനങ്ങളിലേയും പ്രകാശം പതിക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ ഇവയെ കണ്ടുവരുന്നു. വെള്ളച്ചാത്തൻ വളരെ ഉയരത്തിൽ പറക്കാറില്ല. വളരെ വേഗത്തിലാണ് പറക്കുന്നതെങ്കിലും ഇവയുടെ അധീന പ്രദേശം വിട്ടുപോകാറില്ല. പൂക്കളിൽ തേൻ

പുള്ളിച്ചാത്തനും വരയൻ ചാത്തനും വെള്ളച്ചാത്തന്റെ ആവാസവ്യവസ്ഥ പങ്കിടുന്ന രണ്ട് ശലഭങ്ങളാണ്. മഴക്കാലത്താണ് ഇവയെ കൂടുതലായി കണ്ടുവരുന്നത്. മഴ കഴിഞ്ഞുള്ള മാസങ്ങളിലും ഇവയെ കാണാമെങ്കിലും എണ്ണത്തിൽ താരതമ്യേന കുറവായിരിക്കും.

നുകരാൻ എത്താറുണ്ട്. വലിയ പൂക്കളിൽ നിന്നുപോലും തേൻ നുകരുന്നതിന് അനുയോജ്യമായ തുമ്പിക്കൈയാണ് (Proboscis) ഇവയ്ക്കുള്ളത്. രാവിലെയും വൈകുന്നേരവുമാണ് ഇവ കൂടുതൽ ഊർജ്ജസ്വലരാകുന്നത്. എന്നാൽ മറ്റ് സമയങ്ങളിലും ഇവയെ കാണാവുന്നതാണ്. വെള്ളച്ചാത്തൻ ശലഭങ്ങൾ വെയിൽ കായാറുണ്ട്. പിൻ ചിറകുകൾ തുറന്ന് ഭൂമിക്ക് സമാന്തരമായും അതിന് മുകളിൽ മുൻ ചിറകുകൾ ഒരു പ്രത്യേക കോണിലും പിടിച്ചിരുന്നാണ് വെയിൽ കായാറുള്ളത്. ചിലപ്പോൾ മുൻ-പിൻ ചിറകുകൾ പകുതി വിടർത്തിയിരുന്ന് വെയിൽ കായാറുണ്ട്. പക്ഷി കാഷ്ഠത്തിലും മൃഗങ്ങളുടെ വിസർജ്യത്തിലും വന്നിരുന്ന് നീരൂറ്റികുടിക്കാറുണ്ട്.

ചെടികളുടെ ഇലകളിൽ കാൽകൊണ്ട് സ്പർശിച്ചാണ് ആഹാരച്ചെടി കണ്ടെത്തുന്നത്. ഇലയുടെ മുകൾഭാഗത്തിരുന്ന് പിന്നറ്റം വളച്ച് ഒന്നോ രണ്ടോ മുട്ടകൾ ഇട്ടശേഷം പറന്നുപോകുന്നു. അർദ്ധഗോളാകൃതിയിലുള്ള മുട്ടക്ക് ചുവപ്പുനിറമായിരിക്കും. കുറച്ചു സമയം കഴിയുമ്പോൾ മുട്ടയുടെ മുകൾ ഭാഗത്തുമാത്രം അൽപം ചുവപ്പു നിറം അവശേഷിക്കുകയും ബാക്കി ഭാഗം വെള്ളനിറമായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. മുട്ട വിരിഞ്ഞാലുടൻ കുഞ്ഞു ലാർവ ഇല ചുരുട്ടി ഒരു കൂട് (Cell) ഉണ്ടാക്കി അതിനുള്ളിൽ സുരക്ഷിതമായി ഇരിക്കുന്നു. രാത്രിയിലും അതിരാവിലെയും കൂട്ടിൽ നിന്ന് പുറത്തു വന്ന് ഇല തിന്നുന്നു. മഴക്കാലത്ത് കൂടിനുള്ളിൽ വെള്ളം കെട്ടിനിന്നാലും ഇവ കൂട് ഉപേക്ഷിക്കാതെ ചത്തുപോകുന്നു. ലാർവയ്ക്ക് ഇളം പച്ച നിറമാണ്. ചെറിയ കറുത്ത തലയും മഞ്ഞ ഇടുങ്ങിയ കഴുത്തുമാണ്.

ആഹാരച്ചെടിയിലെ സെല്ലിൽ തന്നെ ലാർവ സമാധിയാകുന്നു. നീണ്ട പ്യൂപ്പയ്ക്ക് കുഴലാകൃതിയാണ്. തലയുടെ മുൻഭാഗത്ത് ത്രികോണാകൃതിയിൽ മുള്ളുപോലൊരു ഭാഗം പുറത്തേക്ക് തള്ളിനിൽക്കുന്നു. പ്യൂപ്പയ്ക്കും ലാർവയുടെ നിറം തന്നെയാണ്. കസ്തൂരിമഞ്ഞൾ, മലമഞ്ഞൾ, കാട്ടുമഞ്ഞൾ, ഇഞ്ചി, കല്ല്യാണസൗഗന്ധികം മുതലായ ചെടികളാണ് വെള്ളച്ചാത്തന്റെ ലാർവ ഭക്ഷണസസ്യങ്ങൾ. ●

ചിറകടികൾ

കരിമ്പൻ കാട്ടു ബുൾബുൾ

പ്രവീൺ ജെ.

ആഫ്രിക്കയിലെയും ഏഷ്യയിലെയും ഉഷ്ണമേഖലയിൽ കാണപ്പെടുന്ന പ്രമുഖ പക്ഷിവർഗ്ഗമാണ് ബുൾബുൾ. കാണപ്പെടുന്ന പ്രദേശങ്ങളിലൊക്കെ അവയുടെ സംഖ്യ വലുതായിരിക്കും. നമ്മുടെ പശ്ചിമഘട്ടത്തിലെ ഉയരം കൂടിയ മലനിരകളിൽ സാധാരണ കാണുന്ന ഒരു പ്രാദേശിക ബുൾബുളിനെ - കരിമ്പൻ കാട്ടുബുൾബുളിനെ (Square-tailed bulbul). വായനക്കാർക്ക് പരിചയപ്പെടുത്തട്ടെ. വൃക്ഷത്തലപ്പുകളിൽ നിന്നും വൃക്ഷത്തലപ്പു

കരിമ്പൻ കാട്ടുബുൾബുൾ (Square-tailed Bulbul), Photo/ Ribish Thomas

കളിലേക്ക് പാറിപ്പറക്കുന്ന ഇവ മിക്കപ്പോഴും വർണ്ണനാതീതമായ പരുക്കൻ ശബ്ദങ്ങൾ ഉച്ചസ്ഥായിയിൽ പുറപ്പെടുവിക്കാറുണ്ട്.

ഹിമാലയത്തിലും ദക്ഷിണപൂർവ്വേഷ്യയിലും കണ്ടുവരുന്ന കറുമ്പൻ ബുൾബുളുകളുടെ (Black Bulbul) ഒരു ഉപവിഭാഗമായി നമ്മുടെ കരിമ്പൻ കാട്ടു ബുൾബുളിനെ പലപ്പോഴും പരിഗണിക്കാറുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ പക്ഷി പശ്ചിമഘട്ടത്തിലും ശ്രീലങ്കയിലും മാത്ര മാണ് കാണപ്പെടുന്നത്. നമ്മുടെ നാട്ടിലെ ബുൾബുളുകളിൽ ഏറ്റവും വലുതാണിത്. പൊതുവെ ഇരുണ്ട ചാരനിറത്തിൽ കാണ പ്പെടുന്ന ഈ പക്ഷിക്ക് വളരെ കുറിയ ഒരു തലപ്പൂവ് ഉണ്ടായിരിക്കും. പക്ഷിയുടെ തല മിന്നിത്തിളങ്ങുന്ന കറുപ്പാണ്. കർണ്ണാവ രണവും കവിളുകളും ചാരനിറം കലർന്ന തവിട്ട്. ശരീരത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗം മങ്ങിയ നീല-സ്ലേറ്റ് നിറമായിരിക്കും. ചിറകുകളും വാലും മങ്ങിയ തവിട്ട് നിറത്തിൽ കാണ പ്പെടുന്നു. താടി പൊതുവെ ഇരുണ്ടതാണ്. തൊണ്ട, മാറ്, ശരീരത്തിന്റെ അടിഭാഗം ഇവയൊക്കെ മങ്ങിയ സ്ലേറ്റ്-ചാരനിറം. ഈ വർണ്ണവ്യത്യാസം വയറിന്റെ ഭാഗത്ത് ഏറ്റ വും വിളറിയിരിക്കും. മിഴിപടലത്തിന്റെ നിറം

മറ്റെല്ലാ ബുൾബുളുകളെയും പോലെ ഇവ യും പഴങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുന്നവയാണ്. വലിയ എണ്ണത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഇവ പലതരം ഫലങ്ങൾ ധാരാളം ഭക്ഷിക്കുന്നു. അങ്ങനെ അവ ഫലവൃക്ഷങ്ങളുടെ വംശവർദ്ധനയിൽ ഗണ്യമായ പങ്കുവഹിക്കുന്നു.

ചുവപ്പ് കലർന്നതോ, ഇരുണ്ട ഓറഞ്ചോ ആയിരിക്കും. കൊക്ക് അരുണിമ പടർന്ന ഓ റഞ്ച് നിറത്തിൽ. കാലുകളുടെ നിറം മഞ്ഞ കലർന്ന ചുവപ്പ്. പ്രായപൂർത്തിയെത്താത്ത പക്ഷികളുടെ നിറം കൂടുതൽ തവിട്ട് കലർന്ന താണ്. ശരീരത്തിന്റെ അടിഭാഗം വിളറിയിരി ക്കും. ഇവയുടെ സഹോദരസന്താനങ്ങളായ ഹിമലയൻ ബുൾബുളുകളിൽ നിന്ന് നമ്മുടെ പക്ഷികളെ വ്യത്യസ്തരാക്കുന്നത് വാലിന്റെ ആകൃതിയാണ്. നമ്മുടെ പക്ഷികളുടെ വാൽ ചതുരാകൃതിയിൽ കാണപ്പെടുമ്പോൾ ഹി മാലയത്തിലെ പക്ഷികളുടെ വാൽ കുറഞ്ഞ തോതിലാണെങ്കിലും രണ്ടായി പിളർന്നിരി ക്കുന്നു. ശ്രീലങ്കയിലെ കിളികൾ നമ്മുടെ പക്ഷികളെപ്പോലെതന്നെ. അവയ്ക്ക് ലേശം വലിപ്പം കൂടുതലാണെന്നുമാത്രം.

മറ്റെല്ലാ ബുൾബുളുകളെയും പോലെ ഇവ യും പഴങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കുന്നവയാണ്. വലിയ എണ്ണത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഇവ പലതരം ഫലങ്ങൾ ധാരാളം ഭക്ഷിക്കുന്നു. അങ്ങനെ അവ ഫലവൃക്ഷങ്ങളുടെ വംശവർദ്ധനയിൽ ഗണ്യമായ പങ്കുവഹിക്കുന്നു. ഒപ്പം വനങ്ങ ളുടെ വ്യാപ്തിയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. പൂക്കൾ ആഹരിക്കുന്ന ഇവ ചിലപ്പോൾ ഷഡ്പദ ങ്ങളെയും തിന്നാറുണ്ട്. കായ്കനികളും പൂന്തേനും ആഹാരമാക്കുന്ന മറ്റു കാട്ടുപ ക്ഷികൾക്കൊപ്പം ഇവയും ചേരാറുണ്ട്. ദക്ഷി ണേന്ത്യയിലെ ചോലക്കാടുകളിൽ സമൃദ്ധ മായ കരിമ്പൻ ബുൾബുളുകൾ 1,000 മീറ്റർ ഉയരമുള്ള പ്രദേശങ്ങൾ മുതൽ മലകളുടെ ഉച്ചിവരെ വ്യാപകമായി കാണപ്പെടുന്നു.

പൊതുവെ സ്ഥിരവാസികളായ ഈ പക്ഷികൾ മഴയുടെ ഏറ്റക്കുറച്ചിലനുസരിച്ച് അലഞ്ഞുതിരിയാറുണ്ട്. മലമ്പ്രദേശങ്ങളിൽ കനത്ത മൺസൂൺ മഴ പെയ്യുമ്പോൾ ഇവ ചിലപ്പോൾ ആ സ്ഥലങ്ങൾ ഉപേക്ഷിച്ച് 100 മീറ്റർ ഉയരത്തിലുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ വരെ എത്തിപ്പെട്ടേക്കാം. ഒരു കാട്ടുപക്ഷിയെന്ന് നിസ്സംശയം പറയാമെങ്കിലും ഇവയെ ചില പ്പോൾ കൃത്രിമ വനങ്ങളിലും ഒരു പക്ഷേ, ചായത്തോട്ടങ്ങളിലെ വലിയ മരങ്ങളിൽ പോ ലും കണ്ടെത്താൻ കഴിയും.

ഇവ നമ്മുടെ കാടുകളിൽ പ്രജനനം നടത്തുന്നത് ജനുവരി മുതൽ ജൂൺ വരെ യാണ്. ഏപ്രിൽ-മെയ് മാസങ്ങളിൽ പ്രജന നം മൂർദ്ധന്യത്തിലെത്താറുണ്ട്. ഇക്കാലത്ത് ഇവ രണ്ട് പ്രാവശ്യം സന്താനോത്പാദനം നടത്തുന്നു. തുറന്ന ചെറിയൊരു കോപ്പയു ടെ ആകൃതിയിലുള്ള കൂടിന്റെ നിർമ്മാണ ത്തിനു വേണ്ട അസംസ്കൃത വസ്തുക്കൾ ഉണങ്ങിയ പുല്ലും വേരും കൽപായലുമാണ്. സാധാരണ അഞ്ച് മുതൽ എട്ട് മീറ്റർ വരെ ഉയരത്തിൽ നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്ന കൂടുകൾ ചിലപ്പോൾ ഒരു മീറ്റർ ഉയരത്തിൽ പോലും കാണാൻ കഴിയും. സൈലന്റ്‌വാലിയിൽ ഇവ കൂടൊരുക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന വൃക്ഷ ങ്ങൾ നീരച്ചല്ലി, വെള്ളത്തലച്ചെടി എന്നിവ യാണ്. ഒരു തവണ രണ്ട് മുട്ടകൾ ഇടുന്നു. ഏതാണ്ട് പതിമൂന്ന് ദിവസമാണ് അടയി രിക്കൽ. കുഞ്ഞുങ്ങൾ മറ്റൊരു പന്ത്രണ്ട് ദിവസത്തിൽ പറക്കമുറ്റുന്നു. മറ്റ് ജീവികൾ ഇവയുടെ മുട്ടകളേയും കുഞ്ഞുങ്ങളേയും വലിയ തോതിൽ ആഹരിക്കുന്നതിനാൽ ഇവയുടെ മൊത്തത്തിലുള്ള വംശവർദ്ധന പരിമിതമാണ്.

കരിമ്പൻ ബുൾബുളുകൾ അവശിഷ്ട വനങ്ങൾ പോലും താവളമാക്കുന്നതിനാ ലും അവയുടെ ചലനക്ഷമത കൂടുതലായ തിനാലും വനങ്ങളുടെ നാശം ഇവയ്ക്ക് ഉടനെയൊന്നും വെല്ലുവിളി ഉയർത്തുമെന്ന് തോന്നുന്നില്ല. കാലാവസ്ഥയിലെ വ്യതിയാനം അടക്കം ദീർഘകാല പഠനത്തിന് ഉതകുന്ന പക്ഷിയാണ് കരിമ്പൻ ബുൾബുൾ. വേഗ ത്തിൽ കണ്ടെത്താനും തിരിച്ചറിയാനും കഴിയുന്ന ഈ പക്ഷികൾ ഒരു സ്ഥലത്ത് വലിയ തോതിൽ കാണപ്പെടുന്നു. ഇവയുടെ എണ്ണത്തിൽ കുറവുണ്ടായാൽ എളുപ്പത്തിൽ കണ്ടെത്താൻ കഴിയും. ഇവയുടെ ദക്ഷി ണ-പശ്ചിമ ഇന്ത്യയിലെ സാന്ദ്രത കുറഞ്ഞ വ്യാപനം ഇ-ബേർഡ് പഠനത്തിൽ വെളിപ്പെ ട്ടിട്ടുള്ളതാണ്. ഈ കണ്ടെത്തൽ ഭാവി പഠന ങ്ങൾക്ക് നല്ലൊരു അടിത്തറയായിരിക്കും.

മിക്ക പക്ഷിനിരീക്ഷകരും പഠനങ്ങൾക്ക് അടിസ്ഥാനമാക്കുന്നത് ദുർലഭവും വംശ നാശഭീഷണി നേരിടുന്നതുമായ പക്ഷികളെ യാണ്. കരിമ്പൻ കാട്ടു ബുൾബുളിനെപ്പോ ലെ സാധാരണമായ പക്ഷികളെക്കുറിച്ച് പ ഠിക്കുന്നത് കൂടുതൽ ഫലം തരുന്നതും ശാസ്ത്രത്തിന് കൂടുതൽ ഉപയോഗപ്രദവും ആയിരിക്കും. ●

സസ്യജാലകം

കാട്ടാത്ത

വി.സി. ബാലകൃഷ്ണൻ

⊕ കാട്ടാത്ത (Mangrove Apple), Photos/VC Balakrishnan

ഇരുപത് വർഷം മുമ്പ് ഇന്ത്യയിലാദ്യമായി ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ പ്രമാണപത്രം തയ്യാറാക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പങ്കെടുക്കുന്ന സമയത്താണ് കണ്ണൂർ ജില്ലയിലെ പട്ടുവം ഗ്രാമത്തിൽ കണ്ടൽ വനങ്ങൾക്കിടയിൽ 'കാട്ടാത്ത' ആദ്യമായി ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുന്നത്. ആത്തച്ചക്ക വൃക്ഷത്തെ പോലെ തന്നെ, എന്നാൽ കൂടുതൽ മിനുപ്പുള്ള ഇലകളും കായ്കളുമുള്ള ഈ സസ്യം പട്ടുവത്ത് അറിയപ്പെട്ടിരുന്നത് ചക്കക്കണ്ടൽ എന്നായിരുന്നു.

കേരളത്തിൽ കണ്ണൂർ, കോഴിക്കോട്, എറണാകുളം, ആലപ്പുഴ, കോട്ടയം, കൊല്ലം, തിരുവനന്തപുരം ജില്ലകളിലെ കണ്ടൽ വനങ്ങളിൽ വളരുന്ന ഒരു കണ്ടൽ കൂട്ടാളി (Mangrove associate) യാണ് ഈ ചെറുവൃക്ഷം. തെക്കേ അമേരിക്കയിലും വെസ്റ്റിൻഡീസിലും സ്വാഭാവികമായി വളർന്നിരുന്ന ഈ വൃക്ഷം മറ്റ് നാടുകളിൽ നട്ടുവളർത്താൻ തുടങ്ങി. ആ നാടുകളിലെല്ലാം തന്നെ ഈ സസ്യം വ്യാപകമാവുകയും ചെയ്തു.

കണ്ണൂർ ജില്ലയിലെ കുറ്റിക്കോൽ പുഴയുടെ തീരങ്ങളിലും കുപ്പംപുഴയുടെ തീരങ്ങളിലുമുള്ള ഏഴോം, വെള്ളിക്കീൽ, പട്ടുവം, കുറ്റിക്കോൽ എന്നീ പ്രദേശങ്ങളിലാണ് ഇത് വ്യാപകമായി കണ്ടുവരുന്നത്. 10 മീറ്റർ വരെ ഉയരത്തിൽ വളരുന്ന ഈ ചെറുവൃക്ഷത്തിന്റെ ഇലകൾക്ക് 6-20 സെന്റിമീറ്റർ നീളവും 3-8 സെന്റിമീറ്റർ വീതിയും ഉണ്ട്. ഇല ഞെട്ടിന് 8-20 മില്ലിമീറ്റർ നീളം കാണും. ഇലകൾ ഏകാന്തര ക്രമത്തിൽ വിന്യസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. തടിക്ക് ചാരനിറമാർന്ന ഇരുണ്ട നിറമാണ്. ജനുവരി-ഏപ്രിൽ മാസങ്ങളിലാണ് പൂക്കുന്നത്. പത്രകക്ഷങ്ങളിലോ ശാഖാഗ്രങ്ങളിലോ ആണ് പൂക്കൾ കാണപ്പെടുന്നത്. ദ്വിലിംഗ പുഷ്പങ്ങൾക്ക് മഞ്ഞ

കേരളത്തിൽ ഇതിന്റെ പഴം ഉപയോഗിക്കാറില്ലെങ്കിലും മാലിദ്വീപിലെ ആളുകൾ ഇതുപയോഗിച്ച് ജാം, സ്ക്വാഷ്, ജ്യൂസ് എന്നിവ തയ്യാറാക്കാറുണ്ട്.

കലർന്ന പച്ചനിറമോ ക്രീം നിറമോ ആണ്. പുഷ്പവൃന്തത്തിന് 15-20 മില്ലിമീറ്റർ നീളം കാണും. വിദളങ്ങൾ മൂന്ന്, ദളങ്ങൾ രണ്ട് ചുറ്റുകളിലായി മൂന്ന് വീതം ക്രമീകരിച്ചുവച്ചിരിക്കുന്നു. ദളങ്ങൾക്ക് അൽപം കട്ടിയുണ്ട്. കേസരങ്ങൾ അനേകമുണ്ട്. മിനുസമുള്ള പ്രതലത്തോടുകൂടിയ സംയുക്തഫലത്തിന് ആത്തപ്പഴത്തോളം വലുപ്പമുണ്ട്. സെപ്റ്റംബർ-ഡിസംബർ മാസങ്ങളിൽ ഫലങ്ങൾ മൂപ്പെത്തുകയും പഴുത്ത് വീഴുകയും ചെയ്യുന്നു. മഞ്ഞനിറമുള്ള കാമ്പിനുള്ളിൽ ധാരാളം കറുത്ത വിത്തുകൾ കാണാം. ഒരു കായ്ക്കുള്ളിൽ 200-300 വിത്തുകൾ ഉണ്ടാകാറുണ്ട്.

ചക്കക്കണ്ടൽ, കടലാത്ത, ലങ്കപ്പഴം എന്നീ പേരുകളിലും അറിയപ്പെടുന്ന കാട്ടാത്തയുടെ ശാസ്ത്രനാമം *Annona glabra* എന്നാണ്. ആത്തയും സീതപ്പഴവും ഉൾപ്പെടുന്ന Annonaceae കുടുംബത്തിൽപ്പെടുന്നു. Aligator Apple, Mangrove Apple, Swamp Apple, Monkey Apple, Pond Apple തുടങ്ങിയ പേരുകൾ ഇംഗ്ലീഷിലുണ്ട്.

കേരളത്തിൽ ഇതിന്റെ പഴം ഉപയോഗിക്കാറില്ലെങ്കിലും മാലിദ്വീപിലെ ആളുകൾ ഇതുപയോഗിച്ച് ജാം, സ്ക്വാഷ്, ജ്യൂസ് എന്നിവ തയ്യാറാക്കാറുണ്ട്. വിത്തിൽ വിഷാംശമുണ്ടെന്ന് കരുതപ്പെടുന്നതിനാൽ കീടനാശിനിയായി ഉപയോഗിക്കാറുണ്ട്. ചൈനയിൽ ഇതിന്റെ ഇലകൾ ബ്രോങ്കൈറ്റിസ് എന്ന രോഗത്തിന് ഔഷധമായി ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. അടുത്തകാലത്തായി നടത്തിയ ചില പഠനങ്ങൾ പ്രകാരം കാട്ടാത്തയുടെ ഇലയിലും തൊലിയിലും ക്യാൻസർ രോഗത്തെ പ്രതിരോധിക്കാൻ ശേഷിയുള്ള ചില ഘടകങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നാണ് അറിയുന്നത്.

കുയിൽ, ചിന്നക്കുട്ടുറുവൻ തുടങ്ങിയ പക്ഷികൾ കാട്ടാത്തയുടെ പഴങ്ങൾ ഭക്ഷിക്കാറുണ്ട്. വിറവാലൻ (Tailed Jay) എന്ന ചിത്രശലഭത്തിന്റെ ലാർവകൾ കാട്ടാത്തയുടെ ഇലകൾ ആഹരിക്കാറുണ്ട്.

വിത്തുകൾക്ക് മുളയ്ക്കാനുള്ള ശേഷി കൂടുതലായതിനാൽ ഒരു പ്രദേശത്തുതന്നെ കാട്ടാത്ത മരങ്ങൾ വളരെ പെട്ടെന്ന് വ്യാപിക്കാറുണ്ട്. ●

ഉരഗങ്ങൾ

അരണകൾ

അരണ (Common Keeled Skink) Photos/Dr Mohammed Jafer Palot

ഡോ. മുഹമ്മദ് ജാഫർ പാലോട്ട്

നമുക്ക് ഏറെ സുപരിചിതമായ ഉരഗജീവികളിലൊന്നാണ് അരണ (Common Keeled Skink, *Eutropis carinata*). Scincidae എന്ന അരണ കുടുംബത്തിൽ ഇന്ത്യയിൽ 18 ഇനങ്ങൾ കാണുന്നതിൽ അഞ്ചിനം നമ്മുടെ കേരളത്തിലുമുണ്ട്. നമ്മുടെ വീട്ടുവളപ്പിലും കാട്ടിലും കുന്നിൻപുറത്തും അരണകളെ കാണാം. മനുഷ്യവാസമുള്ളിടങ്ങളോട് ഏറെ പ്രതിപത്തിയുണ്ട്. ചപ്പുചവറുകൾ നിറഞ്ഞ തറയിൽ കഴിയുന്നതാണിഷ്ടം. തരംകിട്ടിയാൽ കുത്തനെയുള്ള മതിലിൽ കയറി കെട്ടിടങ്ങളിലെ രണ്ടാംനിലയിൽ വരെ ഇരതേടിയിറങ്ങാറുണ്ട്. കഴുത്തില്ലാത്ത നീണ്ട ശരീരം, ചെറിയ കണ്ണുകൾ, ശൽക്കങ്ങൾ നിറഞ്ഞ ദേഹം എന്നിവ പാമ്പാണെന്ന് തെറ്റിദ്ധരിക്കാൻ ഇട നൽകാറുണ്ട്. പാമ്പിനെപ്പോലെയുള്ളതിനാൽ തമിഴ്നാട്ടിൽ 'പാമ്പുറാണി' എന്നൊരു വിളിപ്പേരുമുണ്ട്. ദേഹത്തിനിരുവശത്തുമായി മഞ്ഞ കലർന്ന സ്വർണ്ണനിറത്തിലുള്ള വരകളും കണ്ണിനു പുറകിലായി വാലു വരെ നീണ്ടു പോകുന്ന ചോക്ലേറ്റ് കലർന്ന തവിട്ട് നിറത്തിലുള്ള പട്ടയും ഇവയെ ഏറെ ഭംഗിയുള്ളവയാക്കുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിൽ ഗോൾഡൻ സ്കിൻക് (Golden Skink) എന്നൊരു പേരുമുണ്ട്. ഇവയുടെ യഥാർത്ഥ ഭംഗി വ്യക്തമാക്കുന്നത് നല്ല വെയിലത്ത് വെങ്കലനിറമുള്ള ശൽക്കങ്ങൾ തിളങ്ങി നിൽക്കുമ്പോഴാണ്. ഇന്ത്യക്കു പുറമെ നേപ്പാൾ, ബംഗ്ലാദേശ്, മാലിദ്വീപ്, ശ്രീലങ്ക എന്നീ രാജ്യങ്ങളിലും ഈ അരണയുണ്ട്.

കരിയിലകൾക്കിടയിലും പുൽമേടുകളിലുമാണ് ആഹാരം തേടിയിറങ്ങാറുള്ളത്. പുൽച്ചാടികൾ, വണ്ടുകൾ, ചീവിടുകൾ, ചിലന്തികൾ, മണ്ണിര, ഒച്ച്, തേരട്ട എന്നിവയാണ് പ്രധാനഭക്ഷണം. തരം കിട്ടിയാൽ പല്ലിക്കുഞ്ഞുങ്ങളേയും അകത്താക്കാറുണ്ട്. മഴക്കാലത്താണ് പ്രജനനം. മണ്ണിൽ കുഴിയുണ്ടാക്കി ഒരു പ്രാവശ്യം രണ്ടു മുതൽ 20 മുട്ടകൾ വരെയിടുന്നു. വിരിഞ്ഞിറങ്ങുന്ന കുഞ്ഞുങ്ങൾക്ക് 1.3 സെന്റിമീറ്റർ വരെ വലിപ്പമുണ്ടാകും.

പാമ്പിനെപ്പോലിരിക്കുന്ന തലയും ശരീരവുമുള്ളതിനാൽ അരണകളെ വളരെയധികം ഭീതിയോടെയാണ് ആളുകൾ നോക്കിക്കാണുന്നത്. അരണ കടിച്ചാൽ ഉടനെ മരണമെന്നാണ് ഒട്ടുമിക്ക നാടുകളിലും പ്രചാരത്തിലുള്ളത്. യഥാർത്ഥത്തിൽ കടിക്കാനുള്ള മൂർച്ചയേറിയ പല്ലുകളോ വിഷമോ ഈ പാവം അരണകൾക്കില്ല. പ്രാണികളെ ആഹരിക്കാനുള്ള ഇവയുടെ ഇളംപല്ലുകൊണ്ടുള്ള കടി കിട്ടിയാൽ തന്നെ ഇക്കിളി മാത്രമാണുണ്ടാവുക. മഹാ മറവിക്കാരനാണെന്ന അപഖ്യാതിയും അരണകൾക്കുണ്ട്. കടിക്കാനായി എത്തുന്ന അരണ അരയടി നീങ്ങുമ്പോഴേക്കും മറവി കാരണം തിരിച്ചു പോവുമത്രേ! മറവിക്കാരെ കളിയാക്കാൻ 'അരണബുദ്ധി' എന്ന പ്രയോഗവും നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പ്രചാരത്തിലുണ്ട്.

കടിക്കാനുള്ള മൂർച്ചയേറിയ പല്ലുകളോ വിഷമോ ഈ പാവം അരണകൾക്കില്ല. പ്രാണികളെ ആഹരിക്കാനുള്ള ഇവയുടെ ഇളംപല്ലുകൊണ്ടുള്ള കടി കിട്ടിയാൽ തന്നെ ഇക്കിളി മാത്രമാണുണ്ടാവുക.

ഈയടുത്ത കാലത്തായി അരണകൾ നമ്മുടെ വീട്ടുപറമ്പുകളിൽ നിന്നും അപ്രത്യക്ഷമായി തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. കരിയിലകൾ വീണ് കിടക്കുന്ന വീട്ടുവളപ്പുകൾ ഇല്ലാതായതും ഒളിച്ചിരിക്കാനുള്ള ഇടങ്ങൾ കുറഞ്ഞതും ഇവയുടെ എണ്ണത്തിൽ കുറവുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഒട്ടുമിക്ക പക്ഷികളുടേയും കീരി, പാമ്പ് എന്നിവയുടെയും പ്രധാന ഇരയാണ് അരണകൾ. ശത്രുക്കളിൽ നിന്ന് രക്ഷപ്പെടാൻ പല്ലികളെ പോലെ വാൽപൊട്ടിച്ച് തലയൂരി രക്ഷപ്പെടുന്ന വിദ്യ അരണകൾക്കുമുണ്ട്. ഇത്തരത്തിൽ വാൽ മുറിഞ്ഞ് പുനരുത്ഭവിച്ചതായുള്ള അരണകളെ കണ്ടിട്ടുമുണ്ട്. എന്നാൽ ഇരട്ടവാലുള്ള ഒരു അരണയെ അഞ്ചാറുവർഷം മുമ്പ് കോഴിക്കോട് നിന്നും കിട്ടിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ●

ഇരട്ടവാലുള്ള അരണ (Common Keeled Skink) Photos/Dr Mohammed Jafer Palot

ഉഭയജീവികൾ

ബെഡോം ഇലത്തവള

സന്ദീപ് ദാസ്

ആദ്യ ലക്കങ്ങളിൽ പരിചയപ്പെട്ട പച്ച നിറത്തിലുള്ള ഇലത്തവളകൾ ആയ ജയറാമി ഇലത്തവളയും ബോബിങ്ങ രി ഇലത്തവളയും പോലെ ഇളം പച്ച നിറത്തിൽ പശ്ചിമഘട്ടത്തിന്റെ കേരള-തമിഴ്നാട് ഭാഗങ്ങളിൽ കണ്ടു വരുന്ന ഒരിനം ആണ് ബെഡോം ഇലത്തവള (*Raorchestes beddomii*). ലോകത്തിൽ പശ്ചിമഘട്ടത്തിൽ അഗസ്ത്യ മല മലനിരകൾ തുടങ്ങി മൂന്നാർ വരെയുള്ള, സമുദ്ര നിരപ്പിൽ നിന്ന് ആയിരം മീറ്റർ മുകളിലുള്ള വനപ്രദേശങ്ങളിൽ കാടിനോട് ചേർന്ന് പുൽമേട്ടിലും കാടിന്റെ അതിരുകളിലും മൂന്നാറിൽ ചായത്തോട്ടങ്ങളിലും കാണുന്ന ബെഡോം ഇലത്തവള മഴക്കാലത്ത് നിലത്തു നിന്ന് ഒന്ന്-രണ്ട് മീറ്റർ ഉയരത്തിൽ കുറ്റിച്ചെടികളിൽ ഇരുന്നു കരയുന്നത് കാണുവാൻ സാധിക്കും. മറ്റ് ഇലത്തവളകളെ അപേക്ഷിച്ച് വലിയ ഒരു പ്രദേശത്തു ഇവയെ കാണുവാൻ സാധിക്കും എങ്കിലും അഗസ്ത്യമലയിലെ ബെഡോം ഇലത്തവളകൾക്ക് കണ്ണുകൾ ചോര നിറവും, ചെങ്കോട്ട ഗ്യാപ്പിന് വടക്ക്

വശത്ത് അച്ചൻകോവിൽ മലനിരകൾ തുടങ്ങി മേഘമല വരെ ഉള്ളവയ്ക്ക് വെള്ളി കലർന്ന ചെമ്പ് നിറവും, ആനമല മല നിരകളിൽ ഉള്ളവയ്ക്ക് ചുവപ്പ് നിറവും ആണ്. ഇത്ര വ്യത്യാസങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിലും ജനിതക പഠനങ്ങൾ ഇവ മൂന്നും ഒരേ സ്പീഷീസ് ആയിട്ടാണ് കണക്കാക്കിയിട്ടുള്ളത്. കേരളത്തിൽ നെയ്യാർ പേപ്പാറ വന്യജീവി സങ്കേതം തുടങ്ങി ശെന്തുരുണി വന്യജീവി സങ്കേതം, പെരിയാർ കടുവ സങ്കേതം, ഇരവികുളം ദേശീയോദ്യാനം, ആനമുടി, പാമ്പാടും ഷോല ദേശീയോദ്യാനം ഇവിടെയൊക്കെ ഇവയെ കണ്ടു വരുന്നു. മറ്റ് ഇലത്തവളകളെ പോലെ തന്നെ ഇരുപതു തൊട്ടു മുപ്പതു വരെ വരുന്ന മുട്ടകൾ വിരിഞ്ഞു വരുന്നത് തവള കുഞ്ഞുങ്ങൾ ആയാണ് (Direct Developers).

തവളയെ കാണുമ്പോൾ തന്നെ ആദ്യം നമ്മുടെ ശ്രദ്ധ ആകർഷിക്കുന്നത് അവയുടെ ചുവന്ന കണ്ണുകൾ (മേഘമലയിൽ ആണെങ്കിൽ നീലനിറത്തിലുള്ള വൃത്തത്തിനുള്ളിൽ വെള്ളി കലർന്ന് ചെമ്പ് നിറമുള്ള കണ്ണുകളും) ആണ്. മൂന്ന് മലനിരകളിലും കാണുന്നവയിൽ കണ്ണുകളിൽ ഉള്ള നിറവ്യത്യാസവും മേഘമല നിരകളിൽ ഉള്ളവയുടെ ശരീരത്തിനടിവശം വായ മുതൽ കഴുത്തു വരെ ഉള്ള മഞ്ഞ നിറവും ഒഴിച്ചാൽ, ബാക്കിയുള്ള ഇടങ്ങളിലെ നിറങ്ങളിലും ആൺ തവളകളുടെ കരച്ചിലിലും ആവാസ വ്യവസ്ഥയിലും ഒന്നും വ്യത്യാസം ഇല്ല. ശരീരത്തിന് മുകൾ വശം മുഴുവൻ ഇളം പച്ച നിറത്തിൽ ആണ്. ചില തവളകളിൽ ഈ പച്ചയിൽ നീല അടയാളങ്ങളും കാണുവാൻ സാധിക്കും. ശരീരത്തിനടിവശം ക്രീം കലർന്ന വെള്ള നിറമാണ്. മുകൾ വശത്തെ പച്ച നിറം ശരീരത്തിനടിവശത്തേക്കു ചേരുന്നിടം ഇളം നീല നിറത്തിലാണ്. വശങ്ങളിലും വയറിലും ചെറിയ ഗ്രന്ഥികൾ പോലുള്ള തടിപ്പുകളും കാണുവാൻ സാധിക്കും . ചെറിയ കുരുക്കളോട് കൂടിയ പച്ച നിറമുള്ള കൈകാലുകളുടെ അഗ്രഭാഗങ്ങൾ (ഡിസ്കസ്) കൂടാതെ വിരലുകളുടെ അതിരുകളും വിരലുകൾക്കിടയിലെ ചെറിയ രീതിയിൽ ഉള്ള ത്വക്കും മഞ്ഞ നിറത്തിലാണ്. ആൺ തവളകളുടെ സ്വന സഞ്ചിയുടെ (Vocal Sac) മുകൾ ഭാഗം ശരീരത്തിന് മുകൾ വശത്തെ പച്ച കലർന്ന മഞ്ഞ ഇറങ്ങി വരുന്നത് ക്രമേണ മങ്ങി കഴുത്തിലേക്കെത്തുമ്പോൾ ക്രീം കലർന്ന വെള്ള നിറമാകും. മേഘമലയിൽ കാണുന്നവയിൽ സ്വന സഞ്ചിയിൽ മഞ്ഞ അടയാളങ്ങളും മറ്റു പ്രദേശങ്ങളിൽ വെള്ള അടയാളങ്ങളും കാണാം. പശ്ചിമഘട്ടത്തിൽ മാത്രം കാണുന്ന ഇവയെ ഐ.യു.സി.എൻ. ചുവപ്പ് പട്ടികയിൽ Near Threatened വിഭാഗത്തിൽ ആണ് പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്. ●

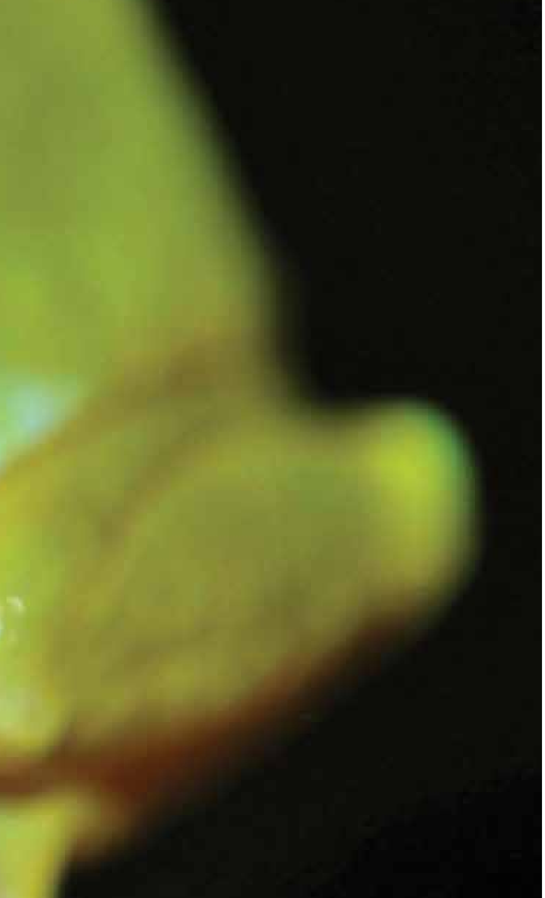

ബെഡോം ഇലത്തവള *(Raorchestes beddomii)* Photos/Sandeep Das

കേരളത്തിൽ നെയ്യാർ പേപ്പാറ വന്യജീവി സങ്കേതം തുടങ്ങി ശെന്തുരുണി വന്യജീവി സങ്കേതം, പെരിയാർ കടുവ സങ്കേതം, ഇരവികുളം ദേശീയോദ്യാനം, ആനമുടി, പാമ്പാടും ഷോല ദേശീയോദ്യാനം ഇവിടെയൊക്കെ ഇവയെ കണ്ടു വരുന്നു.

അസാധാരണനായ ഒരു സാധാരണ കടൽക്കാക്ക

അരുൺ ഭാസ്കരൻ

⊕ കോമൺ ഗൾ Common Gull, Photo/Arun Bhaskaran

ഏഷ്യയുടെയും അമേരിക്കയുടെയും വടക്കൻ ഭാഗങ്ങളിലും യൂറോപ്പിലും സാധാരണയായി കാണാറുള്ള ഒരു പക്ഷിയാണ് കോമൺ ഗൾ അഥവാ മ്യൂ ഗൾ. മറ്റു പല സ്പീഷിസുകളിൽപ്പെട്ട കടൽകാക്കകളും ശിശിരകാല ദേശാടകരായി ഇന്ത്യയിൽ എത്താറുണ്ടെങ്കിലും കോമൺ ഗൾ ഇന്ത്യയിലെത്തിയതായി വിരലിലെണ്ണാവുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾ മാത്രമാണ് രേഖകളിലുള്ളത്. അതിൽ ഒന്നൊഴികെ എല്ലാം ഗുജറാത്ത്, ഹിമാചൽ, ഉത്തരപ്രദേശ്, ഡൽഹി, ഉത്തരാഖണ്ഡ് എന്നീ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നാണ്. രണ്ടു തവണ ഇവയെ ഗോവയിൽ നിന്നും കണ്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഉപദ്വീപിൽ മറ്റൊരിടത്തും ഈ പക്ഷിയെ കണ്ടതായി രേഖകളില്ല എന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്.

2016 സെപ്റ്റംബർ മുതൽ 2017 മാർച്ച് വരെ നീളുന്ന ശിശിര ദേശാടനക്കാലത്ത് മലപ്പുറം ജില്ലയിലെ പൊന്നാനിക്കടപ്പുറത്ത് (Latitude : 10.7677201, Longitude : 75.9259013) ധാരാളം കടൽക്കാക്കകൾ വന്നെത്തി. ഏറെയും വിഭാഗത്തിൽ പെട്ട ഹ്യൂഗ്ലീൻ, സ്റ്റെപ്പി കടൽക്കാക്കകൾ. വിരളമായി ചെറിയ കടൽക്കാക്കകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അക്കാലത്ത് പല ദിവസങ്ങളിലും രാവിലെയും വൈകുന്നേരങ്ങളിലും നട്ടുച്ചയ്ക്കുമൊക്കെ ഞാൻ പൊന്നാനി കടപ്പുറത്ത് നിരീക്ഷണത്തിനായി എത്താറുണ്ടായിരുന്നു.

2017 ഫെബ്രുവരി രണ്ടാം തീയതി വൈകുന്നേരം നിരീക്ഷണത്തിനായി കടപ്പുറത്തെത്തിയപ്പോൾ പതിവുപോലെ കടൽക്കാക്കകളെ കണ്ടു. കടൽത്തീരത്തും തൊഴിലാളികൾ മീനുണക്കുന്ന ചാപ്പയ്ക്കരികിലും അവ ഇര തേടി നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മീഞ്ചാപ്പയ്ക്കരികെ ഇര തേടുന്ന കടൽക്കാക്കകളിൽ വലുപ്പം തീരെ കുറഞ്ഞ ഒരു പക്ഷി സ്വാഭാവികമായും എന്റെ ശ്രദ്ധയിൽ പെട്ടു. ഒറ്റനോട്ടത്തിൽ ചെറിയ കടൽക്കാക്ക (ബ്ലാക്ക് ഹെഡഡ് ഗൾ) ആണെന്ന് തോന്നി. പതിവുപോലെ ചിത്രങ്ങൾ എടുത്തു. ഒരു ഹ്യൂഗ്ലീൻ കടൽക്കാക്കയും ഇപ്പറഞ്ഞ കുഞ്ഞൻകാക്കയും ഒന്നിച്ചു വന്ന ഫ്രെയിമും കിട്ടി.

അന്നത്തെ എന്റെ നിരീക്ഷണപ്പട്ടികയിൽ ഒരു അസുരക്കിളിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. ജില്ലയിൽ ആദ്യമായിട്ടാണ് അവയെ കാണുന്നത്. ആ ഒരു സന്തോഷത്തിൽ ഞാൻ ഒരു അബദ്ധം കാണിച്ചു. അപലക്ഷണങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും ഈ പക്ഷിയെ ചെറിയ കടൽക്കാക്ക എന്ന് ജാതി തിരിച്ചു. സോഷ്യൽ മീഡിയയിൽ ചർച്ച ചെയ്യാമായിരുന്നു. പക്ഷേ, ചെയ്തില്ല. എന്നും കടൽക്കാക്ക മാത്രം മതിയോ, ഇടയ്ക്കൊക്കെ ഒരു ഷ്രൈക്കും ചർച്ചയ്ക്കിടണ്ടേ എന്നാവാം ഞാൻ അന്ന് കരുതിയത്. തുടർന്ന് ഇ-ബേർഡിൽ

ഇതൊരു ചെറിയ സംഗതി ആയിരുന്നില്ല. കേരളത്തിന്റെ പക്ഷിക്കണക്കിലേയ്ക്ക് ഒരു പക്ഷി കൂടി വന്നു ചേരുകയായിരുന്നു. പോരെങ്കിൽ നേരത്തെ പറഞ്ഞ പോലെ ഇന്ത്യയിൽ തന്നെ വിരളമായ ഒരു പക്ഷി. അതു പറന്നെത്തിയതാവട്ടെ ഒട്ടും പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത വിധത്തിൽ.

ഈ ലിസ്റ്റ് ചേർത്തു. അതോടൊപ്പം ഈ കുഞ്ഞിക്കടൽക്കാക്കയുടെ ഒരു ഫോട്ടോയും ഒന്നിച്ചുചേർത്തു. ഇ-ബേർഡിന് ഒരു റിവ്യൂവിങ് സിസ്റ്റം ഉണ്ട്. ഇന്ന പ്രദേശത്ത് ഇന്നയിന്ന പക്ഷികളെയാണ് സാധാരണ കാണുന്നത് എന്ന് അവർക്കൊരു കണക്കുണ്ട്. പൊന്നാനി അങ്ങാടിയിൽ വെച്ച് ഞാനൊരു കോഴിവേഴാമ്പലിനെ കണ്ടു എന്ന് റിപ്പോർട്ട് ചെയ്താൽ ഇ-ബേർഡ് അത് അംഗീകരിക്കണമെങ്കിൽ തെളിവു വേണം. ഇത്തരം റിപ്പോർട്ടുകൾ അവർ പുനഃപരിശോധനയ്ക്കായി മാറ്റിവെയ്ക്കും. പരിശോധകൻ നിരീക്ഷകനുമായി ചർച്ച ചെയ്ത് റിപ്പോർട്ടിൽ തീരുമാനമെടുക്കും. അതുവരെ ആ റിപ്പോർട്ട് പബ്ലിക് ഡാറ്റ ആവില്ലെന്ന് സാരം. പക്ഷേ പൊന്നാനിയിൽ വെച്ച് കണ്ടതായി ഞാൻ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തത് ഒരു ചെറിയ കടൽക്കാക്ക ആയിരുന്നു. ദേശാടനക്കാലത്ത് സ്വാഭാവികമായും ഒരു കടൽത്തീരത്ത് ഉണ്ടാവുന്ന പക്ഷി. അതുകൊണ്ട് ഈ റിപ്പോർട്ട് റിവ്യൂ ലിസ്റ്റിലും എത്തിയില്ല.

മാസങ്ങൾക്ക് ശേഷം മൊറോക്കോ-പോർച്ചുഗീസ് പക്ഷിനിരീക്ഷകനും ഇ-ബേർഡ് പരിശോധകനുമായ പെഡ്രോ ഫെർണാണ്ടസ് ഈ പക്ഷിപ്പടം കാണുകയും ഇതൊരു മ്യൂ ഗൾ/ കോമൺ ഗൾ ആണോ എന്ന് സംശയം പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. തുടർന്ന് ഇന്ത്യയിലെ ഇ-ബേർഡ് റിവ്യൂവർമാർ (പ്രവീൺ ജെ.) ഈ നിരീക്ഷണം സംശയാസ്പദമാക്കുകയും നിരീക്ഷകനെ (അതായത് എന്നെ) ഇ-മെയിൽ വഴി ബന്ധപ്പെട്ട് വിവരങ്ങൾ തിരക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷിയുടെ വലിപ്പം, തലയുടെ ആകൃതി എന്നിവ വ്യക്തമാക്കുന്ന രണ്ട് ഫോട്ടോകൾ കൂടി ഇ-ബേർഡിലേയ്ക്ക് കൂട്ടിച്ചേർത്തു. തുടർന്ന് ഇന്ത്യൻ റിവ്യൂവർമാർ പെഡ്രോയുമായി മെയിലിടപാടുകൾ നടത്തി പുതിയ ഫോട്ടോകൾ കൂടി പരിശോധിച്ച ശേഷം പെഡ്രോ ഉറപ്പിച്ചു അതൊരു കോമൺ ഗൾ തന്നെ.

ഇതൊരു ചെറിയ സംഗതി ആയിരുന്നില്ല. കേരളത്തിന്റെ പക്ഷിക്കണക്കിലേയ്ക്ക് ഒരു പക്ഷി കൂടി വന്നു ചേരുകയായിരുന്നു. പോരെങ്കിൽ നേരത്തെ പറഞ്ഞ പോലെ ഇന്ത്യയിൽ തന്നെ വിരളമായ ഒരു പക്ഷി. അതു പറന്നെത്തിയതാവട്ടെ ഒട്ടും പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത വിധത്തിൽ.

ഇക്കൊല്ലം കടൽക്കാക്കകൾ പൊന്നാനിയിൽ വിരളമായേ എത്തിയിട്ടുള്ളൂ. പോയപ്പോഴൊക്കെ നിരാശനായി മടങ്ങിപ്പോന്നു. വീണ്ടും ഞാൻ അവയെ കാത്തുനിൽക്കുന്നു. ●

പുരികപ്പുള്ള് കേരളത്തിൽ

പെരുമ്പാവൂരിനടുത്ത് പട്ടാൽ എന്ന സ്ഥലത്തുള്ള ഇരിങ്ങോൾ കാവിൽ കേരളത്തിൽ ആദ്യമായി പുരികപ്പുള്ളിനെ (Eyebrowed Thrush/*Turdus obscurus*) കണ്ടെത്തി. 2017 ഡിസംബർ 10-ന് ഇരിങ്ങോൾ കാവിൽ പക്ഷി നിരീക്ഷണം നടത്തിയ പി.ബി. സാംകുമാറാണ് പുരികപ്പുള്ളിനെ കണ്ടത്. ഇത് കേരളത്തിന്റെ ചെക്ക് ലിസ്റ്റിൽ 519-ാമത്തെ പക്ഷിയായി സ്ഥാനം പിടിച്ചു. പുറവും തലയും ചാര നിറവും, കട്ടിയുള്ള വെള്ള പുരികവും, കണ്ണിനു താഴെ വെള്ള ചന്ദ്രക്കലയുമുള്ള ഈ പക്ഷിയ്ക്ക് അസുരക്കാടന്റെ വലിപ്പമുണ്ട്. അടിവശത്തെ മുൻഭാഗം ഓറഞ്ചു നിറവും അടിവയറ് വെള്ള നിറവുമാണ്. വന്മരങ്ങളും ചെറുമരങ്ങളും ഇടതിങ്ങിയ ചെടികളും കൊണ്ട് നിബിഡമായ വനം പോലെ തോന്നിപ്പിക്കുന്ന കാവിന്റെ ഒരു ഭാഗത്ത് നിന്നും പറന്നു വന്ന് മരക്കൊമ്പിൽ നിമിഷനേരമിരിക്കുകയും വളരെ പെട്ടെന്നു തന്നെ കാട്ടിനുള്ളിലേക്ക് പറന്നു പോകുകയും ചെയ്തു. പുരികപ്പുള്ള് സാധാരണയായി ജപ്പാൻ, കൊറിയ, മലേഷ്യ, ഫിലിപ്പൈൻസ്, വിയറ്റ്നാം, മ്യാന്മാർ, മംഗോളിയ, തായ്‌ലാന്റ്, ആന്റമാൻ, നേപ്പാൾ, ഭൂട്ടാൻ എന്നിവിടങ്ങളിലാണ് കൂടുതലായി കണ്ടു വരാറുള്ളത്. ഇന്ത്യയിലെ വടക്കുകിഴക്കൻ സംസ്ഥാനങ്ങളായ മേഘാലയ, മണിപ്പൂർ, നാഗലാന്റ്, അരുണാചൽ പ്രദേശ്, ആസ്സാം എന്നിവിടങ്ങളിലും മുംബൈക്കടുത്ത് പൂനയിൽ നിന്നും മുൻപ് റിപ്പോർട്ടു ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. തെക്കേ ഇന്ത്യയിൽ ഊട്ടിയിലും ബാംഗ്ലൂരിലെ ഇന്ത്യൻ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് സയൻസിന്റെ ക്യാംപസ്സിലും ഈ പക്ഷിയെ കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. തെക്കേ ഇന്ത്യയിലെ മൂന്നാമത്തെ റിപ്പോർട്ടായാണ് ഇപ്പോൾ കേരളത്തിൽ ആദ്യമായി ഈ പക്ഷിയെ കണ്ടെത്തിയത്. ●

➕ പുരികപ്പുള്ള് (Eyebrowed Thrush), Photo/P B Samkumar

ജൈവകർഷക സമിതി രജതജൂബിലി

കഴിഞ്ഞ ഇരുപത്തിയഞ്ച് വർഷമായി പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണം, ജൈവകൃഷി പ്രചാരണം, ജൈവ ആവാസവ്യവസ്ഥകളെ സംരക്ഷിക്കൽ, സ്വാഭാവികമായ ആരോഗ്യം, നാടൻ വിത്തിനങ്ങളുടെ സംരക്ഷണം എന്നീ ലക്ഷ്യങ്ങൾ മുൻനിർത്തി പ്രവർത്തിക്കുന്ന സംഘടനയാണ് കേരള ജൈവകർഷക സമിതി. സംഘടനയുടെ രജതജൂബിലി ആഘോഷത്തിന്റെ ഭാഗമായി കേരളത്തിൽ ആയിരം ജൈവകർഷക സംഗമങ്ങൾ നടത്താൻ തീരുമാനിച്ചതിന്റെ ഭാഗമായി മലപ്പുറം ജില്ലാതല സംഗമം തിരൂരിൽവെച്ച് നടന്നു. തിരൂർ പുഴയുടെ തീരത്തുള്ള പ്രകൃതിരമണീയമായ നൂർ ലെയ്ക്കിലെ മുളംകൂട്ടങ്ങൾക്കിടയിൽ സജ്ജമാക്കിയ വേദിയിൽ തിരൂർ നഗരസഭാ ചെയർമാൻ എസ്. ഗിരീഷ് സംഗമം ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു. ആരോഗ്യകരമായ ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ വളർച്ചക്ക് ജൈവ കൃഷിരീതികൾ വ്യാപിപ്പിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയും, നമ്മുടെ ഭക്ഷണ ശീലങ്ങളിൽ മാറ്റം വരുത്തേണ്ടതിനെക്കുറിച്ചും അദ്ദേഹം ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. സർക്കാരും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങളും ജൈവകൃഷിയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനും നടപ്പിലാക്കുന്ന വിവിധ പദ്ധതികൾ അദ്ദേഹം വിശദീകരിച്ചു. ജൈവകർഷകസമിതി മലപ്പുറം ജില്ലാ പ്രസിഡന്റ് ഖദീജാ നർഗ്ഗീസ് ആമുഖ പ്രഭാഷണം നടത്തി. ജില്ലാ സെക്രട്ടറി ഒ.പി. വേലായുധൻ സ്വാഗതവും മുഹമ്മദ്സലീം നന്ദിയും പറഞ്ഞു.

തുടർന്ന് നടന്ന സെമിനാറിൽ 'വിഷം തീണ്ടാത്ത കുടുംബം' എന്ന വിഷയത്തിൽ ഒരേ ഭൂമി ഒരേജീവൻ മാസിക പത്രാധിപരായ അശോക്കുമാർ വി. ക്ലാസെടുത്തു. സാക്ഷരത, വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യരംഗം, വികസനം മുതലായ രംഗങ്ങളിൽ വലിയ മുന്നേറ്റം നടത്തിയ നമ്മുടെ സംസ്ഥാനം ഏറ്റവും കൂടുതൽ രോഗികളുള്ള നാടായി മാറിയിരിക്കുന്നു. പ്രതിവർഷം ആയിരം കോടി രൂപ പച്ചക്കറികൾക്കായി മറ്റു സംസ്ഥാനങ്ങളിലേക്ക് കേരളം ചെലവഴിക്കുന്നുണ്ട്. കേരളത്തിലെ കാർഷിക മേഖലയിൽ അമിതമായി ഉപയോഗിക്കുന്ന രാസവളങ്ങളും കീടനാശിനികളും കടുത്ത ആരോഗ്യ-പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നുണ്ട്. നമ്മുടെ ഗാർഹികാവശ്യങ്ങൾക്കായി കമ്പോളത്തിൽനിന്ന് വാങ്ങുന്ന വിവിധ ഉൽപ്പന്നങ്ങളിൽ ആരോഗ്യത്തിന് ഹാനികരമായ ഒട്ടേറെ വസ്തുക്കൾ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നും അവ കടുത്ത ആരോഗ്യപ്രശ്നങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുമെന്നും അദ്ദേഹം വിശദീകരിച്ചു.

ഉച്ചക്ക് ശേഷം നടന്ന രണ്ടാം സെമിനാറിൽ ജൈവകർഷകസമിതി സംസ്ഥാന പ്രസിഡന്റ് കെ. ചന്ദ്രൻ മാസ്റ്റർ 'കുടുംബത്തിന്റെ സന്തുഷ്ടിക്ക് ജൈവകൃഷി' എന്ന വിഷയം അവതരിപ്പിച്ചു. നാല് സെന്റ് കൃഷിയിടവും നല്ല മനസ്സും കുറച്ചു സൂര്യപ്രകാശവും ഉണ്ടെങ്കിൽ ഒരു കുടുംബത്തിന് ആവശ്യമുള്ള പച്ചക്കറികളും പഴങ്ങളും കൃഷി ചെയ്തെടുക്കാമെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. മോശമായ ആഹാരവും വ്യായാമത്തിന്റെ അഭാവവും നമ്മെ രോഗികളാക്കുന്നു. മായം കലരാത്ത നല്ല ഭക്ഷണം കഴിച്ച് വ്യായാമവും വിശ്രമവും ഉണ്ടെങ്കിൽ പൂർണ്ണാരോഗ്യത്തോടെ കഴിയാനാകും. നമ്മുടെ വീട്ടുവളപ്പിൽ കഴിയുന്നത്ര വിളകൾ കൃഷി ചെയ്യുകയും നാട്ടുഭക്ഷണ ശീലങ്ങൾക്ക് പ്രാധാന്യമുള്ള ഭക്ഷണത്തിലെ പ്രാദേശിക സംസ്കാരം വളർത്തിയെടുക്കുകയും ചെയ്യണമെന്ന് ചന്ദ്രൻമാസ്റ്റർ വിശദീകരിച്ചു. വീട്ടുവളപ്പിൽ വളർത്താവുന്ന മുരിങ്ങ, പപ്പായ, കറിവേപ്പ്, ചേന, ചേമ്പ്, പച്ചക്കറികൾ, നാട്ടുവാഴകൾ തുടങ്ങിയവ ആവശ്യാനുസരണം കൃഷിചെയ്യാം. ●

സഹ്യാദ്രി പരിസ്ഥിതി ചലച്ചിത്രോത്സവം

തിരുവനന്തപുരം ആസ്ഥാനമായ സഹ്യാദ്രി നാച്ചുറൽ ഹിസ്റ്ററി സൊസൈറ്റി മൂന്നാമത് പരിസ്ഥിതി ചലച്ചിത്രോത്സവത്തിന് അപേക്ഷകൾ ക്ഷണിക്കുന്നു. പൊതുജനങ്ങളിൽ, പ്രത്യേകിച്ച് വിദ്യാർത്ഥികൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള യുവജനങ്ങളിൽ പരിസ്ഥിതി അവബോധമുണ്ടാക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യം മുൻനിർത്തി സംഘടിപ്പിക്കുന്ന ഈ ചലച്ചിത്രോത്സവത്തിൽ മത്സരവിഭാഗത്തിൽ പൊതുജനങ്ങൾക്കും വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും പങ്കെടുക്കാം. 30 മിനിറ്റ് ദൈർഘ്യമുള്ള ഹ്രസ്വസിനിമകളും ഡോക്യുമെന്ററികളുമാണ് മത്സരത്തിനു പരിഗണിക്കുന്നത്. ഓരോ വിഭാഗത്തിനും വെവ്വേറെ മത്സരങ്ങളാണുള്ളത്. ഇരു വിഭാഗത്തിലും ക്യാഷ് അവാർഡും ശിൽപവും ഉൾപ്പെടെയുള്ള മൂന്നു വീതം പുരസ്കാരങ്ങളും, മികച്ച സംവിധാനത്തിന് പ്രത്യേക പുരസ്കാരവും നൽക്കുന്നതാണ്. ചിത്രങ്ങൾ ലഭിക്കേണ്ട അവസാന ദിവസം 2018 മാർച്ച് 30 ആണ്. ●

കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക്:
കെ. സ്വാമിനാഥൻ (9495301164/9446748048),
ഇ-മെയിൽ: sahyadrinhs@gmail.com

പരിസ്ഥിതിയുടെ വീണ്ടെടുപ്പിന് കവിത ദൃശ്യാവിഷ്ക്കാരവുമായി മൂച്ചിക്കൽ സ്കൂൾ

വരും തലമുറക്കായി ഈ മനോഹരഭൂമിയെ കാത്തു സൂക്ഷിക്കണമെന്ന സന്ദേശവുമായി എടത്തനാട്ടുകര മൂച്ചിക്കൽ ഗവ. എൽ. പി. സ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥികൾ പരിസ്ഥിതി കവിതക്ക് ദൃശ്യാവിഷ്ക്കാരം നല്കി. കവിയും അധ്യാപകനുമായ വിനോദ് കൃഷ്ണൻ എഴുതിയ 'പൂവുകൾ പാടുമ്പോൾ' എന്ന പരിസ്ഥിതി കവിതക്കാണ് വിദ്യാർത്ഥികൾ ദൃശ്യാവിഷ്ക്കാരം നല്കിയത്. പ്രശാന്തമായ പ്രകൃതി ഇളം തലമുറയുടെ വിലപ്പെട്ട സ്വപ്നമാണെന്ന് വിളിച്ചു പറയുന്ന കവിതയുടെ ദൃശ്യാവിഷ്കാരത്തിനായി അധ്യാപകരും വിദ്യാർത്ഥികളും എടത്തനാട്ടുകരയിലെ കുന്നിൻ പ്രദേശങ്ങൾ, നെൽപ്പാടങ്ങൾ, കുളക്കരകൾ എന്നിവയിലേക്ക് പ്രകൃതിയെ അറിയൽ യാത്രയും നടത്തി. പ്രകൃതിയുടെ സ്വാഭാവിക തനിമയിലേക്ക് കാഴ്ചക്കാരുടെ ശ്രദ്ധ ക്ഷണിക്കുന്ന ഈ കവിത ചിത്രീകരിക്കുന്നതിനായി ദൃശ്യമാധ്യമ പ്രവർത്തകൻ സമദ് കല്ലടിക്കോട് കുട്ടികൾക്ക് പരിശീലനം നൽകി. എസ്.എം.സി. ചെയർമാൻ പൂതാനി നസീർ ബാബു സ്വിച്ച് ഓൺ കർമ്മം നിർവ്വഹിച്ചു. പി.ടി.എ. പ്രസിഡന്റ് ഒ. മുഹമ്മദ് അൻവർ അധ്യക്ഷത വഹിച്ചു. പ്രധാനാധ്യാപിക എ. സതീ ദേവി, കവി എം. വിനോദ് കൃഷ്ണൻ, മാധ്യമ പ്രവർത്തകൻ സമദ് കല്ലടിക്കോട്, അധ്യാപകരായ സി. മുസ്തഫ, പി. അബ്ദുസ്സലാം എന്നിവർ പ്രസംഗിച്ചു. അധ്യാപകരായ ഇ. പ്രിയങ്ക, കെ. ഷീബ, സ്കൂൾ മുഖ്യമന്ത്രി ദിൽരാസ്, സ്കൂൾ ലീഡർ പി. ജഹനറ ഫർഹത്ത്, സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രി കെ. അഞ്ജലി എന്നിവർ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് നേതൃത്വം നല്കി. പി.ടി.എ. കമ്മിറ്റിയും സ്കൂൾ മന്ത്രിസഭയും ചേർന്നു നിർമ്മിക്കുന്ന പരിസ്ഥിതി കവിത ആൽബം ജനുവരി ആദ്യ വാരത്തിൽ പ്രേക്ഷകരിലെത്തും. ●

പച്ചിലക്കാട് ഒരുങ്ങുന്നു

പ്രകൃതിസംരക്ഷണത്തിൽ പുതിയ വഴികൾ വെട്ടിത്തുറന്നുകൊണ്ട് എസ്.എസ്.എ., കുന്നുമ്മൽ, ബി.ആർ.സി. യൂണിറ്റിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ കുറ്റിയാടി പുഴയുടെ തീരം 'പച്ചിലക്കാട്' മരംനടീൽ യജ്ഞത്തിനായി തയ്യാറെടുക്കുന്നു. കോഴിക്കോട് ജില്ലയിലെ മരുതോങ്കര ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലാണ് ഭിന്നശേഷിയുള്ള കുട്ടികളുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടെ മരംനടീൽ യജ്ഞത്തിന് അരങ്ങൊരുങ്ങുന്നത്. ഭിന്നശേഷി വിദ്യാർത്ഥികളെ സമൂഹത്തിന്റെ മുഖ്യധാരയിൽ സജീവമാക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തെ മുൻനിർത്തി വിഭാവനം ചെയ്യപ്പെട്ട പദ്ധതി പ്രകൃതി സംരക്ഷണത്തോടൊപ്പം സാമൂഹിക പ്രാധാന്യവും അർഹിക്കുന്നു.

ഒരേക്കർ സ്ഥലത്ത് നട്ടുപിടിപ്പിക്കുന്ന വൈവിധ്യമാർന്ന ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ, തണൽമരങ്ങൾ, ഔഷധസസ്യങ്ങൾ എന്നിവ ചേർന്നുണ്ടാകുന്ന ചെറുവനമാണ് പദ്ധതിയിലൂടെ യാഥാർത്ഥ്യമാകാൻ പോകുന്നത്. പദ്ധതിപ്രദേശത്തെ ഭൗമപരിസ്ഥിതിയ്ക്ക് അനുയോജ്യമായ നാടൻവൃക്ഷങ്ങളുടെ തൈകൾ ശേഖരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ശലഭങ്ങളെ ആകർഷിക്കുന്ന ചെടികളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ആ പ്രദേശത്തെ ഒരു ശലഭോദ്യാനമാക്കി മാറ്റിയെടുക്കാനും സഹായിക്കും. സംഘാടക സമിതിയുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ മൂന്നുവർഷത്തോളം നീളുന്ന പരിപാലനം പദ്ധതിയുടെ അടിത്തറയാവുകയും സാമൂഹിക-രാഷ്ട്രീയ മേഖലകളിലുള്ളവരുടെ സജീവപങ്കാളിത്തം പദ്ധതിയുടെ വിജയത്തിൽ നിർണായകമാവുകയും ചെയ്യും.

തദ്ദേശീയവും വംശനാശഭീഷണി നേരിടുന്നതുമായ പക്ഷിമൃഗാദികളുടെ ആവാസത്തിന് വേദിയായി മാറി, പ്രകൃതിയുടെ പ്രാധാന്യത്തെ ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുന്ന, പ്രകൃതി പരിപാലനത്തിന്റെ ചുമതലാബോധമുണർത്തുന്ന, മാനസികോല്ലാസത്തിനുള്ള ഒരു കേന്ദ്രമായി പ്രസ്തുത പ്രദേശം മാറുമ്പോൾ മനുഷ്യസമൂഹത്തിനാകമാനം അനുകരണീയമായ ഒരു മാതൃകയായി ഈ കർമപദ്ധതി വേരുറയ്ക്കും. ഈ ബഹുമുഖ പ്രാധാന്യംതന്നെയാണ് പദ്ധതിയുടെ മുഖ്യരക്ഷാധികാരിയുടെ സ്ഥാനത്തേക്ക് പ്രശസ്ത നടൻ മോഹൻലാലിനെ എത്തിച്ചതും. അദ്ദേഹമാണ് മരത്തൈകൾ കുട്ടികൾക്ക് നൽകിക്കൊണ്ട് 'പച്ചിലക്കാട്' പദ്ധതിയുടെ വിളംബരോത്ഘാടനം നിർവഹിച്ചത്. തങ്ങളുടെ നിരന്തരമായ സഹായസഹകരണങ്ങൾ നൽകിക്കൊണ്ട് ഗ്രീൻ നൊസ്റ്റാൾജിയ, ഒയാസ്ക തുടങ്ങിയ പരിസ്ഥിതി സംഘടനകളും പദ്ധതിയിൽ തങ്ങളുടെ അവിഭാജ്യസാന്നിദ്ധ്യം അറിയിക്കുന്നു. പ്രകൃതി സംരക്ഷണത്തിനും അനുബന്ധപഠനത്തിനുമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന സന്നദ്ധസംഘടനയായ ഗ്രീൻ നൊസ്റ്റാൾജിയ ഭാഗഭാക്കാകുന്ന ഒരു ബൃഹത്സംരംഭമാണ് 'പച്ചിലക്കാട്' മരംനടീൽ യജ്ഞം. ●

ജലായനം - നല്ല ജലം നാളേക്കായ്

പട്ടാമ്പി ഗവണ്മെന്റ് ഹൈസ്കൂളിൽ ആരംഭിച്ച ചിറ്റൂർ കോളേജ് എൻ.എസ്.എസ്. വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വാർഷിക സപ്തദിന ക്യാമ്പ് പട്ടഞ്ചേരി ഗവൺമെന്റ് ഹൈസ്കൂളിന് മുൻവശത്തുള്ള ചോറക്കോട് കുളം ശുചിയാക്കി പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചു. കുള ശുചീകരണം പട്ടഞ്ചേരി പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റ് കെ. ജയശ്രീ ഉദ്ഘാടനം നിർവഹിച്ചു. 'ജലായനം - നല്ല ജലം നാളേക്കായ്' എന്ന ജലസംരക്ഷണ പദ്ധതി പ്രവർത്തനത്തിന്റെ ഭാഗമായാണ് കൊല്ലങ്ങളായി പായലും, കുളവാഴയും, ആഫ്രിക്കൻ പായലും കൊണ്ട് വൃത്തിഹീനമായ കുളം രണ്ടു ദിവസത്തെ പരിശ്രമം കൊണ്ട് വളണ്ടിയർമാർ ശുചിയാക്കിയെടുത്തത്. കഴിഞ്ഞ ഒരു വർഷത്തിനിടയിൽ തത്തമംഗലം, പാലക്കാട്, തേങ്കുറുശ്ശി എന്നിവിടങ്ങളിലായി എട്ടോളം ജലാശയങ്ങൾ ഇതിനോടകം ഈ സംഘം ശുചീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ജലം, വീട്, കൃഷി എന്നീ പ്രവർത്തന മേഖലകളിലായി 'ഗ്രാമീണ പുനർനിർമ്മാണത്തിനായി യുവജനങ്ങൾ എന്ന വിഷയത്തിലൂന്നിയാണ് എൻ.എസ്.എസ്. വിദ്യാർത്ഥികളുടെ ക്യാമ്പ് സംഘടിപ്പിക്കുന്നത്. എൻ.എസ്.എസ്. പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർമാരായ കെ. പ്രദീഷ്, സി. ജയന്തി, വിദ്യാർത്ഥി സെക്രട്ടറിമാരായ വി. ഷിജിൽ, എസ്. സഞ്ജയ്, ആർ. ഷാനി, എം. ജസ്ന എന്നിവർ നേതൃത്വം നൽകുന്നു. ●

പരിസ്ഥിതി പ്രശ്നോത്തരി

അഞ്ചു മുതൽ പത്തുവരെയുള്ള സ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കായി പരിസ്ഥിതി വിഷയങ്ങൾ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഒരു പ്രശ്നോത്തരിയാണിത്. അഞ്ചു ചോദ്യങ്ങളാണ് ഓരോ ലക്കവും ഉണ്ടായിരിക്കുക. ഉത്തരങ്ങൾ പോസ്റ്റൽ ആയോ 9495504602 എന്ന വാട്സാപ്പ് നമ്പറിലോ **koodumasika@gmail.com** എന്ന മെയിൽ ഐഡിയിലോ അയക്കാവുന്നതാണ്. ഫോൺ നമ്പറും പഠിക്കുന്ന ക്ലാസ്സും സ്കൂൾ അഡ്രസ്സും ക്വിസ് നമ്പറും ഉത്തരങ്ങളൊടോപ്പം അയക്കണം. ഒന്നിൽ കൂടുതൽ പേർ എല്ലാ ചോദ്യങ്ങൾക്കും ശരിയുത്തരങ്ങൾ അയച്ചാൽ വിജയിയെ നറുക്കിട്ടെടുക്കുന്നതാണ്. വിജയിക്ക് മൂന്നു മാസത്തെ കൂട് മാസിക ആയിരിക്കും സമ്മാനമായി ലഭിക്കുക. സമ്മാനങ്ങൾ സ്കൂൾ അഡ്രസ്സിലേക്കു മാത്രമേ അയക്കൂ. വിജയികളാകുന്നവർ സ്കൂൾ ഐഡിയുടെ കോപ്പി അയച്ചു തരേണ്ടതാണ്. ഓരോ ചോദ്യത്തിന്റെയും വിശദമായ ഉത്തരങ്ങൾ അതിനടുത്ത ലക്കത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നതാണ്. ഓരോ മാസത്തെയും ഉത്തരങ്ങൾ അതാതു മാസം 25-ആം തീയതിക്കു മുൻപേ ലഭിക്കണം. അതിനു ശേഷം ലഭിക്കുന്ന ഉത്തരങ്ങൾ മത്സരത്തിനു പരിഗണിക്കുന്നതല്ല. എഡിറ്ററുടെ തീരുമാനം അന്തിമമായിരിക്കും.

ക്വിസ് നമ്പർ: 56

1) അർദ്ധ ഗംഗ, ദക്ഷിണ ഗംഗ തുടങ്ങിയ പേരുകളിൽ അറിയപ്പെടുന്ന ദക്ഷിണേന്ത്യൻ നദി ഏത്?

2) നാഗാർജ്ജുന സാഗർ പദ്ധതി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത് ഏത് ഇന്ത്യൻ നദിയിലാണ്?

3) ദൈർഘ്യത്തിൽ ഏഷ്യയിൽ 15-ാം സ്ഥാനവും ലോകത്തിൽ 39-ാം സ്ഥാനവുമുള്ള ഈ ഇന്ത്യൻ നദിയുടെ പേരെന്ത്?

4) ഹിമാലയത്തിൽ നിന്നും ഉത്ഭവിച്ച് ഹരിയാന, രാജസ്ഥാൻ എന്നീ സംസ്ഥാനങ്ങളിലൂടെ ഒഴുകി രാജസ്ഥാൻ മരുഭൂമിയിൽ മറയുന്ന നദിയേത്?

5) സർദാർ സരോവർ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കിയത് ഏത് ഇന്ത്യൻ നദിയിലാണ്?

ക്വിസ് നമ്പർ: 55 ഉത്തരങ്ങൾ

1) മണ്ണാത്തിപ്പുള്ള് - Magpie Robin എന്ന ഈ പക്ഷി പട്ടണങ്ങളിൽപോലും സർവസാധാരണവും, അഴകുകൊണ്ടും സ്വഭാവംകൊണ്ടും നമ്മെ ആകർഷിക്കുന്നതുമാണ്. ഒരു ബുൾബുളോളം വലിപ്പമുള്ള ഈ പക്ഷിയുടെ ദേഹത്തിൽ കറുപ്പും വെള്ളയും തെളിഞ്ഞു ശോഭിക്കുന്നു. മണ്ണാത്തിപ്പുള്ളിന് മുഖത്ത് വെള്ളനിറം കാണുകയില്ല.

2) വയനാട് - കേണി കാണപ്പെടുന്നത് വയനാട്ടിൽ മാത്രമാണ്. വർഷത്തിലുടനീളം വറ്റാത്ത, തെളിമയുള്ള കുടിവെള്ളം പകർന്നു നൽകാൻ കേണിക്കു കഴിയും. വയലിന്റെയോ തണ്ണീർത്തടത്തിന്റെയോ നടുക്കായാണ് കേണി നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്നത്. മണ്ണിലേക്ക് ഇറക്കിവെച്ച വലിയൊരു കുഴലിന്റെ രൂപമാണ് കേണിക്ക്.

3) കുറിഞ്ഞി - അടുത്ത കാലത്ത് മാധ്യമങ്ങളിൽ കുറിഞ്ഞി വന്യജീവി സങ്കേതത്തിന്റെ അതിർത്തി പുനർനിർണയിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് വളരെയധികം വിവാദം സൃഷ്ടിച്ച വാർത്തകളാണ് വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. മൂന്നാറിലാണ് ഈ വന്യജീവി സങ്കേതം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്.

4) പി.പി. രാമചന്ദ്രൻ - തന്റെ കവിതകളിൽ പാരിസ്ഥിതികമായ കാഴ്ചകളിറ്റിച്ചിട്ടുള്ള പ്രശസ്ത കവിയാണ് രാമചന്ദ്രൻ.

5) പമ്പ - പത്തനംതിട്ടയിൽനിന്നും 35 കിലോമീറ്റർ അകലെ വെച്ചൂച്ചിറ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തിലാണ് പമ്പാനദിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന പൂന്തേനരുവി വെള്ളച്ചാട്ടം.

ക്വിസ് നമ്പർ: 55 വിജയികൾ

കിട്ടിയ ഉത്തരങ്ങളിൽ അജൽ ചന്ദ്രൻ കണ്ണൂർ, ലക്ഷ്മി രാജേഷ് ചേർത്തല, ശിവ രാജേഷ് ചേർത്തല, ജെറമിയ ഡാർവി തൊടുപുഴ, ജോഷ്വ ഡാർവി തൊടുപുഴ എന്നിവരുടേത് ശരിയുത്തരങ്ങളായിരുന്നു. അതിൽ നിന്നും നറുക്കിട്ടെടുത്ത കണ്ണൂർ തൃച്ചംബരം ഭാരതീയ വിദ്യാഭവനിലെ ഒൻപതാം ക്ലാസ് വിദ്യാർത്ഥി അജൽ ചന്ദ്രൻ കെ.വി. ആണ് ഈ ലക്കത്തിലെ വിജയി.

ഓർഡർ ഫോം

ഞാൻ കൂട് മാസികയുടെ വരിക്കാരനാകാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു:

○ 1 വർഷം ₹600 ○ 2 വർഷം ₹1,150 ○ 3 വർഷം ₹1,700

○ മണിഓർഡർ ○ ഡ്രാഫ്റ്റ് ○ ചെക്ക് ○ ബാങ്ക് ട്രാൻസ്ഫർ

നമ്പർ: ....

തീയതി: ....

രൂപ: ....

ബാങ്ക്: ....

ബ്രാഞ്ച്: ....

പേര്: ....

മേൽവിലാസം: ....

ജില്ല: ....

സംസ്ഥാനം: ....

പിൻ: ....

ഫോൺ: ....

ഇ-മെയിൽ: ....

Method of Payment Cheque/DD in favor of **Kootu Prakrithiyude Spandanam**
Our Bank Details: Canara Bank, Koratty, Thrissur
Current A/c No. 3480201000027 | MICR: 680015024 | IFSC: CNRB0003480
For all bank transfers, send the details to subscribekoodu@gmail.com

ഇ-മെയിലിലൂടെ വരിക്കാരാകുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ അഡ്രസ്സിനോടൊപ്പം ബാങ്ക് ട്രാൻസ്ഫർ വിവരങ്ങൾ കൂടി ചേർത്ത് മെയിൽ ചെയ്യുക

കൂട് പ്രകൃതിയുടെ സ്പന്ദനം
KOODU NATURE MAGAZINE

Koodu Magazine, Amman Kovil Road, Kottappuram,
Poothole PO, Thrissur District, Kerala 680004
Phone: +91 9495504602
E-Mail: subscribekoodu@gmail.com
www.koodumagazine.com

INVITING TRAVELERS WHO SEE A BETTER WORLD THROUGH CAMERA LENSES.
PITTA Trails has professional photography artists to guide aspiring photographers through the most exotic wildlife hotspots all around the world. While they discover new nuances of photography, we make sure they enjoy their trip without any other concerns. What we call, a complete package!
PITTA TRAILS EXPEDITION
contact: hello@pittatrails.com
PITTA Trails Expedition
pittatrails.com

Kootu Prakrithiyude Spandanam
Registered. KL/IJK/45/2017-2019
RNI No. KERMAL/2013/52526
Published on 01/01/2018
January 2018 / ₹50/-

Printed and Published by Muraleedharan V., Veluthamessery, Cheruvaloor P.O., Thrissur 680308, on behalf of Muraleedharan V., and Printed at Nirmala HiPrint, Ayyanthole, Thrissur and published at Amman Kovil Road, Kottappuram, Poothole PO, Thrissur District, Kerala 680004. Editor: Muraleedharan V.